

ut vel confirmetur, vel rescindatur sententia in omni casu absente in expensis condemnando secundum tempore statuum dierum. Neutra vero occurreret, post sententiam saltem permaneat sententia rata.

IN AUTHENT. de appell. S. I. coll. 7. tit. 5. al. coll. 8. tit. 2. Non 93. cap. 1.

*Si tamen in medio casu apud iudicem appellatio-
nis mota, vel non mota aliqui eligatur arbitris, &
propter bisimulatam translatam, iusta, quod oportet appellatio-
nis finiri. Et pro quantilibet occasione ad iudicem
appellatiois causa reverteretur, et post latram ex cursu
temporis exterratur, & etiam cum legitimis scis-
tigis, et si decies milles plus quam ieiunius tempus tran-
feritur, hinc aliam efficit postquam arbitrius fuerit,
deseruit.*

*IN AUTHENT. de appell. Et iusta qua temp. S.
ad hac facilius. coll. 5. tit. 5. al. 2. Non 93. cap. 1.*

*Et si tunc iteratur in cassitorum principiis in-
seri, absque dimo more mares instat, donec ipse
facies cum introces. Et a procuribus secundum mitem
distribui.*

*IN AUTHENT. ut supra. l. 5. his quoque.
coll. 8. tit. 2. Non 119. cap. 4. et 5. et 6. et 7. et 8. et 9. et 10. et 11. et 12. et 13. et 14. et 15. et 16. et 17. et 18. et 19. et 20. et 21. et 22. et 23. et 24. et 25. et 26. et 27. et 28. et 29. et 30. et 31. et 32. et 33. et 34. et 35. et 36. et 37. et 38. et 39. et 40. et 41. et 42. et 43. et 44. et 45. et 46. et 47. et 48. et 49. et 50. et 51. et 52. et 53. et 54. et 55. et 56. et 57. et 58. et 59. et 60. et 61. et 62. et 63. et 64. et 65. et 66. et 67. et 68. et 69. et 70. et 71. et 72. et 73. et 74. et 75. et 76. et 77. et 78. et 79. et 80. et 81. et 82. et 83. et 84. et 85. et 86. et 87. et 88. et 89. et 90. et 91. et 92. et 93. et 94. et 95. et 96. et 97. et 98. et 99. et 100. et 101. et 102. et 103. et 104. et 105. et 106. et 107. et 108. et 109. et 110. et 111. et 112. et 113. et 114. et 115. et 116. et 117. et 118. et 119. et 120. et 121. et 122. et 123. et 124. et 125. et 126. et 127. et 128. et 129. et 130. et 131. et 132. et 133. et 134. et 135. et 136. et 137. et 138. et 139. et 140. et 141. et 142. et 143. et 144. et 145. et 146. et 147. et 148. et 149. et 150. et 151. et 152. et 153. et 154. et 155. et 156. et 157. et 158. et 159. et 160. et 161. et 162. et 163. et 164. et 165. et 166. et 167. et 168. et 169. et 170. et 171. et 172. et 173. et 174. et 175. et 176. et 177. et 178. et 179. et 180. et 181. et 182. et 183. et 184. et 185. et 186. et 187. et 188. et 189. et 190. et 191. et 192. et 193. et 194. et 195. et 196. et 197. et 198. et 199. et 200. et 201. et 202. et 203. et 204. et 205. et 206. et 207. et 208. et 209. et 210. et 211. et 212. et 213. et 214. et 215. et 216. et 217. et 218. et 219. et 220. et 221. et 222. et 223. et 224. et 225. et 226. et 227. et 228. et 229. et 230. et 231. et 232. et 233. et 234. et 235. et 236. et 237. et 238. et 239. et 240. et 241. et 242. et 243. et 244. et 245. et 246. et 247. et 248. et 249. et 250. et 251. et 252. et 253. et 254. et 255. et 256. et 257. et 258. et 259. et 260. et 261. et 262. et 263. et 264. et 265. et 266. et 267. et 268. et 269. et 270. et 271. et 272. et 273. et 274. et 275. et 276. et 277. et 278. et 279. et 280. et 281. et 282. et 283. et 284. et 285. et 286. et 287. et 288. et 289. et 290. et 291. et 292. et 293. et 294. et 295. et 296. et 297. et 298. et 299. et 300. et 301. et 302. et 303. et 304. et 305. et 306. et 307. et 308. et 309. et 310. et 311. et 312. et 313. et 314. et 315. et 316. et 317. et 318. et 319. et 320. et 321. et 322. et 323. et 324. et 325. et 326. et 327. et 328. et 329. et 330. et 331. et 332. et 333. et 334. et 335. et 336. et 337. et 338. et 339. et 340. et 341. et 342. et 343. et 344. et 345. et 346. et 347. et 348. et 349. et 350. et 351. et 352. et 353. et 354. et 355. et 356. et 357. et 358. et 359. et 360. et 361. et 362. et 363. et 364. et 365. et 366. et 367. et 368. et 369. et 370. et 371. et 372. et 373. et 374. et 375. et 376. et 377. et 378. et 379. et 380. et 381. et 382. et 383. et 384. et 385. et 386. et 387. et 388. et 389. et 390. et 391. et 392. et 393. et 394. et 395. et 396. et 397. et 398. et 399. et 400. et 401. et 402. et 403. et 404. et 405. et 406. et 407. et 408. et 409. et 410. et 411. et 412. et 413. et 414. et 415. et 416. et 417. et 418. et 419. et 420. et 421. et 422. et 423. et 424. et 425. et 426. et 427. et 428. et 429. et 430. et 431. et 432. et 433. et 434. et 435. et 436. et 437. et 438. et 439. et 440. et 441. et 442. et 443. et 444. et 445. et 446. et 447. et 448. et 449. et 450. et 451. et 452. et 453. et 454. et 455. et 456. et 457. et 458. et 459. et 460. et 461. et 462. et 463. et 464. et 465. et 466. et 467. et 468. et 469. et 470. et 471. et 472. et 473. et 474. et 475. et 476. et 477. et 478. et 479. et 480. et 481. et 482. et 483. et 484. et 485. et 486. et 487. et 488. et 489. et 490. et 491. et 492. et 493. et 494. et 495. et 496. et 497. et 498. et 499. et 500. et 501. et 502. et 503. et 504. et 505. et 506. et 507. et 508. et 509. et 510. et 511. et 512. et 513. et 514. et 515. et 516. et 517. et 518. et 519. et 520. et 521. et 522. et 523. et 524. et 525. et 526. et 527. et 528. et 529. et 530. et 531. et 532. et 533. et 534. et 535. et 536. et 537. et 538. et 539. et 540. et 541. et 542. et 543. et 544. et 545. et 546. et 547. et 548. et 549. et 550. et 551. et 552. et 553. et 554. et 555. et 556. et 557. et 558. et 559. et 560. et 561. et 562. et 563. et 564. et 565. et 566. et 567. et 568. et 569. et 570. et 571. et 572. et 573. et 574. et 575. et 576. et 577. et 578. et 579. et 580. et 581. et 582. et 583. et 584. et 585. et 586. et 587. et 588. et 589. et 590. et 591. et 592. et 593. et 594. et 595. et 596. et 597. et 598. et 599. et 600. et 601. et 602. et 603. et 604. et 605. et 606. et 607. et 608. et 609. et 610. et 611. et 612. et 613. et 614. et 615. et 616. et 617. et 618. et 619. et 620. et 621. et 622. et 623. et 624. et 625. et 626. et 627. et 628. et 629. et 630. et 631. et 632. et 633. et 634. et 635. et 636. et 637. et 638. et 639. et 640. et 641. et 642. et 643. et 644. et 645. et 646. et 647. et 648. et 649. et 650. et 651. et 652. et 653. et 654. et 655. et 656. et 657. et 658. et 659. et 660. et 661. et 662. et 663. et 664. et 665. et 666. et 667. et 668. et 669. et 670. et 671. et 672. et 673. et 674. et 675. et 676. et 677. et 678. et 679. et 680. et 681. et 682. et 683. et 684. et 685. et 686. et 687. et 688. et 689. et 690. et 691. et 692. et 693. et 694. et 695. et 696. et 697. et 698. et 699. et 700. et 701. et 702. et 703. et 704. et 705. et 706. et 707. et 708. et 709. et 710. et 711. et 712. et 713. et 714. et 715. et 716. et 717. et 718. et 719. et 720. et 721. et 722. et 723. et 724. et 725. et 726. et 727. et 728. et 729. et 730. et 731. et 732. et 733. et 734. et 735. et 736. et 737. et 738. et 739. et 740. et 741. et 742. et 743. et 744. et 745. et 746. et 747. et 748. et 749. et 750. et 751. et 752. et 753. et 754. et 755. et 756. et 757. et 758. et 759. et 760. et 761. et 762. et 763. et 764. et 765. et 766. et 767. et 768. et 769. et 770. et 771. et 772. et 773. et 774. et 775. et 776. et 777. et 778. et 779. et 7710. et 7711. et 7712. et 7713. et 7714. et 7715. et 7716. et 7717. et 7718. et 7719. et 7720. et 7721. et 7722. et 7723. et 7724. et 7725. et 7726. et 7727. et 7728. et 7729. et 7730. et 7731. et 7732. et 7733. et 7734. et 7735. et 7736. et 7737. et 7738. et 7739. et 7740. et 7741. et 7742. et 7743. et 7744. et 7745. et 7746. et 7747. et 7748. et 7749. et 7750. et 7751. et 7752. et 7753. et 7754. et 7755. et 7756. et 7757. et 7758. et 7759. et 7760. et 7761. et 7762. et 7763. et 7764. et 7765. et 7766. et 7767. et 7768. et 7769. et 77610. et 77611. et 77612. et 77613. et 77614. et 77615. et 77616. et 77617. et 77618. et 77619. et 77620. et 77621. et 77622. et 77623. et 77624. et 77625. et 77626. et 77627. et 77628. et 77629. et 77630. et 77631. et 77632. et 77633. et 77634. et 77635. et 77636. et 77637. et 77638. et 77639. et 77640. et 77641. et 77642. et 77643. et 77644. et 77645. et 77646. et 77647. et 77648. et 77649. et 77650. et 77651. et 77652. et 77653. et 77654. et 77655. et 77656. et 77657. et 77658. et 77659. et 77660. et 77661. et 77662. et 77663. et 77664. et 77665. et 77666. et 77667. et 77668. et 77669. et 77670. et 77671. et 77672. et 77673. et 77674. et 77675. et 77676. et 77677. et 77678. et 77679. et 77680. et 77681. et 77682. et 77683. et 77684. et 77685. et 77686. et 77687. et 77688. et 77689. et 77690. et 77691. et 77692. et 77693. et 77694. et 77695. et 77696. et 77697. et 77698. et 77699. et 776100. et 776101. et 776102. et 776103. et 776104. et 776105. et 776106. et 776107. et 776108. et 776109. et 776110. et 776111. et 776112. et 776113. et 776114. et 776115. et 776116. et 776117. et 776118. et 776119. et 776120. et 776121. et 776122. et 776123. et 776124. et 776125. et 776126. et 776127. et 776128. et 776129. et 776130. et 776131. et 776132. et 776133. et 776134. et 776135. et 776136. et 776137. et 776138. et 776139. et 776140. et 776141. et 776142. et 776143. et 776144. et 776145. et 776146. et 776147. et 776148. et 776149. et 776150. et 776151. et 776152. et 776153. et 776154. et 776155. et 776156. et 776157. et 776158. et 776159. et 776160. et 776161. et 776162. et 776163. et 776164. et 776165. et 776166. et 776167. et 776168. et 776169. et 776170. et 776171. et 776172. et 776173. et 776174. et 776175. et 776176. et 776177. et 776178. et 776179. et 776180. et 776181. et 776182. et 776183. et 776184. et 776185. et 776186. et 776187. et 776188. et 776189. et 776190. et 776191. et 776192. et 776193. et 776194. et 776195. et 776196. et 776197. et 776198. et 776199. et 776200. et 776201. et 776202. et 776203. et 776204. et 776205. et 776206. et 776207. et 776208. et 776209. et 776210. et 776211. et 776212. et 776213. et 776214. et 776215. et 776216. et 776217. et 776218. et 776219. et 776220. et 776221. et 776222. et 776223. et 776224. et 776225. et 776226. et 776227. et 776228. et 776229. et 776230. et 776231. et 776232. et 776233. et 776234. et 776235. et 776236. et 776237. et 776238. et 776239. et 776240. et 776241. et 776242. et 776243. et 776244. et 776245. et 776246. et 776247. et 776248. et 776249. et 776250. et 776251. et 776252. et 776253. et 776254. et 776*

Iuramentum ei non deuegari. Dat. vi. Id. Dec. Leontio & Sallustio Conf. 1. Imp. Valens & Valerius Augusti ad. 2. Imp. Arcadi. & Honor. Augusti ad. 3. Imp. Modestus P.P.

NVIII officialem à sententia proprii iudicia prouocatio tribuitur, nisi in ea tantum negotio, quod ratione ciuii super patrimonio sive apud proprium iudicem inchoquerit: scilicet ut in contractu negotio à sententia eius, cui par, iudicis, qui quis velis officialem appellari: quod per procuratorem etiam persigui iure tribuitur. Dat. iii. Id. Jun. Cyzicus, Valentianino & Valente AA. Conf.

4. Imp. Valentinianus, Valens & Grat. Augusti ad Olybrium P.V.

Abstinendum prouersus ab appellatione sanguinis, quoties balsali calculi fistulatio percutitur, aut tributariorum suspicionis soleme munus exposcitur, aut publici vel etiam priuati (dummodo evidens atque coniuncti) reddibilitio debiti flagitatur: ut necessario in communacem vigor iudicarius exercetur. PP. Rom. x. Kal. Sept. Valentianino & Valente ii. AA. Conf.

5. Imp. Valens, Grat. & Valente. Augusti ad Thalassium proconsulem Africam.

Appellatione appellari non posse, satis & iure & sententia modum iudicantis excedat, A quo si fuerit appellatum, executione suspensa degenerandum putamus, ut si res mobilis est, quam restituentam executoris opera fuerit iudicata: appellatione suscepita, possessori res eadem derelictas, & sequestro iudeo colloctae, reddenda ei parti pro qua sacer cognitor indicaverit. Quod si de possessione, vel de fudiis executio cessauerit, & tam suspendere provocatio, & fructus omnes qui tempore interpositae provocacionis capti, vel postea nati erunt, in deposito collocentur, iure fundi penes eum qui appellatur, & constitutus. Scilicet autem procuratores, vel ab executione appellant, vel ab articulo: si eos perperam intentione cognitoris suspendit claruerit, quinquaginta librarum argenti animaduersione multando. Dat. xii. Kal. Febr. Treu. Valente vi. & Valentianino ii. AA. Conf.

6. Imp. Grat. Valens & Theod. Augusti ad Hypatium P.V.

Quifquis ne voluntas defuerit, legamento scripsit reseretur, vel ne hi quos scriptos panerit, hedges in possessionem mittantur, auctor sicut provocare, interpositamque appellationem is cuius de ea re notio est, recipiendam esse crediderit, vigimi librarium argenti multa & litigatores, qui tam impotuisse appellaverit, & iudicem qui tam ignaviam cognovit, adhibuerit incoluat. Dat. Non. Apr. Treu. Aulonio x. & Olybrio Conf.

7. Idem A.A. & Arcad. ad Pelagium comitem retum priuatarum.

Ante sententia tempus, & ordinem euentus, nec a discussore, nec a rationali appellare liceat. Dat. xii. Kal. Mar. Med. Arcad. A.x. & Bautone Conf.

8. Imp. Arcad. & Honor. Augusti comiti regum priuatarum.

Et publicarum necessitatibus, & priuati gratiarum debentur, callidis debitorum artibus disertantur. Quamobrem appellatione eorum reiecta, qui aperi manifeste que coniuncti sunt: hoc obseruari praecipi huius auctoritate sentimus: vt ei quem constiterit esse publicum debitorem, appellationis beneficium denegetur. Dat. iii. Aug. Med. Arcadio iiii. & Honor. xii. AA. Conf.

SI PENDENTE APPELLATIONE mors interuenierit.

Tit. LXVI.

9. Imp. Alexander A. Julianus,

Tiam post mortem eius, qui appellavit, necesse est hæreditibus eius vel reddere causam prouocationis, vel statutis acquiescere. PP. iii. Nod. Dec. Alex. Conf.

2. Idem A. Marcellinus.

Etus qui requirendus annotatus appellavit, & aequaliter proprium iudicem inchoquerit: scilicet ut in contractu negotio à sententia eius, cui par, iudicis, qui quis velis officialem appellari: quod per procuratorem etiam persigui iure tribuitur. Dat. iii. Id. Jun. Cyzicus, Valentianino & Valente AA. Conf.

4. Imp. Valentinianus, Valens & Grat.

Augusti ad Olybrium P.V.

Abstinendum prouersus ab appellatione sanguinis, quoties balsali calculi fistulatio percutitur, aut tributariorum suspicionis soleme munus exposcitur, aut publici vel etiam priuati (dummodo evidens atque coniuncti) reddibilitio debiti flagitatur: ut necessario in communacem vigor iudicarius exercetur. PP. Rom. x. Kal. Sept. Valentianino & Valente ii. AA. Conf.

5. Imp. Gord. A. Alexandro.

Si pater tuus ad decursum tuum euocatus appellatione interpolitus, & eaque pendente concessus in suum honoris eius questione more finita est.

5. Idem A. Felici.

Vanuus ancilla de eius dominio desceptabilis tur, & a redore provincie contra te in dictum suum, & auctoritate tuaum concesserit: tamen cum appellatione suscepita, possessori res eadem derelictas, & sequestro iudeo colloctae, reddenda ei parti pro qua sacer cognitor indicaverit. Quod si de possessione, vel de fudiis executio cessauerit, & tam suspendere provocatio, & fructus omnes qui tempore interpositae provocacionis capti, vel postea nati erunt, in deposito collocentur, iure fundi penes eum qui appellatur, & constitutus. Scilicet autem procuratores, vel ab executione appellant, vel ab articulo: si eos perperam intentione cognitoris suspendit claruerit, quinquaginta librarum argenti animaduersione multando. Dat. xii. Kal. Febr. Treu. Valente vi. & Valentianino ii. AA. Conf.

6. Imp. Grat. Valens & Theod. Augusti ad Hypatium P.V.

Quifquis ne voluntas defuerit, legamento scripsit reseretur, vel ne hi quos scriptos panerit, hedges in possessionem mittantur, auctor sicut provocare, interpositamque appellationem is cuius de ea re notio est, recipiendam esse crediderit, vigimi librarium argenti multa & litigatores, qui tam impotuisse appellaverit, & iudicem qui tam ignaviam cognovit, adhibuerit incoluat. Dat. Non. Apr. Treu. Aulonio x. & Olybrio Conf.

7. Idem A.A. & Arcad. ad Pelagium comitem retum priuatarum.

Ante sententia tempus, & ordinem euentus, nec a discussore, nec a rationali appellare liceat. Dat. xii. Kal. Mar. Med. Arcad. A.x. & Bautone Conf.

8. Imp. Arcad. & Honor. Augusti comiti regum priuatarum.

Et publicarum necessitatibus, & priuati gratiarum debentur, callidis debitorum artibus disertantur. Quamobrem appellatione eorum reiecta, qui aperi manifeste que coniuncti sunt: hoc obseruari praecipi huius auctoritate sentimus: vt ei quem constiterit esse publicum debitorem, appellationis beneficium denegetur. Dat. iii. Aug. Med. Arcadio iiii. & Honor. xii. AA. Conf.

9. Imp. Julianus A. Geminiano.

His qui tempore competenter non appellant, redintegrantur, audientia facultas denegetur. Omnes igitur, qui contra praefatos virbi, magistrorum officiorum, vel magistrorum militum, seu proconsules seu comites, seu praefectos Orientis, seu vicarios Augustales, vel alium iudicem sub specie formidinis provocacionem non arbitrantur, interponendam, remittenda littera repellantur. Qui vero vim sustinuerint, contestatione pupille proposita, inde dies videlicet legitimos quibus appellari licet, causa appellationis evidenter affirmatione distinguantur: ut hoc factio tangamus interposita appellatione istud aequitatis administracula tribuanur. Emilia xii. Kal. Jul. Mamertino & Nequila Conf.

provincias porrificum effe, vt cestio bonorum admittatur, notum est: non tamen creditoribus sua auctoritate diuidenda haec bona, & iure domini dei tisere, sed venditionis remedio: quatenus subfracta pars, indemittantur: sive confulere permisum est. Cum itaque contraria rationem rex iure dominij tenet, tamen qui bonis cestis, te creditorem dicens: longi temporis prescritione petitorum submoueri non posse manifestum est. Quod si non bonis eum cessisse, res suas in solutum tibi debitis monstretur, pretios prouincias potest de proprietate tibi accommodare nossonem:

5. Idem AA. & CC. Myroni.

Ropere sionem municipalem vel manus, pugnare cedentem, inuidi infans admitti celsisq[ue] minimi conuenit: sed his pugnios pro modo sufficiunt, fungit.

6. Imp. Thysdofus A. apud acta dicit.

In omni cessione bonorum ex qualibet causa facta, iusta sententia restituitionem impetraverunt: sicut, qui suo iure non appellauerit, hoc rescriptum non prodit.

SI DE MOMENTANEA POSSESSIONE fuerit appellatum,

Tit. LXX.

4. Imp. Valentianus Theodosius & Arcad.

AA. ad Eufignium PP.

Cum de possessione, & eius momento egusa dicatur: tuis appellatio interposita fuerit: tamen possentia sententia sicutur effectum. Ita tamen possessione super ea interpositam fuisse, & in numero cognitionum pendere proponas, ea provocatio sua ordine proprie peculium ancillæ audiiri debet.

6. Imp. Constantinus A. ad Bassum praef. secundum virbi post alta.

Si unus ex litigatoribus adhuc pendente appelleto, & eius sententia dicta est, & iure & sententia modum iudicantis excedat, A quo si fuerit appellatum, executione suspensa degenerandum putamus, ut si res mobilis est, quam restituentam executoris opera fuerit iudicata: appellatione suscepita, possessori res eadem derelictas, & sequestro iudeo colloctae, reddenda ei parti pro qua sacer cognitor indicaverit. Quod si de possessione, vel de fudiis executio cessauerit, & tam suspendere provocatio, & fructus omnes qui tempore interpositae provocacionis capti, vel postea nati erunt, in deposito collocentur, iure fundi penes eum qui appellatur, & constitutus. Scilicet autem procuratores, vel ab executione appellant, vel ab articulo: si eos perperam intentione cognitoris suspendit claruerit, quinquaginta librarum argenti animaduersione multando. Dat. xii. Kal. Febr. Treu. Valente vi. & Valentianino ii. AA. Conf.

6. Imp. Grat. Valens & Theod. Augusti ad Hypatium P.V.

Quifquis ne voluntas defuerit, legamento scripsit reseretur, vel ne hi quos scriptos panerit, hedges in possessionem mittantur, auctor sicut provocare, interpositamque appellationem is cuius de ea re notio est, recipiendam esse crediderit, vigimi librarium argenti multa & litigatores, qui tam impotuisse appellaverit, & iudicem qui tam ignaviam cognovit, adhibuerit incoluat. Dat. Non. Apr. Treu. Aulonio x. & Olybrio Conf.

7. Idem A. Ioanni praefecto praet.

Cum solito more à nostra misericordia petitur, & ad miserabile celsiorum bonorum homines, veniam auxiliis, & elecio detur: creditoribus vel quinquecanale spatum eis indulgere, vel bonorum accepere cessionem, saluum eorum videlicet existimatione, & omni corporali, cruciatu, semper quotidie dubitabatur, si quidam ex creditoribus voluerint quinquennales dare, inducas, alii autem iam, nunc cessionem accipere velint, qui audiendi sint. In tali itaque dubitatione nemus putat, si ambi quod sentimus, & quod habemus, auctorem sententiam, pro dure oritur eligimus, & sanctius, vt vel ex cimulo debitis, vel ex numero creditorum causa indicetur. Et si quidem vos creditoris omnibus grauior in summa debiti inveniatur, vt omnis in unum coadunatis, & debitis eorum computatis, ipse alios antecellat ipsius sententia obtinet, siue indulgere tempus, siue cessionem accipere delerat. Si vero plures quidem sint creditores, ex diversis autem quantitatibus: etiam nunc amplior debiti cumulus minor summe preteratur, siue par, siue discrepans numerus est creditorum, cum non ex frequentissimo ordine scindatur, sed ex quantitate debiti causa trahatur. Par autem quantitate debiti intenti, distanti, & creditorum numeris: tunc amplior pars creditorum obtinet: ita vt quod pluribus plazcat, hoc statuerit. Sin vero vndeque equalitas emergat tam debiti quam numeri creditorum: illi eos anteponi, qui ad humaniores deducant: sententiam, non cessionem exigentes, sed inducas: quia quidem difference inter hypothecarios, & alios creditorum, quantum ad hanc electionem obsecrandam, in rebus autem officio iudicis partem, tunc viri singuli creditoribus habentibus, quam eis legum probabit regulas, nullo prejudeci.

2. Imp. Philippi A. & Philippini Cx.

3. Imp. Julianus A. & Arcad. ad Abascantio.

Si quantitatem, quam licet re publica condemnatus debet, inferre paratus est: fructu vereis, ne verbis bonorum celsioris temere à te proferatur, priuare te, ne cum diutinae facultatis, iuris rationibus possit. PP. xxi. Cal. Febr. Philippo & Reciano Conf.

3. Imp. Valer. & G. N. & Valerianus nobilitissimus Cesar. AA. Julianus Lenisa.

Si pater tuus bonis cestis propter onera ciuillia: ipsius facultates oportet inquiri: non patrimonium, quod tibi emancipato quodcum dicitur, inquietari. Quod ut sit, implorare exequitatem preces debet.

4. Imp. Dioclet. & Maxim. AA. & CC. Chiloni.

Egis iuliz de bonis cedentis beneficium constitutioribus diuorum nostrorum parentum ad

rum cuiquam ex quinquenarij dilatatione circa temporem prefcriptionem generando.

DE BONIS AVCTORITATE IV.
dictis possidentis, seu venundantis, & de se-
parationibus bonorum.

TIT. LXXII.

3. Imp. Antonius A. Atticus.

IN bonis mortui potiorem esse causam legata-
triorum, qui cum (vix) heredem convenire pos-
tuerunt: quam eorum quibus ipsi heres legatis,
manifestum est: cum prius legarum quasi & alte-
num exigatur: legatum autem a mortuo relatum,
post debiti deratationem inducatur.

2. Imp. Gordianus A. Aristoni.
Es iurisdictionis tenor primitissimus: indem-
nitatisque remedium editio pratoris credi-
toribus hereditatis demonstratum, ut quoties sepa-
rationem bonorum postulant, causa cognita impre-
tentur. Reportabis igitur conuenientem desideri-
tui fructum, si te non herendum fidem secutum, sed
ex necessitate ad iudicium eos prolocare demon-
straveris.

3. Idem A. Claudiang.
X contra cuius cessionem rerum ageretur, &
debitorem contra iuris rationem conuenientem:
cum eum equitas auxilio exceptionis muniat. At
cum demum iterato posis desiderare conuentio-
nem, cum tantum potest quidetur, quod presiden-
tia eius rei licentiam debet promovere.

4. Imp. Diocletianus & Maximianus AA.

& CC. Clarijanus.

In cuius est quod postulas, ut vnu ex chirogra-
phariis creditibus debitoris bona compellatur
suscipere, statim ceteris creditibus facturas.

5. Idem AA. & CC. Acibdyno.

Si bona debitoris tui vacare coquet, & haec si
scit non agnoscatur: in possessionem coram
mittit te a competenti iudice recte postulabis. xxi.
Kahian. Coll.

6. Idem AA. & CC. Agathomarus.

Pro debito creditores adici sibi bona sui debi-
toris non iure postulant. Unde si quidem debi-
toris sui exteri creditores pignori res acceperunt:
potiores eos: quam ex chirographarium credito-
rem habet non ambigitur. Quod si specialiter vel
generaliter nemini probentur obligata, ac sine
successe communi debitor vel eius heres de-
cessit: non dominij rerum vindicatione, sed pos-
sessione bonorum, itenique venditione, & qualis
portione pro rata debiti quantitate omnibus cre-
ditibus consili potest.

7. Idem AA. & CC. Bonho.

Si viror tua pro triente patruo tuo heres existit,
eo quoque exigere prohibita est: debi-
tum a cohereditibus pro hestate petere non prohibe-
tur: cum ultra eam portionem quam successit,
actio non confundatur. Si autem colleredes sol-
lendo non sint, separatione postulari nullum ei-
damnum fieri patiam. Dat. Kalend. Decemb. AA.
Coll.

8. Idem AA. & CC. AEfidz.

In possessione rei feruenda viror defuncti, vel
alijs creditore misit dominum ex ea causa re-
miges adipisci minime possunt.

9. Idem AA. & CC. Terunio.

Cum proposas cum contra quem supplicas ex
administratione negotiorum tibi obligatum
hunc secundum iuris rationem adiutor rector pro-
vincie potes conuenire. Nam si ad circumscriptionem
nisi tui iuris latitas, nec defudit, & cum tuum
esse debitorem ostenderit, ad exemplum editi, hono-
rum eius possessionem potius impetrare. Tempore
autem translatio, etiam venditionem eorum a

competenti iudice postulare non prohiberis. Dat.
xiii. Kal. Septem. Dioclet. & Maximian. AA.
Coll.

IN AVTHENT. de exhibend. & introduct. res. 5. 4.

Et qui iuris se vnuum ad invicem, si se substantiis,
iudicis ipsi si administratio fit, vel si qui iudicem del-
dit, inde eum exhibet. Si quis emissa ab alijs examina-
tio fidei sua datur: inter quas si sicut occurrit,
fidei summa pars excludat, uigilias uisit acce-
sum in possessionem rerum suis invicem mensuram delate-
re debet. Quod si fidei ex parte possestat causam
reficiat, et hoc minus damnum: precepitque fidei summa
de littera praecepta, & versus suscipit.

10. Imp. Julianus A. Ioannis pres. praet.

Cum apud veteres questionem oriam inueni-
tibus super pecunis debitis, pro quibus hypo-
thecae non sunt constituit, propter reis ad debito-
rem peritentes, dum in superioribus creditorebus for-
midans, se celauerit, & illi de rebus ad eum per-
tinentibus competenter ingrediantur iudicis, pos-
sunt in possessionem rerum seu transmittit
si etiam alii creditores quibus obnoxius esse vide-
tur, posint quandam habere communionem in
rerum possessione, huiusmodi dubitationem am-
putantes, censemus per p. se uenient diuinam gene-
rale constitutionem, vi si non omnes huiusmodi
debita pretendentes, sed ex his certi ab iudiciali
sententia in possessionem rerum mittantur: non
solum hi, sed etiam alij omni talia debita pra-
tendentis, eadem committit portantur, ut pos-
sunt cum prioribus rerum detentoribus commu-
nione habere in rebus de quibus sicut superius
declaratur, prolati fuerit sententia. Quid enim ius
iusti est, quam omnes qui ad res debitores mitti
debent, esse participes huiusmodi committit?

Vt autem non in perpetuum aliorum negligenter
illi qui pro suis debitis alacriter creditorebus
alii ostenduntur, tuisque praevarientur: rectius no-
bius esse videtur, cum eis communione habere in
possessione rerum alios creditores, qui ad hoc
peregrine noveantur, cum presentes quidem in una
cademque degentes provincia, & in qua & possesso
res rerum commorantur intra duorum annorum
spatia, absentes autem intra quadriennium credito-
ribus possessionem antelato modo detinentibus
suum debitum certum satiant, & expensas secun-
dum quantitatem debitorum persoquant eis qui
sententias consecutus sunt, per sacramentum eorum
manifestandis, qui eas adipiscendae gratia posses-
sionis rerum sustinerunt: quia & secundum debita
fatis et fieri, explorati iuri est. Post complectionem
autem membrorum temporis nullum eis esse licen-
tiati, eos qui possessionem adepti sunt, molestare,
vel aliquibus damnis afficer: actiones autem que-
ex legibus sibi competere putauerint, contra suos
exercere debitores.

¶ Si autem hi qui detin-
ent possessiones, vel ex sententia iudicis res ven-
diderunt, vel alio quoquecumque legitimo modo om-
ne ius quod in iisdem rebus habere noscantur, in
alias personas post definitum a nobis tempus trans-
fuerint, & certas pecunias accepterint: qui ex quo
superfluum invenientur sunt, & amplius quam eis
debetur, hoc modis omnibus necesse est eos pre-
sentibus tabulariis signare, & in cimeliarcho san-
ctae ecclesie illius ciuitatis in qua huiusmodi
contractus celebratur, deponere: attestacione vide-
litez pilus per memorias tabularios conscriben-
do, presentem etiam eo qui re eas videntur, vel in
alias personas transfuerint, vt per eam manifeste-
tam quantitas pecuniarum qnt. pro venditione
rerum, vel translatio prestiti sunt: quam eorum
qui superflue post absolute debitor invenientur
sunt, si quis postea creditor apparuerit, & debiti
cautiores ostenderit, posit ex his sati sibi face-
re: prius scilicet rectore provincie hinc aliquo
damnum causa faciente examinationem, & non
concedente nec viros reuocandissimos economo-

vel cimeliarchas sandz ecclesie in qua pecunia
deponuntur, aliquod dictum vel dispensa-
rium sufficeret per suam autem interloquitionem
creditorum recipiente secundum modum debiti
ex depositis permissi sum debet debitus. Ut
autem non licet creditoribus in venditione vel
translatio retra, dolum vel aliquam machina-
tionem vel circumscriptiōnē facere: iubemus at-
testacionem super hoc celebrandam apud defensio-
rem locorum, gestis interuenientibus, in finibus,
sive tantum ex pretio quantum detur, sive plus, si
ne minus colligitur: & presentibus non tantum
(sicut dictum est) habilitatis, sed etiam viro reu-
ocandis cimeliarcha. Apud quem (si ita con-
figit) superius pecunia signata deposita sunt:
sufficiunt laetabentes euangelis propositis, ven-
diare vel translatio rerum primitante, quod ne-
que per gratiam imperiorum, vel eis ad quem res
retra cessionis transferuntur, nec aliquo dolo in-
feruentur in iure iusto præcio rerum quanti-
tatem accepere, sed eam ex vera cum omni
studio potuerit inuenire. Datus xv. Calend. No-
vembr. Constantiopolis, post consulatum Lamp-
adi & Oretis virorum clarissimorum anno se-
cundum.

7. Imp. Valerianus & Gaius AA. &

Valerianus Cgl. Diodoro.

Si in ius fisci cum reliqua soluere debitoris
pro quo satisfaciebas, ibi competens iudex ad-
scribit, & transnullat: ab his creditoribus quibus
fiscus prior habetur, res quas eo somnis teneret,
non possunt inquietari. PP. xv. Kalen. Jun. A. E. nilia
& Ballo Coll.

DE PRIVILEGIO DOTIS.

TIT. LXXIII.

8. Imp. Seuerinus & Anni. AA. Firmo.

Cire debes, privilegium dotis, qui mulieres vil-
lent in actione de doce, ad heredem non transire.
PP. Calend. Maij. Pompeiano & Auto Coll.

DE REVOCANDIS HIS QVAE IN
fraudem creditorum alienata sunt.

TIT. LXXV.

9. Imp. Aemilius A. Catius.

Heres qui post aditam hereditatem ad eum cui
fides cessit, corpora hereditaria translati credito-
ribus permanit obligatus. Si igitur in fraudem
tum id fecerit bonus eius excusis, statim actio-
nibus (si tibi negotium getum fuerit) ea que in
fraudem alij probabuntur, reuocabis PP. ii. Id.
Ostob. Antonino A. iv. & Balbing Coll.

2. Imp. Alexander A. Symphorianus.

Si successione patris abstenta fuit: ob ea que
in doce data sunt, conuenire te creditores ne-
queunt, quibus pignora in doce data non docen-
tur nisi bonis defudit non sufficientibus, in frau-
dem creditorum doce constitutam probabitur.
PP. x. Calend. Iulij. Probo & Maximo Coll.

3. Imp. Diocletianus & Maximianus AA. &
CC. Acindyno.

Si paterna hereditate abstinisti, nec quisquam
in fraudem creditorum ex bonis eius in te doce-
nationis iure transcriptum est: a priuatis credito-
ribus præses prouincie conueniri te non patie-
tur. PP. x. Calend. Iulij. ipsi iiii. & iii. AA. Coll.

4. Idem AA. & CC. Epagatho.

Ellios debitoris ei succedentes, veluti in credito-
rum fraudem alienatorum facultatem reu-
ocandi non habentes, notissimi iuriis est. Subscripta
Calend. Maij. AA. Coll.

5. Idem A. Quinto.

Si debitor, cuius fuisse fundum ipse confiteris,
spiritus cum distrait, quām fiscus aliquis debuit:
inquietandum te non esse procurator meus co-
gnoscet, nam eis postea debitor existentem idio-
mam ea que de dominio eius excesserit, pī-
gnoris iure fisco potuerunt obligari. PP. iii. Kalen.
Iul. Leto ii. & Cereale Coll.

6. Idem A. Mezenz.

Pecunia quam creditor a debitorio suo recepit
si postea ex iusta causa fisco restituenda erit, si
ne viris debetur: quia non feci contractum,
sed suum recuperatum extraordinario iure aufer-
am. PP. xv. Kalen. Jun. Fusco & Dexiro Coll.

7. Imp. Gordianus A. Seuerianus.

Cum pariem tuum fisci debitorum fuisse de-
monstrares, cujusque nubenti tibi posse de-
dicto alleges: procuratorem ius fisci exequentem,

Codici lib. VIII. Tit. X.

cognoscere, sibi scripta tri. Id. Octob. Nicomedia, CC.
Coll.

DE TABVLIS EXHIBENDIS.

TIT. VII.

1. Imp. Valer. & Gallien. AA. Germano.

Si in potestate patris fuerint impubes filii, & sive eis etis substituti, atque ita ad vos infra priu-
baturam illis de edentibus coepit hereditas peripinge-
re: de exhibendis testamento tabulis interdicto uti
potestis. PP. vii. Kal. Apr. Julianus 11. & Crispinus
Cons.

DE LIBBRIS EXHIBENDIS sive deducendi, & de libero homine exhibendo.

TIT. VIII.

1. Imp. Antoninus A. Iustino.

Sicut proponitum est, cum tunc potestis eis, super re-
bus maternis absumi: potestis eos qui tibi con-
demnati sunt, conuenire. Quod si exhibentur qui te si-
junt, & in sua potestate esse contendit: interdicto in
eam rem proposito, de fide intentionis eius, quare-
tur. PP. vi. Id. Apr. Duobus & Asp. Conf.

1. Imp. Dioclet. & Maxim. AA. & CC.

Cyrillus.

Adi paxim prouinciam, ac postula filios tuos
exhiberi. S. v. Id. Apr. Byzantii AA. Conf.

3. Idem AA. & CC. Euodius.

Si ad instar interdicti de exhibenda filia Philippi

Seum conuenientem puraveris: reor prouincie

aditus tuus vobis accommodabit potuorem. S. xiiii.
Kal. Dec. Nicomedia, AA. Conf.

4. Imp. Dioclet. & Maxim. AA. & CC.

Fabio.

Habitantis precasto heredes ad restituendum ha-
bitaculum teneri, contra eos interdicto pro-
posito, manifeste declaratur. S. Kal. Dec. Sirmii, AA.
Conf.

DE AEDIFICIIS PRIVATIS.

TIT. X.

1. Imp. Severus & Antoninus AA. Tauro.

Et superponere potes obseruata tamen forma,
qua exeris super balneum adificare permittitur: id
est, ut concameratis superinfristras & ipsum concam-
eretis, ne modum statuum altitudinis excedas. PP.
Gaius die & consule.

2. Imp. Alex. A. Diogeni.

Negotiori causa adificia demoliri, & marmora
destrahere, edicto diuini Vespasiani & senatus con-
silio rectum est. Ceterum de alia domo in aliam
transfere quadam licet, exceptum est: sed nec do-
minis ita transferre licet, ut integris adificiis depo-
sus publicis disformis aspectus. PP. xi. Kal. Ian.
Alexandro A. Cons.

3. Idem A. Euocato.

An in locum ex ruina domi licetire non ean-
dem faciem in ciuitate restituere, sed in horum

conuertere, & an hoc consensu tunc insigillatum non prohibentium, item vicinorum secundum hanc praes- ses probatis his, quae in appido frequenter in codem genera conuertiarum seruata sunt, causa cognita etiam. PP. vii. Kal. Apr. Julianus 11. & Crispinus Cons.

4. Philipus A. & Philippus C. Victor.

Sicut proponitum est, socii ad refactionem eius
sumpus conferre debet: non necessario extra
ordinem tibi subveniri desiderat. Etenim si solus ex-
dificans, nec intra quatuor mensum tempora cu-
cencissimus nummis pro portione socii erogans re-
stituerit, vel quo minus id fecerit, per socium
restitue conatur: in domum pro solido vindicare
vel obtinere iuxta platum antiquum poterit. PP.
xi. Kal. Apr. Philip. o. & Tiuano Cons.

5. Imp. Dioclet. & Maxim. AA. & CC. Ostrovo.

Si in contra queas preces fondi, sciens prudensque
sibi partem ad te pertinere, non quasi socii vel
collega communis operis sollicitudine, solidam bal-
neorum extractionem ea mente, ut sumpus pro
portione tua non recipere, aggressus es, sed ut tunc
loci dominum usurpare, & collapsum balneum
refabricare enis est: cum adificia, quae ali non loco
inveniuntur, solo cedant: nec impensis his, qui im-
probè id fecerint, restituvi debent: antiquo diu
Hadriani edito, præses proniunctus memor iuri pub-
liciis dirimpta deceptio legum placita cu-
ratoriis. & 1. Proscriptio.

6. Imp. Constantinus A. Elpidio agenti vicem PP.

Iqui post hanc legem ciuitate spoliata, ornatum,
hoc est maxima vel columnas, ad rura translu-
legit, præsumit ea possit, sive quam ita ornauerit. Si
quis autem ex alia in aliam ciuitatem laberium
parietum, marmora vel columnas de propriis domi-
bus in propriis transverse voluerit: quoniam vice-
biique hæc esse, publicum decus est: licet hoc fe-
ciat, data similiter facultate etiam de possessione op-
erum huiusmodi ad possestionem aliam transfe-
rendi, quamvis per muros, vel etiam per medianam
ciuitatem ex transversi necesse sita ut ea solammo
do illata fuerint cinitibus, exportentur. Dat.
viii. Kal. Jun. Viminacij, Crisp. ii. & Constant. ii.
Cons.

7. Imp. Iulianus A. ad Vitianum vicarium Africæ.

Nemini columnas vel statuas, cuiuscumque mag-
nitudinis ex alia eademque prouincia vel ostere
licet, vel mouere. Dat. vi. Kal. Nou. Julianus A. xiiii.
& Sallustio Cons.

8. Imp. Valens Grat. & Valens. Augusti.

Modesto P. P.

Singularium urbium curiales etiam iniuiti vel re-

spatari intra ciuitates, quas olim habuerunt do-

mino, vel de novo adificare cogantur, ille semper

ministris inferiori & antiqui propriarum frequen-
tiam ciuitatum. Possessores vero, qui non erunt cu-
riales, in urbibus, in quibus domos possident, easdem
domos dirutis negligalque reparet: iudicari ad
conseruandum hoc præceptum auctoritate renecidit.

Dat. xiiii. Kal. Nou. Grat. A. vi. & Meropae Cons.

9. Imp. Arcadi. Hon. & Thred. Augusti.

Amiliano P. P.

Sed cui loci proprietatis gloriandi iuxta publicas ze-

des, animum dederitis quindecim pedum spatium

interiecto inter publica se priuata zemicia, ita sibi

noverit fabricandum, ut iuri interuerso & publicas

zetas à pericolo vindicentur, & priuatas adificare

velut perpetram fabricatio loco, destructionis qua-

doque futuræ non nimirum dereritum. Dat. x. Kal.

Nou. Arcadio A. vi. & Probo Cons.

10. Imp. Honor. & Thred. AA. Monoxio P.

Pro provincias Mæsopotamia, Ostromæ, Euphrate,

Syria secunda, Phœnicia, Libanum, Cite-

ciæ secunda, vitæ, Armeniam, vitæ Cappado-

ciam, Pontium Pælemoniacum, atque Helleponicum

ybi magis hoc desideratur, exeratque prouincia

quæ hoc adificatur, exeratque prouincia

quæ

muos, vi nec aer qui est sub illis in superiori parte, va dictum est, constitutus salaris obiretur, nec ex hoc angustior fuit argiportus, & publicum iter. Prohibemus autem & scalas à solo angiportus inchoasse, & ad solaria ducere, ita ut tam ex impensa & preparatione firmore, quam quod non ita proxima sint inter se solaria, breuiora & ratiora & extincta faciliora ex igne pectula ciuitati, & his qui domos habent, immineantur. Si autem contra nostram hanc legem fiat solas ipsi vel scala, tunc id solum quod factum fuerit, detribucabitur, sed etiam sedificij dominus decem auri librarum pcam expectabit: & qui designavit architctus, aut qui opus rocepit, alias decem auri libras psonuerit, & qui fabricauit, anfex, si per inspiciam non potuerit pcam soluere, corpore lvens à ciuitate fiat extorsio.

6. 4. Praefixa iubemus nemini licere mul-

sas ex ordine collectas columnas in publicis porti-

cibus & stationibus ab eo, quod vocatur Milium,

et sic ad capitolium obstruire adificis, vel soli etiā

tabulis, vel aliis quibuslibet rebus in piede columna

um extensis: sed ipsa quidem adficia non exce-

dant in latitudine pedes ix, comprehensis etiam

parietibus plateam versus: in altitudine vero pe-

gas septem. Omnimodo autem volumus per qua-

uor columnarum ordines reliqui à portibus ad

plateas liberum iter, decorari, quoque huiusmodi

tabernacula sive officinas exterius saltem marmore,

et ciuitati sine decori, & transversibus volvunti-

ti reliquis autem ciuitatis regionibus excludas

in mediis columnis officinas, pro vi vbi esse vult,

& quatenus & quomodo existimaueris, exrui san-

cum, omni qualitate levata, ne quod vni-

permititur, exercit prohibeatur.

7. 4. Et hoc quidem constitutus, ut no-

calumniantur dolis, & inachitacionibus, & quis

& bonis viris periculum struatur. Multo enim ad-

dicatur iure, non ex iniuria aliqua accepta, sed

debet illus quidem iura in hac obsernari: anti-

quam probent, ut enim qui iam cooperat adficiare,

prohibitum, & opus imperfatum reliquere coa-

ctum, & in ius trahit, pecuniam ad adfica-

tionem depositam, litigando consumere cogant,

& quod omnium incommodissimum est) postquam

viaticum sententiam reglit, adhuc quasi indisponi-

bilis vinculis obligari contingit, dum applica-

tionis praefixa fasces, dies expedite coguntur;

& ex hac frustratione, & adficationis interruptione

volvuntur caput eius adhuc rarius. Adicimus ita-

que in eiusmodi casibus, ut si appellatio ab his, que

ab arbitrio definita sunt, intercesserit, simul aque-

missa fuerit ad iudicem relatio vel formascriptis

redacta, & licet vitori & victo, non obstruere

legitimo appellationis introducere tempore, vna-

cum adfectorio, vel foli ad iuxta magnificientia tri-

balum accedere, & adfectorio ex more vocato, fi-

abitu, terminum rei controverse facere: ut omni-

mores obsecra, legitimus iuri suis inponatur, ne lie-

me si ita acciderit, praeceps vel impinente, dum

longos appellationum dies statos expectare cogitur,

qui iniuste ab incepto adficio prohibitus est,

dama intolerabilia sustineat. Quod autem est

proximum, si etiam quis in huiusmodi controver-

sis appellare voluerit, conquerens de ma-

gnitudine tua sententia, illico tam quam dieunt

confutationem, feri iubemus, & dari tam viro

quam vitori, ut de more sententianam ipsam accu-

ratius expendant in sacro nostro platio, omni mora

cessante. Nouerint autem quicumque adfican-

tes impedire praefumperint, quod si vitori fuerit, &

omne quodcumque conigerit, damnum refarcient,

& materia prelia, quam probable erit corruptam

aut deterioratam esse inter litigia moras, respondent.

Quod autem ad eos qui iniuste adficiare tentau-

erint, atque hi si vitori fuerint, dama ei, qui adi-

ficiem prohibuerit, & causa ideo adficio coadus

fuerit, resundent. Omnes autem huiusmodi con-

grexiam in solo magnitudinis tua iudicio deci-

di precipimus: & neque vili cuiquam illustrium magistrorum audire huiusmodi causas, neque ex hac causa litigantes, militum vel fori prescripione ne detrectandum iudicium vel sumptuum & damnationem que sententia gloriosissimi praefaci viribus, aut ab ipso duci cognitoris continebuntur, solitionem detrectandum permittimus: sed ex aio. cente tua viti suerint, nemine ad hos fori praeficiuione viente.

8. 4. Prouideat autem magnificientia tua, & qui designavit architctus, aut qui opus rocepit, alias decem auri libras psonuerit, & qui fabricauit, anfex, si per inspiciam non potuerit pcam soluere, corpore lvens à ciuitate fiat extorsio.

9. 4. Praefixa iubemus nemini licere mul-

sas ex ordine collectas columnas in publicis porti-

cibus & stationibus ab eo, quod vocatur Milium,

et sic ad capitolium obstruire adficiis, vel soli etiā

tabulis, vel aliis quibuslibet rebus in piede columna

um extensis: sed ipsa quidem adficia non exce-

dant in latitudine pedes ix, comprehensis etiam

parietibus plateam versus: in altitudine vero pe-

gas septem. Omnimodo autem volumus per qua-

uor columnarum ordines reliqui à portibus ad

plateas liberum iter, decorari, quoque huiusmodi

tabernacula sive officinas exterius saltem marmore,

et ciuitati sine decori, & transversibus volvunti-

ti reliquis autem ciuitatis regionibus excludas

in mediis columnis officinas, pro vi vbi esse vult,

& quatenus & quomodo existimaueris, exrui san-

cum, omni qualitate levata, ne quod vni-

permititur, exercit prohibeatur.

10. 4. Et hoc quidem constitutus, ut no-

calumniantur dolis, & inachitacionibus, & quis

& bonis viris periculum struatur. Multo enim ad-

dicatur iure, non ex iniuria aliqua accepta, sed

debet illus quidem iura in hac obsernari: anti-

quam probent, ut enim qui iam cooperat adficiare,

prohibitum, & opus imperfatum reliquere coa-

ctum, & in ius trahit, pecuniam ad adfica-

tionem depositam, litigando consumere cogant,

& quod omnium incommodissimum est) postquam

viaticum sententiam reglit, adhuc quasi indisponi-

bilis vinculis obligari contingit, dum applica-

tionis praefixa fasces, dies expedite coguntur;

& ex hac frustratione, & adficationis interruptione

volvuntur caput eius adhuc rarius. Adicimus ita-

que in eiusmodi casibus, ut si appellatio ab his, que

ab arbitrio definita sunt, intercesserit, simul aque-

missa fuerit ad iudicem relatio vel formascriptis

redacta, & licet vitori & victo, non obstruere

legitimo appellationis introducere tempore, vna-

cum adfectorio, vel foli ad iuxta magnificientia tri-

balum accedere, & adfectorio ex more vocato, fi-

abitu, terminum rei controverse facere: ut omni-

mores obsecra, legitimus iuri suis inponatur, ne lie-

me si ita acciderit, praeceps vel impinente, dum

longos appellationum dies statos expectare cogitur,

qui iniuste ab incepto adficio prohibitus est,

dama intolerabilia sustineat. Quod autem est

proximum, si etiam quis in huiusmodi controver-

sis appellare voluerit, conquerens de ma-

gnitudine tua sententia, illoco tam quam dieunt

confutationem, feri iubemus, & dari tam viro

quam vitori, ut de more sententianam ipsam accu-

ratius expendant in sacro nostro platio, omni mora

cessante. Nouerint autem quicumque adfican-

tes impedire praefumperint, quod si vitori fuerit, &

omne quodcumque conigerit, damnum refarcient,

& materia prelia, quam probable erit corruptam

aut deterioratam esse inter litigia moras, respondent.

Quod autem ad eos qui iniuste adficiare tentau-

erint, atque hi si vitori fuerint, dama ei, qui adi-

ficiem prohibuerit, & causa ideo adficio coadus

fuerit, resundent. Omnes autem huiusmodi con-

grexiam in solo magnitudinis tua iudicio deci-

8. 4. Praefixa iubemus nemini licere mul-

sas ex ordine collectas columnas in publicis porti-

cibus & stationibus ab eo, quod vocatur Milium,

et sic ad capitolium obstruire adficiis, vel soli etiā

tabulis, vel aliis quibuslibet rebus in piede columna

um extensis: sed ipsa quidem adficia non exce-

dant in latitudine pedes ix, comprehensis etiam

parietibus plateam versus: in altitudine vero pe-

gas septem. Omnimodo autem volumus per qua-

uor columnarum ordines reliqui à portibus ad

plateas liberum iter, decorari, quoque huiusmodi

tabernacula sive officinas exterius saltem marmore,

et ciuitati sine decori, & transversibus volvunti-

ti reliquis autem ciuitatis regionibus excludas

in mediis columnis officinas, pro vi vbi esse vult,

& quatenus & quomodo existimaueris, exrui san-

cum, omni qualitate levata, ne quod vni-

permititur, exercit prohibeatur.

9. 4. Praefixa iubemus nemini licere mul-

sas

Arcadio A.vr & Probo Cons.
17. Imp. Haunius & Theod. AA. Mo-
naxo P.P.

Quis in dñis incommodo occupatus est: is quā
primum subrūtis omnibus, quā in eo sunt sedi-
cī spalatio reformetur: quod priuatorum non est
paribus coarctandum. Nam imperio magna ab
vniuersitate secreta debet: ut hanc locum ha-
beat habitanti, quos legitimus maiestatis nostre
yus, & recipiuntur disciplinae delegit: in futurum
iam vniuersitatem ab huiusmodi usurpatione prohi-
bendis. Dat. viii. kal. Mart. Constantino Honorio
viii. & Theodosio iii. AA. Cons.

18. Idem AA. Anthonio PP.

Terrae noui muri, qui ad munitionem splendi-
dissimam urbis extitit et, completo opere
principis eorum, vniū deputari, per quidrum ter-
ram idem murus studio ac prouisione tue magnitu-
dinis ex nostra seruitate arbitrio celebratur: et
dem legem in perpetuum & conditione seruanda, ut
annis singulis his, ad quorum iura terrae demis-
grauerint, proprio sumptu eorum, inflationem
summet intelligent procurandam, eorumque visu
publico beneficio portentis, curam peritiorum ac
sollicitudinem, ad te non ambigant pertinere. Ita e-
stū & splendor opes, & ciuitatis munera, cum
priuatorum vnu & utilitate seruabitur. Dat. prid.
Non. April. Lucio V.C. Cons.

19. Idem AA. Severino PP.

Qvia plurium domus cum officiis suis in por-
ticibus Zeuxippi esse memorantur: reditus me-
moriorum locorum pro quantitate, quae placuit,
ad prehendenda luminaria, & xdfia ac tecta repar-
anda, regis huius urbis lauro sine aliqua iubemus
excusatione cōferriri. Dat. v.d. Jan. Victore V.C. Cons.

20. Imp. Thod. Valent. AA. Cyro
præfect. vbi.

Qvi sine auctoritate diuinij rescripti ad iudicium
quaerit studiū destinandi, angportus integrat-
or, vel partes suis dominis incluserunt, seu por-
tici vñparunt, prout dubito, iuris pristina sacra-
tissima reddere cunctati iubemus: multa auri quin
quaginta libraum non de futura, si quis post hoc
in huius audaciam prodire tentaverit. Dat. kal.
Nouem. Theodosio xxi. & Festo Cons.

21. Idem AA. Cyro P.V.

Basilicam inaurata, & marmoreis decorata, liberam
in perpetuum manere, neque aliquius
imaginis pectorum cuiuslibet honoris tabula-
rum vñparatur: fusari iubemus, neque in ali-
qua parte eiusdem basilicæ tabulato quidquam o-
pere sit: tiones, ergasterie constitui lantinus. Il-
lud quoque decernimus, ne in eam opes licet
intromitti, vel nuptias celebrari. Dat. xi. Kal. Febr.
Constantin. Valent. A.V. & Anatolio Cons.

22. Imp. Le. A. Erythrio.

Neminis iudicium licet in hac inclita urbe, vel
in prouincia nostra opera inchoato, prout quam
ex incepta inuenierit: a decessore vel praedeces-
torib; suis, vñparate diruta, aut defida derelicta,
diligentia studio instaurata que compleuerit: cum ex
hoc plurimum laudis acquirat, si ea culta & perse-
ga reddiderit, quæ verita sunt, & inflationem
requirunt, quæ ab aliis initata & imperfecta
resederat. Dat. ii. Bal. Martij. Constantino Martiano &
Zenone Cons.

DE RATIO CINIS OPERVM PV-
BLICORVM, & DE PARIBUS CIUI-
TATUM.

23. Imp. Zen. A. Arcadio PP.

Venimus prouinciarum quidem reatores, & singu-
la diecessos vnu speciales iudicij est p̄ge-

24. Imp. Dicte, & Maximian. AA. & CC.

25. Idem AA. & CC. Euodio.

26. Idem AA. & CC. Maximo.

27. Idem AA. & CC. Gordiano.

28. Idem AA. & CC. Gordiano.

29. Idem AA. & CC. Gordiano.

30. Idem AA. & CC. Gordiano.

31. Idem AA. & CC. Gordiano.

32. Idem AA. & CC. Gordiano.

33. Idem AA. & CC. Gordiano.

34. Idem AA. & CC. Gordiano.

35. Idem AA. & CC. Gordiano.

36. Idem AA. & CC. Gordiano.

37. Idem AA. & CC. Gordiano.

38. Idem AA. & CC. Gordiano.

39. Idem AA. & CC. Gordiano.

40. Idem AA. & CC. Gordiano.

41. Idem AA. & CC. Gordiano.

42. Idem AA. & CC. Gordiano.

43. Idem AA. & CC. Gordiano.

44. Idem AA. & CC. Gordiano.

45. Idem AA. & CC. Gordiano.

46. Idem AA. & CC. Gordiano.

47. Idem AA. & CC. Gordiano.

48. Idem AA. & CC. Gordiano.

49. Idem AA. & CC. Gordiano.

50. Idem AA. & CC. Gordiano.

51. Idem AA. & CC. Gordiano.

52. Idem AA. & CC. Gordiano.

53. Idem AA. & CC. Gordiano.

54. Idem AA. & CC. Gordiano.

55. Idem AA. & CC. Gordiano.

56. Idem AA. & CC. Gordiano.

57. Idem AA. & CC. Gordiano.

58. Idem AA. & CC. Gordiano.

59. Idem AA. & CC. Gordiano.

60. Idem AA. & CC. Gordiano.

61. Idem AA. & CC. Gordiano.

62. Idem AA. & CC. Gordiano.

63. Idem AA. & CC. Gordiano.

64. Idem AA. & CC. Gordiano.

65. Idem AA. & CC. Gordiano.

66. Idem AA. & CC. Gordiano.

67. Idem AA. & CC. Gordiano.

68. Idem AA. & CC. Gordiano.

69. Idem AA. & CC. Gordiano.

70. Idem AA. & CC. Gordiano.

71. Idem AA. & CC. Gordiano.

72. Idem AA. & CC. Gordiano.

73. Idem AA. & CC. Gordiano.

74. Idem AA. & CC. Gordiano.

75. Idem AA. & CC. Gordiano.

76. Idem AA. & CC. Gordiano.

77. Idem AA. & CC. Gordiano.

78. Idem AA. & CC. Gordiano.

79. Idem AA. & CC. Gordiano.

80. Idem AA. & CC. Gordiano.

81. Idem AA. & CC. Gordiano.

82. Idem AA. & CC. Gordiano.

83. Idem AA. & CC. Gordiano.

84. Idem AA. & CC. Gordiano.

85. Idem AA. & CC. Gordiano.

86. Idem AA. & CC. Gordiano.

87. Idem AA. & CC. Gordiano.

88. Idem AA. & CC. Gordiano.

89. Idem AA. & CC. Gordiano.

90. Idem AA. & CC. Gordiano.

91. Idem AA. & CC. Gordiano.

92. Idem AA. & CC. Gordiano.

93. Idem AA. & CC. Gordiano.

94. Idem AA. & CC. Gordiano.

95. Idem AA. & CC. Gordiano.

96. Idem AA. & CC. Gordiano.

97. Idem AA. & CC. Gordiano.

98. Idem AA. & CC. Gordiano.

99. Idem AA. & CC. Gordiano.

100. Idem AA. & CC. Gordiano.

101. Idem AA. & CC. Gordiano.

102. Idem AA. & CC. Gordiano.

103. Idem AA. & CC. Gordiano.

104. Idem AA. & CC. Gordiano.

105. Idem AA. & CC. Gordiano.

106. Idem AA. & CC. Gordiano.

107. Idem AA. & CC. Gordiano.

108. Idem AA. & CC. Gordiano.

109. Idem AA. & CC. Gordiano.

110. Idem AA. & CC. Gordiano.

111. Idem AA. & CC. Gordiano.

112. Idem AA. & CC. Gordiano.

113. Idem AA. & CC. Gordiano.

114. Idem AA. & CC. Gordiano.

115. Idem AA. & CC. Gordiano.

116. Idem AA. & CC. Gordiano.

117. Idem AA. & CC. Gordiano.

118. Idem AA. & CC. Gordiano.

119. Idem AA. & CC. Gordiano.

120. Idem AA. & CC. Gordiano.

121. Idem AA. & CC. Gordiano.

122. Idem AA. & CC. Gordiano.

123. Idem AA. & CC. Gordiano.

124. Idem AA. & CC. Gordiano.

125. Idem AA. & CC. Gordiano.

126. Idem AA. & CC. Gordiano.

127. Idem AA. & CC. Gordiano.

128. Idem AA. & CC. Gordiano.

129. Idem AA. & CC. Gordiano.

130. Idem AA. & CC. Gordiano.

vel ad heredes transmitti potest, permisum est, ut licet creditoribus & adhuc viuentium debitorum, iure hypothecæ vindicare militias, nisi sibi satisfacte post mortem eorum exigere quod pro hisdem militiis pro tenore communis militiam placuisse, vel diuinæ sanctionis tale præstantis beneficium, duri soleat: hoc in negotiatorum personis, licet ipsi militantes, minimè debito obnoxii sint, integrum creditoribus eorum seretur. Quod scilicet in futuris militiis, non erit in his quas liberis vel cognatis corundem negotiatorum vel extraneis pecuniis eorum meruerunt, tamen fancimus. Dat. Cal. Jun. D.N. Iustiniano A. PP. ii. Coll.

IN AVTHENT. De exhibit. & intradict. seu. §. optimam quaque. et lib. 5. tit. 8. al. 6. Nouell. 53. c. 5. Est enim extitula de qualitate doni & populi nuptiarum. et coll. 7. tit. 9. al. 2. 3. quia vero & huiusmodi. Non. 97. c. 4.

Quodlibet, siad hic minime facilius militiam. mutetur. aliquid in filii aut exor defunctorum omnibus ne ponatur. Sed & si nulli praeditorum fuerint, tuus aliis creditoribus hic damus.

IN QVIBVS CAVSIS PIGNVS VEL hypotheca tacite contrahitur,

TIT. XV.

1. Imp. Antoninus A. Sperato.
Vniuersa bona corum, qui censentur, vice pignorum tributis obligata sunt. PP. Kal. Jun. Antonino A. iii. & Balbino Coll.

2. Idem A. Proculo.

Certum est, eius, qui cum siccio contrahit, bona veluti pignoris titulo obligari, quamvis specialiter id non exprimatur. Dat. vi. kal. Mart. Melisala & Sabino Coll.

3. Pars ex rescripto Alexander A. ad Demostenem.

Quamvis fructus pignori datorum prædiorum, qui id appetit non sit expreßum, & ipse pignori credantur tacita pactione inesse prædia tamen, que emuntur ex fructuum pretio, ad eandem causam vevire, nulli prudenter placuit. PP. Idib. Octob. Maximo II. & Aeliano Coll.

4. Imp. Caius, Carinus & Numerian. AAA. Africano.

Satis notum est, & ratione constitutum, bona earum in donem data, quæ nuptiae sunt his, qui primi siccii subeunt, obnoxia necessitate eius teneri, verum certo ordine, ut scilicet, tunc demum ad hoc periculum mulieris patrimonium respiciat, si vniuersis viis ac nominatorum facultatibus exhaustis, nihil residuum inueniatur. Dat. vi. Id. August. & Carino AA. Coll.

5. Imp. Diocletius & Maximian. AA. & CC. Corinthiæ.

Si non inducta & illata in fundum, quæ pignoris teneri causa placuerat, mācīcia fuisserit, nec hinc specialiter obligata monstrarentur: rector provinciaz ea restituiri iubebit. Nec enim prætextu debiti pensionum, restitutioñem eorum morari potest, si quid sibi deberi domina studi ex pensionibus vel quacunque ratione probare possit, huius solutionem soleniter fieri conueniat. Subscripta xii. kal. Feb. CC. Coll.

6. Imp. Theodos. & Valent. AA. ad Florentium prefectum prætorio.

Si mater legitimè liberorum tutela suscepit, ad secundas contra sacramentum præstium adspiceraverit nuptias, antequam eis tutorem alium efficit ordinari, et siquæ quod debetur ex ratione tutelæ gestæ, persolverit: mariti quoque eius præterit tutelæ ratiocinii bona iure pignoris tenebuntur obnoxia. Dat. vi. Id. Theodosio x. AA. Coll.

7. Imp. Julianianus A. Ioanni pref. præt.

Sancimus de inuictis à conductore rebus & illatis, quæ domino pro pensionibus tacite obliga-

tur, non solum in vtraque Roma & territorio eorum hoc ius locum habere, sed etiam in noctis prouincia. Tali enim iusta præsumptione etiam omnes nostros prouinciales præpotiri desideramus. Dat. xv. Id. kal. Nouem. post consul. Lampadij & Oretis VV. CC. anno secundo.

SI ALIENA RES PIGNORI data sit,

TIT. XVI.

1. Imp. Severus & Antoninus AA.

Crocurator circa domini voluntatem dominum pignori fructu dedit, si tamen pecuniam creditoris in ten domini versari contabit, non inutilis erit exceptio, duxat quod numeratum est, ex solu desideranti. PP. xi. kal. Nouem. Seuero A. II. & Albin. Coll.

2. Idem AA. Latinz.

Sprobaueris præsidi prædia vel horros, de quibus agerbas, tuos esse: intelligi obligari eos creditori ab alio non potuisse, si non levens hoc agi, in fraudem creditoris. Ignorantis dissimulasti. PP. Id. Octob. Antonino A. II. & Getta. Coll.

3. Imp. Antoninus A. Martiz.

Vrator adulti vel tutor pupilli, propriam rem suoblem eius, cuius negotia tuctus, pignoris iure obligare non potest nisi in rem eius pecuniam mutuam accipiat. PP. vi. kalend. Febr. Duobus & A. Spris Coll.

4. Imp. Alexander A. Secundo.

Nisi si maior annis vigintiquinque fuisse filius tuus, qui in potestate tua erat, te invito rem tuam obligare potuit. PP. v. kal. Nouem. Maximo II. & Aeliano Coll.

5. Imp. Diocletius & Maximian. AA.

Eutychio.

Cum res, que necrum in bonis debitoris est, pignori data ab eospotesta in bonis eius esse incipiat: ordinari quidem actionem super pignore non competere, manifestum est: sed tamen ex quietatem facere, ut facile vultis persecuti exemplo pignoratia detur. PP. xii. kal. Jun. Maximo II. & Aquilino Coll.

6. Idem AA. & CC. Zosimo.

Quod id aperte non sit expreßum, & ipse pignori credantur tacita pactione inesse prædia tamen, que emuntur ex fructuum pretio, ad eandem causam vevire, nulli prudenter placuit. PP. Idib. Octob. Maximo II. & Aeliano Coll.

7. Idem AA. & CC. Corneliz.

Si in rem suam accepta pecunia mutua tutor mācipium tuum pignori dedit, nec huic post perfecitatem consensus acmodatiss: pignori res obligari non potuit. S. vi. kal. Ian. AA. Coll.

8. Imp. Hilar. & Thess. AA. Ioanni PP.

NExum non facit prædiorum, nisi persona, que iure potuit obligari. Per seruum autem, aut per procuratorem, colonumve, actorem, seu conductorum, vnum præiudicium possessioni invito vel in seculo domino imponi non posse, & iure & legum autoritatibus declaratur. Dat. Idib. Jul. Rauennæ, illo anno XIII. & Theodosio x. AA. Coll.

9. Imp. Julianianus A. Ioanni pref. præt.

Si quis in cuiusque contratu instrumento ea vera posuerit, Fide & periculo rerum ad me præstitum, vel per eorum existentem factum tibi promitti, sufficere ea verba ad terrenam eam, quæ eo plausu debitor habet, quam futurum hypo-

Qui potiores in pignore habeantur.

Alumnos tuos, & ceteras res, quæ nemib[us] credibili est pignori specialiter datarū suffit, generali paci cōvenione, quæ de bonis tuis facta est, in causa pignoris non fuisse rationis est. PP. xit. Cal. Apri. Later. & Rufino Coll.

2. Idem Augusti. Rogatio.

Cum confit pignus consensu contrahit non dubium est, cum qui empliones agrorum suorum pignori posuit, ne ipsi agris obligandis cogitare. PP. v. Cal. Jul. Apro & Maxim. Coll.

3. Imp. Antoninus A. Reditio.

Si monumentum corpus filia tua intulisti, religiosum id sacrificio factu obligari a quo piam proprieitate iuri religionis, non posse, in dubium veit. PP. xii. Cal. Apri. Lato. II. & Cereale Coll.

4. Imp. Alexander A. Eiusmodi.

Nomen quoque debitoris pignori & generaliter & specialiter posse, iam pridem placuit. Quare si debitoris facti non fecerit, cui tu credidisti: si cuius uenit tibi pignori dari est, nisi ei, cui debuit, soluit, nondū certior a te de obligatione tua factus, vtilibus actionibus satis facere vsque ad id, quod debet a creditori tuis probaueris, compelletur: quatenus tamen ipse debet. PP. Prid. Cal. Martij, Febr. II. & Dextro Coll.

5. Idem A. Septimi.

Sem eorum præmiorum, quæ pro corbis athletis, si persistenda sunt, priuata pactione pignori ualimē admittendum est, & ideo nos si generale padū de omnibus bonis pignori obligandis interuenient, renet. PP. xii. Calen. Maij, Maximo II. & Paterno Coll.

6. Imp. Diocletianus & Maximianus.

Cum rem publicam Helopolitanum prætereat, emolumenum sententia in rerum tam steredi quā aduersarius vester in causam indicati eiusdem fundi pugnat occupauerit: ius eius, qui iure sententiam exequatur, tempore potiores estis. Nam cūn de pignore vtraque pars contentili, præhaler iure, qui preuenit tempore. PP. vi. id. Decemb. Lato. II. & Cereale Coll.

7. Idem A. Sylviano.

Vi filios vel liberos homines pro pecunia, quam vobis credebat, pignoris titulo accepta, dissimulazione se iure circumvenientem si manifestum obligationem pignoris non collisteri nisi hi his, quæ de bonis suis facte obnoxia. S. Calend. Maij. Herschel. Augusti, Coll.

8. Imp. Constantinus A. ad voiueros.

Executores à quocumque iure dati ad exigenda debita ea, quæ ciuiliter poscentur; seruos aratores, aut boues arabiros, aut instrumentum aratoris pignoris causa de possessionibus non abstrahant, ex quo tributorum illatio retardatur. Si quis igitur intercessor, aut creditor, vel præfatus pagi, vel vici, vel decurio in hac re fuerit detenus, etiammodo a iudice suplicio subiugetur. Dat. iii. Non. Jun. Sirmij, Constantino A. & Licinio Coll.

9. Imp. Honorius & Theodosius Augusti Prebo.

Pignorum gratia aliquid, quod ad culturam agri pertinet, aut ruris non convenit. Datum vi. id. Jun. Constante & Constantino Coll.

10. Idem A. & CC. Corneliz.

In AVTHEN T. coll. 10. de statutis & constitutis ecclesiæ libertatem editi. S. agricultores.

11. Idem A. & CC. Corneliz.

Gricultores circa rem rusticam occupatis, dum vilius infidens, dum agros colentes, se in quaquer parte terrarum, ita ut nullus spaciatur tam numerus personarum, boves, & agricultorum instrumenta, aut si quid aliud sit quod ad agriculturam operari, ut spaciatur, aut capere, aut violenter auferre preventem. Si quis autem huiusmodi statutum non auctoritate temeriter violare presumperit, in quadruplicem allatam restringit, & infamia notam ipsa iure incurrit: impensis auctoritate ad declaratur. Subscripta vii. Kal. Febr. Augusti, Coll.

12. Imp. Julianianus A. Menni pref. præt.

Si quis in cuiusque contractu instrumento ea vera posuerit, Fide & periculo rerum ad me præstitum, vel per eorum existentem factum tibi promitti, sufficere ea verba ad terrenam eam, quæ eo plausu debitor habet, quam futurum hypo-

VV 3

Creditorum patrum vel sub obligationem fundentem eandem cautionem reddi pignoris ejus ius remitti videtur manifestum est. PP. vi. Id. Sept. Dio. & Maximiano AA. cc.

3. Imp. Dioclet. & Maxim. AA.

Gemello.

Si creditor possessionem quæ à parentibus tuis plenariis suerat obligatus, non vendit, sed alii creditoris pignori dedit, ex animata fide veri, poteris eam soluto eo quod ex hac causa creditoris debetur, intercedens prædictis prouinciis recuperare. PP. xiii. Kal. Ian. ipsiis iii. & iii. AA. Coss.

DE PARTV. PIGNORIS, & omni causa,

Tit. xxv.

1. Imp. Alexander A. Mestriano.

Partus pignoratus ancillæ in pari causa esse, qua mater est, solum placuit. PP. Id. Maij. Agricola & Clementino Coss.

2. Imp. Dioclet. & Maxim. AA. Annofo

& Antonino.

Cum pignoris titulus mancipia vos obligasse pro mutua quam accepistis pecuniam proponatis, si hunc mancipium operis quas creditor accepit, vel quas percipere potuit in usurâ computatis, & post in somitem extenuato debito, residuum offerentius, vel si non accipiat, configuratum deponentibus, mancipia vobis prædictes prouinciez restituui iubebit. S. V. Kal. Ian. AA. Coss.

DE REMISSIONE PIGNORIS,

Tit. xxvi.

2. Imp. Seuton. & Antoninus AA. Proculo.

Ste manum illum, & in liberitate moratum, scien- que eis tibi tradidam, sciente & consentiente ea, que sibi cum à venditore obligatio dicitur, exceptio ne eam remouebit. Nam obligatio pignoris, consen- fu & contrahente & dissoluatur. PP. ii. Id. Feb. Anto- nino A. & Geta. ii. Coss.

3. Idem AA. Materno.

Si probaueris te fundum mercatum, possessionem que eis tibi tradidam, sciente & consentiente ea, que sibi cum à venditore obligatio dicitur, exceptio ne eam remouebit. Nam obligatio pignoris, consen- fu & contrahente & dissoluatur. PP. ii. Id. Feb. Anto- nino A. & Geta. ii. Coss.

3. Imp. Alexander A. Taito.

Si ignorante vel iniuste te debitor tuus, qui vnyuer- sit bona sua ob pecuniam debitam tibi obligauerat, cum rebus publica posset contraxit, ius tuum non iacet. PP. iii. Id. Apr. Albius & Maxim. Coss.

4. Imp. Gordianus A. Aquilino.

Cum te a debitore mercatum proponas tam rem, quæ alii pignorata erat, si sciente eo, & pignus suum remittente, eam mercatus es: cum eius con- sensu nexus pignoris quanuari, non noua voluntas intercesserit, quæ denovo obligacionem pignoris con- sumeret, ea res velut obstruta non potest vindicari. PP. x. Kal. Maij. Gordianus A. & Antola Coss.

5. Idem A. Afclepiadi.

Debitum, cuius meministi, quod per partem con-uenientem iniustis factam remissisti, etiam non pejore non petaris, & vixito more pignora vin- dicare. PP. vi. Id. Sept. Gordianus A. & Pompeiano. Coss.

6. Imp. Dioclet. & Maxim. AA.

Argio.

Sicut tempore quo prædictum distrahebatur, pro- grammate admonti creditoris, cum praesentes ef- fectus suum executi non sunt possunt videri obligacionem pignoris amississe. PP. iii. Id. Feb. Maxim. & Aquilino Coss.

7. Idem Augusti Paulino.

Evidendum pignori obligatum si creditor ex fratre debitum consecutus est, cum ipsa

Cui per chirographum nexus pignori fuerat, in remissionem eandem cautionem reddi pignoris ejus ius remitti videtur, manifestum est. PP. vi. Id. Sept. Dio. & Maximiano AA. cc.

8. Idem AA. & CC. Apollonio.

Si creditor possessionem quæ à parentibus tuis plenariis suerat obligatus, non vendit, sed alii creditoris pignori dedit, ex animata fide veri, poteris eam soluto eo quod ex hac causa creditoris debetur, intercedens prædictis prouinciis recuperare. PP. xiii. Kal. Ian. ipsiis iii. & iii. AA. Coss.

DE PARTV. PIGNORIS,

& omni causa,

Tit. xxv.

1. Imp. Alexander A. Mestriano.

Partus pignoratus ancillæ in pari causa esse, qua mater est, solum placuit. PP. Id. Maij. Agricola & Clementino Coss.

2. Imp. Dioclet. & Maxim. AA. Annofo

& Antonino.

Cum pignoris titulus mancipia vos obligasse pro mutua quam accepistis pecuniam proponatis, si hunc mancipium operis quas creditor accepit, vel quas percipere potuit in usurâ computatis, & post in somitem extenuato debito, residuum offerentius, vel si non accipiat, configuratum deponentibus, mancipia vobis prædictes prouinciez restituui iubebit. S. V. Kal. Ian. AA. Coss.

DE REMISSIONE PIGNORIS,

Tit. xxvi.

2. Imp. Seuton. & Antoninus AA. Proculo.

Ste manum illum, & in liberitate moratum, scien- que eis tibi tradidam, sciente & consentiente ea, que sibi cum à venditore obligatio dicitur, exceptio ne eam remouebit. Nam obligatio pignoris, consen- fu & contrahente & dissoluatur. PP. ii. Id. Feb. Anto- nino A. & Geta. ii. Coss.

3. Idem AA. Materno.

Si probaueris te fundum mercatum, possessionem que eis tibi tradidam, sciente & consentiente ea, que sibi cum à venditore obligatio dicitur, exceptio ne eam remouebit. Nam obligatio pignoris, consen- fu & contrahente & dissoluatur. PP. ii. Id. Feb. Anto- nino A. & Geta. ii. Coss.

3. Imp. Alexander A. Taito.

Si ignorante vel iniuste te debitor tuus, qui vnyuer- sit bona sua ob pecuniam debitam tibi obligauerat, cum rebus publica posset contraxit, ius tuum non iacet. PP. iii. Id. Apr. Albius & Maxim. Coss.

4. Imp. Gordianus A. Aquilino.

Cum te a debitore mercatum proponas tam rem, quæ alii pignorata erat, si sciente eo, & pignus suum remittente, eam mercatus es: cum eius con- sensu nexus pignoris quanuari, non noua voluntas intercesserit, quæ denovo obligacionem pignoris con- sumeret, ea res velut obstruta non potest vindicari. PP. x. Kal. Maij. Gordianus A. & Antola Coss.

5. Idem A. Afclepiadi.

Debitum, cuius meministi, quod per partem con-uenientem iniustis factam remissisti, etiam non pejore non petaris, & vixito more pignora vin- dicare. PP. vi. Id. Sept. Gordianus A. & Pompeiano. Coss.

6. Imp. Dioclet. & Maxim. AA.

Argio.

Sicut tempore quo prædictum distrahebatur, pro- grammate admonti creditoris, cum praesentes ef- fectus suum executi non sunt possunt videri obligacionem pignoris amississe. PP. iii. Id. Feb. Maxim. & Aquilino Coss.

7. Idem Augusti Paulino.

Evidendum pignori obligatum si creditor ex fratre debitum consecutus est, cum ipsa

Cui per chirographum nexus pignori fuerat, in remissionem eandem cautionem reddi pignoris ejus ius remitti videtur, manifestum est. PP. vi. Id. Sept. Dio. & Maximiano AA. cc.

8. Idem AA. & CC. Apollonio.

Si creditor possessionem quæ à parentibus tuis plenariis suerat obligatus, non vendit, sed alii creditoris pignori dedit, ex animata fide veri, poteris eam soluto eo quod ex hac causa creditoris debetur, intercedens prædictis prouinciis recuperare. PP. xiii. Kal. Ian. ipsiis iii. & iii. AA. Coss.

9. Idem Augusti & cc. Hermiano.

Si creditor possessionem quæ à parentibus tuis plenariis suerat obligatus, non vendit, sed alii creditoris pignori dedit, ex animata fide veri, poteris eam soluto eo quod ex hac causa creditoris debetur, intercedens prædictis prouinciis recuperare. PP. xiii. Kal. Ian. ipsiis iii. & iii. AA. Coss.

10. Idem AA. & CC. Quintilio.

Respignoris hypothecare iuris creditoribus ob- servias, citra coaffectum eorum debitorum alle- gantes, precedentem non dissoluant obligacionem. Dat. Kal. Dec. AA. Coss.

11. Imp. Iustinianus A. Joanni P.P.

Solita prouidentia vitium eritam de pignoribus vel hypothecis rerum, quæ quibusdam credito- bus sufficiunt, postea à debitoribus venduntur, vel alio modo transferuntur creditoris suum consentium contractui præbente: & quadam legitimo posita modo, res ad priorem dominum revertuntur. In hoc etenim casu diversa sententia à legum prudentibus habite sunt, quibusdam dicentibus ius pignoris creditori resuori proper verbum *Falsum est resumus*, quod in generalibus hypothecis resumus ponit solitum est, nisi penitus extingui. Nobis autem visum est, quæcum semel consentient alienatione hypothecæ, & hinc modo suum ius respiri, indignum esse eandem rem, ut ab initio ei suppositum, vindicare, vel tenem- tem inquietare. Dat. "Constantino", post consulatum Lampadis & Orestis VV. cc. anno secundo.

12. Idem AA. & CC. Quintilio.

Etiam ob CHIROGRAPHA- riam pecuniam pignus teneri posse.

Tit. xxvi.

13. Imp. Gordianus A. Rogato.

Vnde non est integra pecunia creditoris nu- merata etiam pro parte maiore eam confi- citur, si distrahendi rem obligatam non amittit creditori facultatem non admittit. S. xii. Non. April. CC. Coss.

14. Idem AA. & CC. Modesto.

Si in hoc quod iure tibi debetur, facilius rem obligatam, tibi distrahendi facultatem iubebit fieri. PP. xvi. kal. Decembris. Sirmij. AA. Coss.

15. Idem AA. & CC. Arianz.

Obligatio pignori mancipis à creditore dis- trahitur, ac traditum, si post debitor quondam huc consenserit, non venditor, sed emptori contra posse, in rem competit actio. Datum kal. Mart. Sirmij. CC. Coss.

16. Idem AA. & CC. Sylvano.

Vnde ex multis debitoris, quæ pignori tradidit, hereditibus, quod ab eo personali actione peti potuit, soluendo, res obligatas distrahendi facultatem non admittit. S. xii. Non. April. CC. Coss.

17. Idem AA. & CC. Agath.

Rei creditor obligatus generali sue speciali con- stitutione, per creditorem aliud, cui non fuerat conexa, venundare, non amittit persecutionem. Dat. prid. Non. Apr. CC. Coss.

18. Idem AA. & CC. Caiano.

Vnde à creditore pignori obligatum prædictum iure emit, de proprietate vincit non potest. S. vi. Kal. Maij. CC. Coss.

19. Idem AA. & CC. Libyz.

Si maritus tuus annuam (licet usq.) dedit pecu- niaria: eorum, quæ pignoris titulo accepit, si ejus non successisti: distrahendi nomine tuo nullam habes facultatem. S. vi. Id. Neu. Heraclez. AA. Coss.

20. Idem AA. & CC. Sabino.

Secundum placiti sidem, si nihil conuenit specia- litate, pignoribus à creditore maiore quam ea debetur, prædictum distrahatur: licet ex eo fundus com- paratus sit, non super hoc in rem, sed in personam, id est, pignoratio de superfluo competit actio. S. vi. Id. Neu. Byzantij. CC. Coss.

DEBITOREM VENDITIONEM, &c.

822

11. Idem AA. & CC. Rufine.

Mulier licet specialiter res pignori dederit pro remissione, creditor eas distrahit non habet fa- cultatem nisi dissimulatione, marito obligante velut proprias, creditoris ignorantiam circum- scripti.

12. Idem AA. & CC. Zotic.

Si debitor rem tibi iure pignoris obligatam, & eae non consentiente distrahit: dominum cum sua causa transfulcit ad emptorem. S. prid. kal. Maij. He- raclez. AA. Coss.

13. Idem AA. & CC. Theodorg.

Qui prædictum obligatum à creditore compa- quis, si in vacuu possessionem inductum non est, nullam in rem actionem habet.

14. Idem AA. & CC. Modesto.

Si in hoc quod iure tibi debetur, facilius rem obligatam non possident, creditoribus res obligatas tenentibus aditus prædictis prouinciis, tibi distrahendi facultatem iubebit fieri. PP. xv. kal. Decembris. Sirmij. AA. Coss.

15. Idem AA. & CC. Arianz.

Obligatio pignori mancipis à creditore dis- trahitur, ac traditum, si post debitor quondam huc consenserit, non venditor, sed emptori contra posse, in rem competit actio. Datum kal. Mart. Sirmij. CC. Coss.

16. Idem AA. & CC. Sylvano.

Vnde ex multis debitoris, quæ pignori tradidit, hereditibus, quod ab eo personali actione peti potuit, soluendo, res obligatas distrahendi facultatem non admittit. S. xii. Non. April. CC. Coss.

17. Idem AA. & CC. Agath.

Rei creditor obligatus generali sue speciali con- stitutione, per creditorem aliud, cui non fuerat conexa, venundare, non amittit persecutionem. Dat. prid. Non. Apr. CC. Coss.

18. Idem AA. & CC. Caiano.

Vnde à creditore pignori obligatum prædictum iure emit, de proprietate vincit non potest. S. vi. Kal. Maij. CC. Coss.

oportet depositum ostendat. Nam si vel modicum de forte vel viuis in debito perseneret: distractio rei obligata non potest impeditireneque ea ratione emptor, tametsi sciat interpositam à debitorum creditorum denunciationem, male fidei fit possessor. PP. 111. Non. August. Gordiano A. & Aelia Coss.

SI VENDITO PIGNORE

agatur.
TIT. XXX.

1. Imp. Alexander A. Agrippa.

Praefes prouincia adiutor, si fuerit probatum, quod cum personali inter eos ex lege xii, tabularum diuidi: pignus vero in solidum vnicuique tenet. Datum xii. Kalend. Maij, i. ipsiis AA. III. & IIII. Cons.

2. Imp. Diocletianus & Maximianus AA.

& CC. Claudio.

Acio quidem personalis inter heredes pignoris autem iure multis obligatis rebus, quas daturi possident, cum eius vindicatio non personaliter possit, sed rem sequatur: qui possident, tenentes non pro modo singularium rerum substantia conuenienter, sed in solidum: ut totum debitum reddant, vel eo quod derelinquerentur. Subscriptio.

3. Idem A. Eusebii.

Seruos, quo nullo iure à creditore venisse dicis, pater tuus, vel tu, si hereditas eius ad te pertinet, à possessoribus petere potes. Quod si vñcupi sunt, petat pater tuus pretium eorum à creditore, qui non iure eos vendidit. PP. III. Calend. Ian. A. Eusebii. A. Coss.

3. Idem A. Claudio.

Si vox tua præfisi prouincia probauerit, cum aureos triginta debet, seruos suos amplioris pretij per gratiam aureis viginti creditorem vendidisse, cùmque solundo non suffise: iubebit emptores recepto pretio restituere seruos. PP. XVI. Cal. Octob. Maxim. II. & Aelian. Coss.

4. Imp. Gordianus A. Eudemo.

Cum contra bonam fidem venditionem obligatus possit à creditore factam alleges, non obseruatis que in distractis pignoribus celebrari consueverunt, adito præfisi prouincia experiri actione competenti non tantum aduersus creditorem, verum etiam aduersus possessorem, si fraudem cum participasse cum creditore docere potueris: vt reuocatis quæ mala fide gela confitebitur & fructuum ratio, & damni quæ irrogatum apparuerit, haberi positis. PP. Kalendas April. Sabato II. & Venusto Cons.

5. Imp. Diocletianus & Maximianus AA.

& CC. Nonia.

Si creditore pignus priusquam ei satisficeret, distractente, non per collusionem emptor compauertur: successor eius de superfluo, non emptoris heres, qui rem possideret, conuenientius est. XVI. Kal. Ian. Nicomedis. CC. Coss.

DE LVITIONE PIGNORIS,

TIT. XXXI.

1. Imp. Senius & Annius AA. Antiochiae.

Vi pro parte heres exigit: nisi totum debitum exoluat, sicut in portionem ex pignoribus recipere non potest. PP. III. Calen. Aprilis, Albino & Aemiliano Cons.

2. Imp. Gordianus A. Domitio.

Intelligere debes vincula pignoris durare personali actione submota. PP. XII. Kalend. Ian. Sabiniano & Venusto Cons.

3. Imp. Dioclet. & Maxim. AA. & CC. Floto.

Si redditus debita quantitate, vel rebus in soluto datis sine distractis, & compensato pretio, satis ei contra quem supplicas, factum esse adito præfisi prouincia probauerit: vel si quod residuum debetur, obuleris, ac si non accepteris, depositus configuratum: restituisti tibi res pacto pignoris obligatas prouidebit: cum etiam editio perpetua actione proposita, pecunia soluta creditori vel si per eum factum sit quo minus solueretur: ad red-

ditionem pignora erit, si quidem in pa-

rius.

3. Imp. Iustinianus A. Demostheni præf. præt.

Etutissimum obfurationem, que nullatenus in ipsis rerum claruit documentis, penitus esse duimus amputandum, immo magis clarioris remedii corrindam. Igittu in pignoribus quæ iure dominii possidere aliquis cupiebat, proscriptio publica, & annus iutonis antiquitus introducti sunt: pignus autem publicè proscriptum neque vidimus, neque (nisi tantummodo ex librorum recitatione) audiimus. 7. Sancimus itaque, si quis rem creditori suo pignerauerit, si quidem in pa-

rius.

3. Imp. Iustinianus A. Demostheni præf. præt.

3. Imp. Iustinianus A. Demosthen

8. Idem AA. & CC. Menandro.
Si ex maiore debiti quantitate minor tibi soluta est, nec liberationem debitori tuo praeferas; perte quod non probatum redditum, contra exceptionem pasti replicatione tuam adiuwans intentionem, minime prohiberis. S. 11. Cal. Mart. CC. Coss.

8. Idem AA. & CC. Aurelio.
Prescriptionem peremptoriam, quam ante contestari sufficit, omittam, priusquam sententia feratur, obsecere quandoque licet. S. xv. Cal. Nouem. CC. Cons.

9. Idem AA. & CC. Muriano.
Si quidem intentione actoris probatio deficeret, nulla tibi defensio necessaria est. Si verò de hac confido, exceptione te minuitum esse uera, de hac tantum agi conuenit. Nam si etiam de intentione dubitas: habita exceptionis contestatione, tunc demum cum intentionem suam secundum accusationem suam petitior probaverit, huic esse locum monstrari conuenit. S. xii. Non. Nou. Burtadiz. CC. Coss.

10. Idem AA. & CC. Aquilino.
Non exceptionibus actores, quibus rebus auxiliis tributur certis ex causis, sed replicationibus suam intentionem, si quam habeant, muniant. S. Cal. Dec. Nicomedis. CC. Coss.

11. Idem AA. & CC. Neoni.
Defensiones sive exceptiones ad intercessores extendi, quibus rebus principalis integro mente statu munitus est, conatu.

12. Imp. Julianus A. ad Iulianum comitem Orientis.

Si quis adiudicatus inter exordia litis pratermissum dilatoriam prescritionem postea voluerit exercere, & ab huiusmodi opitulatione submotus, nihil minus petueret, atque propter defensionis infirmitatem: vnius libri auri condemnatione multetur. Datum vir. Id. Mart. Antiochiz, Julianus & Sallustius Coss.

13. Imp. Honr. & Thud. AA. Symmacho proconsuli Africae.

Prescriptiones fori in principio litis à litigitoribus opponendas esse, legum decreuit audaxitas. Dat. v. Cal. Sept. Rauenaz, Honorio x. & Theodosio vi. AA. Coss.

DE LITIGIOSIS, TIT. XXXVIII.

x. Imp. Severus & Anton. AA. Paulinus.

Cum creditor pignus vendit, non potest videri litigiosum rei emptio contrahens, nisi debitor interdictat, ne venditio perficiatur. PP. Kalend. Maij, Aprō & Maximo Cons.

1. IN AVTHENT. de litigio. S. 1. coll. 8. tit. 13. al. 8. Nov. 112. c. 1.

Litigiosa res est de eiusdem dicendo causa minorem inter pessimum & peccatum, iudicis iuria contentione, vel pretium principi oblatum, & iudicis iusnaturam, & per ipsum factu res cognitum.

2. Imp. Constantinus A. ad provinciales.

Ita pendentes actiones, quae in iudicium deducuntur, vel res pro quibus actor à reo detentis intendit, in coniunctam personam vel extraneam donationibus, vel emptionibus, vel quibuslibet aliis contractibus minime transferri ab eodem actore licet: tanquam si nihil factum sit, lito nihilo minus paragenda. Datum Kal. Martij, Baflo & Abblatio Coss.

3. Imp. Grat. & Valen. & Theod. AAA. Tatiiano praefecto priorio.

Vicendum rem litigiosam, vel ambiguum chirographium, quodlibet denique mobile vel immobile fisco nostro, vel potentiore, seu aliis personis in testamento sive codicillo legauerit, si deinceps, aut per hereditatem reliquerit, null-

lam fiscus nobis vel alia persona licentiam habeat iuris, quoniam iudicium subeat: sed ximina eius litis invenit, praestanda his quibus actiones, vel res litigiosa reliqua sunt. Eadem litis ipsi heredes peragant, sicutrum actionum periculum pasti replicatione tuam adiuwans intentionem, minime prohiberis. S. 11. Cal. Mart. CC. Coss.

8. Idem AA. & CC. Aurelio.

Prescriptionem peremptoriam, quam ante con-

testari sufficit, omittam, priusquam sententia feratur, obsecere quandoque licet. S. xv. Cal. Nouem. CC. Cons.

9. Idem AA. & CC. Muriano.

Si quidem intentione actoris probatio deficeret, nulla tibi defensio necessaria est. Si verò de hac confido, exceptione te minuitum esse uera, de hac tantum agi conuenit. Nam si etiam de intentione dubitas: habita exceptionis contestatione, tunc demum cum intentionem suam secundum accusationem suam petitior probaverit, huic esse locum monstrari conuenit. S. xii. Non. Nou. Burtadiz. CC. Coss.

10. Idem AA. & CC. Aquilino.

Ense, ut si quis lite pendente vel actione vel res quas possidet, ad alium quandam transulerit, sive scientem, sive ignorantem, uitio inter contrahentes obseruandayt si quis sciens vel ad venditiones, vel ad donationes, seu ad alias contractus accelerare, cognoscere compellendum non tantum rem redhibere. Sed etiam pretio eius privat, non ut lucro cedat ei qui rem alienauit, sed ut etiam alia tanta quantitas ab eo fisci iurisgofam emerit, vel per aliam speciem contractus acceperit: tunc irrita rei alienatione facta, premium cum alia tercia parte recipiat. Iuhuim est etenim propter dolosum meprum, & absconditam machinationem, cum non emptori manifestaverit rem in iudicium deducat tuisse, in tercia parte pretij (sicut iam etiam dispossimus) cum puniri. Tali videlicet pena non solum in aliis contractibus, verum etiam in donationibus porrigit: ut vera estimatione facta, cum pretij, datio non est, rem ad alium transferens, multeretur: omnibus instrumentis quo super hoc conscientur, nullam vim obinventibus: exceptis videlicet huius sanctissimis dispositionibus, qui vel dominus nomine, vel ante nuptias donationis, vel transaktionis, aut diuisionis rerum hereditiarum facta, vel per legatis, vel per fiduciis causam tales res vel actiones dederint, vel acceperint. Dat. xv. Kal. Lent. Nouem. Constantinopolis, post consulatum Lampadij & Orcis VV. CC. anno secundo.

IN AVTHENT. de litigio. S. 6. tit. 13. al. 8. Nov. 112. c. 1.

Nunc si hetero in lite vixit exterritus, rem ipsam eius dominus esse appetit, legatarie preflet: qui nihil consequitur, si videt sumit: hinc cum litteris etiatis deasur relatu, ligni liti adesse perspicere valitatur.

DE CONTRAHENDA ET COMMITTENDA STIPULATIONE,

TIT. XXXVIII.

i. Imp. Severus & Anton. AA. Secundo.

Si quis stipulatum est cum libello inserviuit, additum non sit stipulatum esse cum, qui cauebatur: tam si res inter presentes geha est, credendum est precedentem stipulationem vocem spondentis subsecutam esse. Accepta xvii. Kal. Maij, Scuero IIII & Victorino Coss.

2. Idem AA. Petronio.

Si filix tuus, quem in potestate habebas, pecuniam dare stipulatus est, parata obligacionem exercere non prohiberis. PP. Non. Nouembris. Faustino & Rufino Coss.

3. Imp. Antoninus A. Hadriano.

Sicut pecuniam tuam crederes accommodato nomine Iuliani, stipulatio in personam eius absentia directa est: cum nihil sit datum ea verborum conceptione, intelligi superfuisse tibi res contractae obligationem, ac propterea si pecuniam à debitore tuo Iulianus exegerit, etiam que solutionem ratam habuisti: habes aduersus cum negotiorum gestorum actionem. PP. xvii. Calend.

De contrah. & comm. stip.

Kalend. Maij. Praesente & Extricato Coss.

4. Imp. Alexander Augustus Sabine.

E secundum responsum Domitii Vlpiani praefecti Sannoz iurisconsulti amici mei, quae stipulata est, cum moretur, partem dimidij: dotis cui velit relinquere: reddi, ab aliis sibi manifestari debeat posse. Dat. ix. Id. Apr. Constant. Decio V. C. Coss.

5. Imp. Dioc. & Maxim. AA. & CC. Isidor.

Nuda pollicitatione, secundum ea, quae sepe co-

natur sunt, ad praehanda es, quae promitterat,

regeri, qui panis non semper iura permittit.

Verum quoniam praecepit: si contra pacum fecerit,

neganti ea res est dari tibi stipulati aduersarum tuu-

rum promissio: huiusmodi etiam obligationis

post mortem licet exstire conditionem, & eius sum-

mo modi in dando fuerint concepta, cum nihil minus

& heredes factum possint adimplere: illa subili &

superuicia scrupulostate explosa, per quam putab-

bant non esse possibile factum, ab alio compleri,

quod alij impositum est. Et quare, cum penè similiis

omnium hominum natura est, non etiam facta o-

mnes, vel plus, vel paulo minus adimplere possint

ex huiusmodi subtilitate cadant hominum ve-

luputes? Dat. Kal. Aug. Confl. Lampadio & Gresto

vv. cc. Cons.

6. Idem AA. & CC. Eutropio.

Vt eritis iutis altercationes decadentes, generaliter

sicut nunc omnem stipulationem, sive in dando,

sive in facie vobis, sive mixta ex dando & faciendo in-

venient, & ad heredes & contra heredes transmit-

ti, sive specialis hereditati fiat mentio sue non.

Cum enim quod in principilibus personis iustum est, non

ad heredes & aduersus eos transmittatur? Et sic exi-

stimentur huiusmodi stipulations, quasi tantum

modo in dando fuerint concepta, cum nihil minus

& heredes factum possint adimplere: illa subili &

superuicia scrupulostate explosa, per quam putab-

bant non esse possibile factum, ab alio compleri,

quod alij impositum est. Et quare, cum penè similiis

omnium hominum natura est, non etiam facta o-

mnes, vel plus, vel paulo minus adimplere possint

ex huiusmodi subtilitate cadant hominum ve-

luputes? Dat. Kal. Aug. Confl. Lampadio & Gresto

vv. cc. Cons.

7. Idem AA. & CC. Antonio.

Nec iutis, neque curiosus cibentia quic-

quam stipulatio nocevum & feminam mi-

gore, a vnguis inquinque annis absente curatore stipu-

lari poe posse ambigatur. S. vi. Kal. Feb. CC. Coss.

8. Idem AA. & CC. Polidonio.

On mortuorum praestati serum, impossibilis

promissio est, post mortem autem eius stipula-

tus, recte solutionem postular. S. xii. Kal. Mart. cc. Coss.

9. Idem AA. & CC. Capitoni.

Si quidem Zenoni stipulanti mortis vel crucifixus

corporis teritus, vel spopodis, aduersus expe-

cientem exceptione propria defendi potest. Si re-

tor nihil tale probetur, accusationis institutio fel

lure præteri, non ob turpem, sed probabilem cau-

sum habita stipulatio, promissio non infirmatur,

Si autem ob non instituenda accusationem cri-

minis pecunia promissa sit, cum de huiusmodi cau-

si pacifici non licet, petitor denegatur. S. v. Id. Oct. Varuaz, cc. Coss.

10. Imp. Leo A. Erythrio P.P.

Omnes stipulations, etiam si non sollempniter

dirimere, ne diutius nostram rem publicam molestia-

re concedatur. In multis etenim contractibus, ma-

xième in secedentibus cautionibus, solitum est adscri-

bi, stipulationes per certos seruos celebrari sed qui-

dam indepositione teni, ex hoc materiam alteratio-

nis accepereunt: & alij quidem non esse seruum adhi-

bitum contentebantur: talij vero non eius seruum esse,

ad quem pertinere scripture protelabatur. Et si no-

per seruum, sed inter presentes celebrari esse rem

fuerat scripture, & hoc iterum dubitabatur debere

ostendit partes esse presentes. Cum itaque satie vilis

est in contractibus & seruos adhiberi, & presentes

esse personas adscribi, sicut propter personas digni-

te excolfas, vel mulieris (quae naturalis pudor non

omnibus perpera se manifestare concedit) sanci-

mus tales scripturas omnifariam esse credendas: & si

ne adscriptus fuerit seruus, & ad quandam personam

dicitur pertinere, credi omnimodo & seruum adscri-

be, & fecisse stipulationem, & eam esse scriptio domi-

no adquisitum: & non dubitari si seruus ipse præ-

fuerit eius dominus pro quo scriptio eis fecisse

21. *Iudem Augusti, & cc. Aureliano.*
Sententia bonorum omium ademptionem consernit, rei damnati principali intercessores eligendi creditori potestas non admittitur.

22. *Iudem Augusti, & cc. Iuliano.*
Sicut eligendi fideiussores creditor habet potestas, ita intercessorem postularem eidi sibi hypothecae sue pignoris obligata iure, non prius ad solutionem nisi mandata super hac re fuerit persecutio, conuenit virgeri. S.xi. Kal. Nov. Augusti, Cons.

23. *Iudem Augusti Cesares Hermiano.*

S ultra hoc, quod accepit ea, pro qua te mandato nomine intercessorem conuenit, daturum te scripti: præties prouincia ex hoc, quod ultra mandatum tuum numeratum est, te nihil exigi patietur. S.xii. Baled. Maij. cc. Cons.

24. *Iudem Augusti, & cc. Antipatro.*

R eos principales, vel mandatores simpliciter acceptos elige, vel pro parte conuenire, vel facere, contra quem egeras primo, post illum ad alium reverti (cum n. illus de his electione liberetur) licet. S. Non. Dec. Nicomediz, cc. Cons.

25. *Iudem Augusti, & cc. Pergamio.*

Fideiussoris quidem heres exemplo rei principalis teneat. Sed si idem virtusque succedit, intercessione obligatione finita: velut principalis tantum debitoris heres conuenit potest. S.xi. Kal. Ian. cc. Cons.

26. *Iudem Augusti, & cc. Philippo.*

P ignoribus datis a reo principali distractis, nec post longi temporis intervallo remedium a fideiussore credito petere prohibetur. S.vi. Kal. Ian. cc. Cons.

27. *Iudem Augusti A. Iuliano praefecto prætorio.*

Ancimus, si quis pro alio sponderit, quatenus etiā intra certum tempus tradat, vel certa quantitate pecuniarū pro eo inferat, & tēpore statuū īa effluens non poterit cum representare, non statim pecunias pro eo stipulatas inferre, sed competere quidem post temporis lapsum omnimodo penalem actionē: non autē statim summan pro quā fideiussor admissus est proficisci. Sed si quidē visque ad sex mensium spatium statuum sit, aliud tantum ei indulgeri sancimus intra quod si possit personam exhibere, & eā tradere, poena sit liberatus. Sin autem amplius quam sex mensium tempus ab initio constitutum est: tunc quantacunque tēporis curricula data sunt, tamen post lapsum eorum semestris statum habere eū inducas, intra quas sit ei licentia personam & non pecunias reddere. Sin autē secunda adiecio tēporis excedat, tunc omnimodo poena pecuniam persoluat. Sed si quidē post statuum ab initio tempus completū maluerit reum pro quo conuenit, desiderescere ei hoc facere, nisi pauci tenor ad hoc reclamauerit, si fortis sine defensione facienda pro eo fideiussit. Sed si defensione subiicit, eam visque ad finem implore: nulla ei licentia concedenda in medio personam tradere, & pecuniarū dationem effigere. Sin autem & secundum tempus effuxerit, nullō tēpore ei licentia cōcedatur nec ad defensionis venire præsidū sed omnimodo poenū conferat, nisi intra primum tempus quod statuum est: reus principales ab hac luce fuerit subtrahiti, tunc enim penitus ab executione poena liberum eum custodiri oportet. Quod si secundo tempore instantē mortuus fuerit, nihil omninus poena iam commissa fideiussore exigatur: omnibus quā in fideiussore, quando tali poena fuerit liquidata, statuimus, & in heredes pro utilitate eorum obincentibus. Dat. vi. Kal. April. Constantiopol. Lampadio & Oreste vv. cc. Cons.

27. *Iudem A. Iohanni praefecto prætorio.*

S i fideiussor nullum quidem cautionem faciat, & stendens se fideiussorem existimat, præsenib⁹ autem tabulariis hoc confessus est, quod in fidei sua cā suscepit: dubitatur à Palatina aduocatione, virtutem post duos menses libaretur, quasi siue scripti fideiussione facta secundum generalia edicta sublimis sententia: an, ut ipso scriptura interueniente, teneatur. Et diuisio alia introdebat, si idem usus est debeat tam in publicis causis, quam in priuatis. Sancius usus itaque, nisi confessio literis exposta fuerit, à fideiussoribus ex representatione persona rum, licet attestatio super hoc processerit, atamen adhuc sine scriptis esse fideiussiones, videlicet in causis priuatis existimantur: & duobus modis estuuntibus ab his fideiussores liberari, si in tempore certi data fideiussio. Tunc enim in tantum ea extendi, in quantum etiam auctoritas fuerit expresa. Si autem in publica causa necessitas interueniat, tunc omnino, ad representationem pro scriptura habebi. Multis enim priuilegiis propter publicas necessitates publico iuri præstutis, non ab re est: & nos huius Kal. Marias. Constantiopol. post consulatum Lam padij & Orestis vv. cc.

28. *Iudem A. Iohanni praefecto prætorio.*

G enerat sancimus, quemadmodum in mandatis fideiussoribus statuum est, ut contestatione contra vnuis ex his facta, alter non liberetur: ita & in fideiussoribus obseruari. Inuenimus: etiam & in fideiussoribus cautionibus plerunque ex pacto huiusmodi cause esse propinquum: & ideo generali lege sancimus, nullo modo electioni vnius ex fideiussoribus vel ipsius rei alterum liberari: vel ipsum reum fideiussoribus, vel vno ex his electo, liberationem merebitur, nisi satisfact creditor, sed manere ius integrum, donec in fideiussoriis ei pecunia per solvantur, vel alicui modo satis ei fieri. Idemque in duobus reis prædictis creditori aduersus alium fieri non concedentes: sed remanere & ipsi creditori actiones integras, & personales, & hypothecarias, donec per omnia ei satisfact. Si enim pacis conuenit hoc fieri, cedimus, & in vnu conditio semper hoc versari aspicimus: quare non ipsa legis auctoritate hoc permittatur, vt nec simplicitas inscipientium contractus ex quacunque causa possit ius creditoris mutari. Datum xii. Kal. Nonemb. Constant. post consulatum Lampadio & Orestis vv. cc.

DE NOVATIONIBVS: ET delegationibus,

Tit. XLII.

1. *Imp. Alexander A. Timotheo.*

Elegatio debiti nisi conuenient & stipulanti promittente debitore, iure perfici non potest. Nomini autem venditio & ignorante vel iniuio eo ad fideiussor quem actiones manantur, contrahi possit. PP.v. id. Febr. Maxim. II. & Aliano Coss.

2. *Imp. Gordianus A. Firmino.*

Ex contraū pecuniz creditz actio inefficaz dicitur, si delegatione personz rite facta iure nouationis veterum contractus evanuit. PP. Kal. Sept. Pio & Pontiano Cons.

3. *Idem A. Mutianus.*

S i delegatio non est interposita debitoris tui, & propter actions apud te remaseruunt: quoniam creditori tuo aduersus eum solutionis causa mādauerit actiones, tamē antequā lis contestetur, vel aliquid ex debito accipiat, vel debitor, tuo denuntiauerit, exigat a debitore quoq; debita quantitate non veteris, &

eo modo

eo modo tui creditoris exactionem contra cum inhibere. Quod si delegatione facta, iure nouationis tu liberatus es, fructa vereris de eo quod quasi a cliente suo non facias exactionem, ad te periculum reduderet: cum per verborum obligationem voluntate nouationis interposita, à debito liberatus sis. PP.v. id. Jun. Gordiano A. & Auila Coss.

4. *Idem A. Stratonicus.*

N on abhunc tibi procurator tuus actionem, si cum ei mandata exactionem pecunie quam hi tibi debent contra quos supplices, parte accepta, de reliquo ens liberauit: cum neque contra voluntatem tuam nouationem facere, neque in eo quod non solubatur, eos liberare poterit. PP. Id. Nouemb. Gordiano A. & Auila Coss.

5. *Imp. Dioclet. & Maxim. AA. & CC.*

Septimix.

S i pater tuus cui te successisse proponis, creditori pro Alexando successo nomine certam pecunia stipulanti spopondit: & per improbitatem Alexander ei facta non fecit, tamen summa promissio nimis improba solutio negatur. S. ii. Id. April. Sirnii, CC. Coll.

6. *Idem Aug. & C. Dertiparo.*

N ec creditori creditori quicquam inuitus delegari potest. S. xi. Kal. Nouemb. Dorotoli, CC. Coll.

7. *Idem AA. & CC. Zolio.*

S i solute ibi pecuniam delegatus Eucarpus de spopondit, vel debitor continuo, suo nomine conuenit potest alio qui aduersus eum experiri pro chirographario debitore tuo frustra conari. S. vii. Kal. Ian. CC. Coll.

8. *Imp. Iulianus A. ad Senatum.*

N ouationum noxentia corrigentes volumina, & veteris iuris ambiguitates refecit, sancimus: si quis vel aliam personam adliberatur, vel mutauit, vel pugis accepit, vel quantitatem augmentauit, vel minuendam esse crediderit, vel conditionem seu tempus addiderit, vel detraxerit, vel causationem minorem accepit, vel aliquid fecerit ex quo veteris iuris conditores introducebant nouationes: nihil penitus prius cautele innovari, sed anteriora scire, & posteriora incrementum illis accederent: nisi specialiter remiserint quidem priorem obligationem, & hoc expellerint, quod secundum magis pro anterioribus elegerint. Et generaliter dehinc, voluntate solum esse, non lege nouandum: & si non verbis exprimatur, vt sine nouatione (quod solito vocabulo ἀναγνώσκεται Graeci dicunt) causa procedat, hoc enim nam alibus inesse rebus volumus, & non verbis extrinsecus persuaderem. Datum xii. Kal. Augusti, Constantiopol. Lampadio & Oreste VV. CC. Coll.

DE SOLVITIONIBVS: ET liberationibus,

Tit. XLIII.

1. *Imp. Antoninus A. Aristenio.*

In potestate eius est, qui ex pluribus contractibus pecuniam debet, tempore solutionis exprimere, in quam causam reddit. Quod si debitor id non fecit, concurrit electio ad illam, qui accepit. Si neuter voluntatem suam expressit: prius in vñras id, quod soluitur: deinde in sorte, accepio fecerit. S. vi. Kal. Maij. Heracliz. AA. Coss.

2. *Imp. Alexander A. Basile.*

Liberari fideiussores, quotiescunq; tam debitorum quam creditorum (sicē diversis solutionibus) succedit, si certum est. Quod & in tua persona procuratores mei custodiunt. PP. Kalend. Iul. Lupo & Maxim. Coss.

3. *Imp. Gordianus A. Apollonio.*

S i cum seruus liberari pecuniam administracionem habuerit, mutuam ab eo accepisti pecuniam, et que ante ademptionem pecuniam, vel prius quam a-

demptum cognosceres, eam exsolviisti: a solutione liberatus es. PP.v. Kalend. Octobr. Pio & Pontianus Coss.

4. *Idem A. Rufinus.*

Nihil interest, utrum creditori mutuam pecuniam solueris, an ex eius voluntate seruo numeraveris. Nec enim ex eo quid creditor concessit instrumentum, prius quam instrumenta redderet, evacuate obligationis vires reparari queant. PP. ii. Id. Octobr. Pio & Pontianus Coss.

5. *Idem A. Celsus.*

Nilla tibi aduersus creditorum alienum adest superius, eo quod ei debitem quancumque offensas, iuris obligationis in te transferri desideras: cum ab eote non comparasse non suggestas: licet solutione ab alio facta nomine debitoris, quae nescire soleas obligatio. PP. xv. Kal. Nouemb. Pio & Pontianus Coss.

6. *Idem A. Alexandrus.*

S i inter patrem tuum, eosque quos debitores esse dicebas, non de dubia lite transactio facta est, sed parte tantummodo recuperata, vniuersum se recipie: cauit: nec de superfluo eosque verbis obligavit, per acceptationem liberavit: nec donationis causa id factum est: exuberantis debitis integras reperiit competit. PP. ii. Id. Febr. Gordiano A. & Auila Coss.

7. *Imp. Philippus A. & Philippus C.*

Antioch.

Eius quantitatē, eius petitionē ratio compensisationis excludit, vñras non posse reposci manifestum est. PP. v. Kalend. August. Peregrino & Aemiliano Coss.

8. *Idem A. & C. Rufinus.*

Vñras, quā quo annis in vñre numerande sunt, promittere alio loco dependit, nū ex ista causa, exempli ratio minimè hinc. PP. v. Id. Maij. Philippo A. & Tisiano Coss.

9. *Imp. Dioclet. & Maximian. AA.*

Cassio.

O bsignatione totius debitis pecunia solenitatem facta, liberationem contingere manifestum est. Sed ita demum oblatio debiti liberationem parit, si eo loco, quo debetur, solutio fuerit celebrata. PP. v. Id. Maij. Maxim. II. & Aquilino Coss.

10. *Idem AA. & CC. Ambrosio.*

Successores eius: qui major vigintiqua annis in solutio debito iure mancipia dedit, & reuocare non posse constar. S. V. Idus April. Byzantij AA. Coss.

11. *Idem AA. & CC. Capitonius.*

Vm maritum tuum a debitoribus tuis minoria vigintiqua annis constitutus, velut ex causa debiti aliquis accepisse quantitatem, nec tamē te consensum accommodare significes: nullū tibi prædicendum potuit fieri, nisi factam solutionem post maiorem etiam ratam feceris. S. V. Kal. Maij. Heracliz. AA. Coss.

12. *Idem AA. & CC. Eutychio.*

Quinto vel ignorante creditore qui soluit alij, se non liberat obligatione. Quod si hoc, vel mandata, te vñratum habente, se fecerit: non minus liberationem consequitur, quam si eidem creditori soluerit. S. ii. Id. Maij. AA. & CC. Coss.

13. *Idem AA. & CC. Philomimo.*

S i obligatum hominem ex causa mandati, non per stipulationem facta nouatione post acceptationem liberari, sed tantum receptam ex eadem causa debitam quantitatem falsè scriptili: signum veritatis extingui non potuit obligatio. S. vi. Kal. Jun. AA. Coss.

14. *Idem AA. & CC. Cohortis.*

Ecunis soluta profectio collata instrumento, maiorem rei geltz probationem continet, quam si chirographum accepit pecunie ratus fuisset redditum. S. V. Id. Jul. AA. Coss.

15. *Idem AA. & CC. Quartiano.*

Quod debitor tuo chirographum redditum contra voluntatem tuam adseveras, nihil de iure tuo deminutum est. Quibuscumque itaque argumentis iure proditis hanc obligatiosem tibi probant, eum pro hiuimodi facto liberationem minimae evadentum, iudex ad solutionem debiti iure compellit. S. V. Kal. Sept. AA. Conf.

16. *Idem AA. & CC. Charidem.*
Eum, quod mutuum sumplisti pecuniam, in solu- tum nolentem fulciper a nomen debitoris sui compelli iuris ratio non permitit.

IN AVTENT. defudicatur & mandato. S. quod an-

tem, collect. tit. q. Nov. 4. c. 3.

Hoc nisi dicitur pacata vel alia re mobilis fuerit nequaquam, tunc enim sit immobile, quoniam debitis habet multum, sed postea per iudicium suum causa assumptionis etem praeditum est debito solvitur. Ex creditori licet fieri, spatio de creditu iuris causa de existente debiti possibili sit quod est in immobilitate. At si credito paratus, si empator res prefatis, aponit debitorum causa iudice aliis de creditu prabita, rem tunc distractio- nis, et se ficiat creditori.

17. *Idem AA. & CC. Cassio.*

Manifesti iuris est, tam alio pro debito foli- mente, quam rebus pro numerata pecunia co- sentiente creditore datissim paratum obligatio- nem. S. Kal. Decemb. Sirmii. AA. Conf.

18. *Idem AA. & CC. Domitio.*

Nequilatio veritatis tolli non potuit, quod chiro- grapha, quae fecerat procurator tuus, recepta, tibi que restituta, ab ipsius herede præponas cum sub- scriptione procuratoris significante, quod nihil ex rebus bebeatur: cum nihil prohibeatur & credi- toribus satisfactum esse, & non vestre pecunia, sed ipsius, cui negotium gerendum mandaueras pro- cessisse solutionem. S. Id. Febr. CC. Coss.

19. *Idem AA. & CC. Diogeni.*

Creditor seruo tam mutuis dandis pecuniis, quam debitis recipiendis proposto, in hoc, quod solum- pera, eius dominus per ipsum satisfecisti: instrumentum inane solutione celebrata nihil tibi nocere potest. Alter enim soluentes seruo, de actione domini liberare se minime possunt. S. V. Id. Octobr. CC. Coss.

20. *Idem AA. & CC. Eucrat.*

Sed opera certi servi pro pecunia sumpta sibi in debitu compensare placuit creditoris: secundum conuenientem fidem prestitis, de mancipio re- situendo pasti tenor seruari debet. S. V. Kal. Nouemb. Hadrianop. CC. Coss.

21. *Idem AA. & CC. Rufo.*

Nterest multum: utrumne spe futura numeratio- nis, sive pessima, quod instrumento continetur, scripsisti: an accepta misere quantitate, tantum, quantum lectio probat, in scriptura conferri plau- cit. Nam superiore quidem casu residui petitio debitis manet integra: posterior vero resolu- tionis finitis stare conuenit. S. III. Non Decemb. CC. Conf.

22. *Idem AA. & CC. Grato.*

Inductum id est, cancellatum, necne sit chirogra- phum, placitum solutionem semel debiti causa faciat ei, qui exigendi potestem habuit, proban- tum, nihil intereat. S. V. Id. Decemb. CC. Coss.

23. *Idem AA. & CC. Vario.*

Si litterarum Auxenonis contemplatione, quas ad Aristonem de numeranda tibi pecunia dede- rat, receperisse te, quod instrumento continetur, scripsisti: et accepta misere quantitate, tantum, quantum lectio probat, in scriptura conferri plau- cit. Nam superiore quidem casu residui petitio debitis manet integra: posterior vero resolu- tionis finitis stare conuenit. S. V. Id. Decemb. CC. Conf.

24. *Idem AA. & CC. Rufino.*

Cum pro pecunia, quam mutuo accepseras: secun- dum placitum Euandro te fundum dedisse pro- steriarissim industrias, vel eventum melorem, ti- bi, non ipsi prodest, contrarium non postulaturus, si minoris distractisset, non iuste peius. S. V. Id. Febr. Nicomedie. CC. Coss.

25. *Idem AA. & CC. Aureliano.*
Solutio- nem asevera: si probatio onus incum- bit: quo factu, chirographum condicere potest. S. III. Kal. Ian. Nicomedie. CC. Coss.

DE ACCEPTATIONIBVS

TIT. XLIII.

1. *Imp. Antoninus A. Apronio.*

Iam tibi scripto posse apud iudicem queri, an so- lennibus verbis tutoris auctoritate interuenientis, tamen tua acceptatione debitorum sicut libera- rauit, quare si in repetenda pecunia quam exsoluit, diversa pars persequeretur: utriversus debitorum competentibus. PP. III. Id. Febr. Duobus & Alpis Coss.

2. *Imp. Dioclet. & Maximian. AA. & CC. Claro.*

Sed donationis gratia nouatione facta per accepta- tionem præstissimi liberationem, omnis agen- tia perempta est. S. VI. Kal. Ian. AA. & CC. Coss.

3. *Idem AA. & CC. Demetrio.*

Erit Aquiliane stipulatione pacto subdiam obligatio- ne, quae sicut inducta, peremptaria qui ex nulla cau- sa restituvi potest: omnis agendia via præcluditur. S. V. Kal. Decemb. CC. Coss.

DE EVICTIONIBVS

TIT. XLV.

1. *Imp. Sejanus & Antinous AA. Munitio.*

Imperio hereditatis rem a possessoribus sumptu- se periculo suo persequi debet. Evidet quaque non prestatur in singulis rebus, cum hereditatem iure venisse conseruisti: aliud nominatim inter co- traheantes conuenit. PP. VI. Kal. Mart. Seuero A. XI. & Victoriano Coss.

2. *Idem AA. Quartz.*

Voniam autem tuus, cum prædia tibi donaret, de- quiectione eorum cautipotest aduersus coher- des tuos ex causa stipulationis consistere ob eul- ionem & ratione scilicet hereditaria. Nudo autem pacto interueniente minime do- natorem hac actione teneri certum est. PP. XI. Cal. Mart. Antonino A. XI. & Geta II. Coss.

3. *Idem AA. Aureliano.*

Qui rem emit, & post possidet: quamdiu eista non est, auctor & suu propria, quod alicui vel obligata res dicatur, conuenire non potest. PP. VIII. Cal. Aug. Faustino & Rufino Coss.

4. *Imp. Antoninus A. Georgio.*

Si prædictum tibi pro solito datum est, quod alii creditoribus fuerit obligatum: causa pignoris mu- tata non est. Igitur si hoc iure fuerit eisum, vi- tilius tibi actio contra debitorum competit. Nam hu- ismodi contractus vicem venditionis obtinet. PP. XI. Cal. Aug. Duobus & Alpis Coss.

5. *Idem A. Petronio.*

Ex his prædictis, que mercata es, si aliqua a ven- ditore obligata, & necdum tibi tradita sunt: ex empi actione consequitur, ut ea a creditore libe- rentr. Idem etiam fieri si aduersus venditorem ex vendito actione premium petentem, dolii exceptio- nem oppofueris. PP. XX. Cal. Octobr. Duobus & Alpis Coss.

6. *Imp. Alexander A. Octavian.*

Non dubitatur, & si specialiter venditor cuius- nem non promitteret, se cuius ex empto com- petere actionem. PP. VIII. Id. Mart. Alexandro A. Coss.

7. *Idem A. Hilarius.*

Auctore laudato, si cuius res est, fiduciorem (etiam si agi causa ignoraverit) conuenit quidq[ue] nomine posse non ambiguntur. PP. III. Nov.

De euictionibus.

641

No. April. *Alexandre A. Coss.*

8. *Idem A. Clementio.*

Emptor fundi, nisi auctor aut hereditus eius denun- triauerit: cuius prædio, neque ex stipulatu, ne- que ex dupla, neque ex empto & item contra re- dactorem vel fiduciorem eius habet. Sed & si iudic- io empido non adiut: aut præfato per curiam iudicio vicitur et absente auctore, vel fiduciore: sequestrum aduersus eum non habet. PP. VIII. Id. Dec. Alexandre A. Coss.

9. *Idem A. Terentio.*

Sed controvicia tibi possessionis, quam bona fide te remisit allegas, ab aliquo mouetur auctor he- reditive eius denuntia. & si quidem obtuleris, habe- bis quid editi. Si autem eidem suum faciat: vendi- tore successore eius consequitur: quanti sua in- tererit, in quo continetur etiam coram persecutio, quae in rea empti, a te, vel melior heres, erogata fuera. PP. XI. Kal. Ian. Alexandre A. Coss.

10. *Idem A. Largo.*

Si fines agri venditor demonstrauit: & legem di- citur, in ea coram neminem ingressum: si quid inde culminatur, pericolo fit auctor. Quid si finibus suis, quos demonstrauit, agrum venditatis finalis ad venditorem non pertinet? PP. VIII. Kal. Decemb. Maximio II. & Aliano Coss.

11. *Idem A. Clementi.*

Exceptione dolci eum submouebis, quem ab auctore tuo fiduciorem acceptipi, si eius nomi- ne controvicia resert, quia per uxorem suam, antequam tu emeres, comparauerit: qui venditioni adeo consensum dedit, ut etiam pro eius parte o- bligeretur. PP. VI. Idib. Mart. Gordiano A. & Auila Coss.

12. *Idem A. D. Philipo.*

Stu in libertatem cuius est seruus, quem merita- stus es, siue, cum comparares, conuenit, ut si qua- quel nomine eius relata esset, & si necdum eius est, etiam intercessio, utrūque in libertatem pro- clamari: interpellare venditorem, siue successorem eius debet, ut tibi affiant, causamque instruant. Quem si liberum esset, vel seruum non esse, si fuerit prouinciatum nec te conueniente rebus, per- cum euictionis fuerit comprobatum, prius res in- tegra est, quanti tua intercessio, restitu- tis tibi prouidebit. S. XI. Kal. Aug. Gordiano A. & Auila Coss.

13. *Idem A. Boilo.*

Sed causam fiduciari pignora capta sunt ex eius auctoritate cui præcipendi iuri sunt: eaque de quibus complexeris, tu mercatus es: frusta ab ea quibus condenata es, vel quae in eius locum successit, et, si eorum refutur quæstio: quod quandoquidem & si ei- us illio coram ab alio subsecuta fuisse, aduersus eos debuissent dari actionem, quibus preciū solu- tio proficit, recte & responsum est. PP. VIII. Kal. Ian. Gordiano A. & Auila Coss.

14. *Idem A. Secundino.*

Sic posse venditoris sicut: filius eius: enique patris, sed filii eius possedit, sicut de iure hereditario auctor laudari potest: conuersam monu- te persequi potest. PP. XIII. Kal. Aug. Gordiano A. & Auila Coss.

15. *Imp. Philipus A. & Phil. Cez.*

Manu successores etiam venditoris pro euictione te- chere possit: si velut obligata libi repu- blica Thessalonicensium, pignoris latruat iure persequi, que comparasti: auctoris hereditibus quo- cumque gradu confluxis adfertur negotio denun- tia. Quid si prædictibus his fundis, quem emi- ni, fuerit eista, siue ab aliis: potest, quan- tum interest rem eisdem non effundenti, non quan- tum preti nomine dedicti: si aliud, non placitum publice oportet est. S. XI. Kal. Aug. Gordiano A. & Auila Coss.

16. *Imp. Dioclet. & Maximian. AA.*

Alexandro & Diogeni.
Sic non intufera fiduciari, sed iuri ratione supeta- tur ei, pignus ob euictionem acceptum solebit. PP. XII. Kal. Aug. Gordiano A. & Auila Coss.

17. *Idem A. Secundino.*

Sic non intufera fiduciari, sed iuri ratione supeta- tur ei, pignus ob euictionem acceptum solebit. PP. XII. Kal. Aug. Gordiano A. & Auila Coss.

18. *Idem AA. & CC. Eutychio.*

Si tradidisti: præsio prout hec in dominis, quae ce- tolerante meministi: medelam iurius agit habebit. PP. VI. Id. Decemb. AA. Conf.

19. *Idem AA. & CC. Eutychio.*

Si status tibi super Homine venundato obitua quæ- sitio est: solenibus, que iurius admittit ratiō, in- terposita: si secundum libertatem fuit lyra sen- tencia, poteris de euictione eius, quem compara- ueras, si nesciens eius conditionem comparasti, siue aliquis dubitatione auctorem, vel eius fiduciorem, hereditive eorum conuenire. Quod si fuisse seruum sententia declarauerit, intelligis ad venditorem te reuerti non posse.

20. *Idem AA. & CC. Theodosius.*

Sed obligata prædia venundatis, & longi tempora- bus: si praescriptio solita emptores se tueri pos- sunt: iuris periculis periculum timere non potest. S. XI. Kal. Decemb. AA. Conf.

21. *Idem AA. & CC. Solidio & alii.*

Si parentes vestri municipia vendidderint: & sequitur dominum mota edemptribus adesse, ac defendere causam non prohibentur. Quid si eius- zis etiam euista sunt: iuris institutio licet ex persona vestra, si appellationem non interposuitur, contra ius desideratur. Empti sancti iudicio pro euictione si conuenire coepit, nec vobis negotium ve- defendit, denuo iustum proberbit: intelligit quatenus voluntipsos tueri debet. S. VI. Kal. Aug. Gordiano A. & Auila Coss.

22. *Idem AA. & CC. Iulio.*

Cum tibi liberum venundatum fundum ab au- torre proponas: si ex antecedente obligatione, quod debebat, iure soluti: iuris stipulationem, quam subiecta emptio de indebetitate proponit: ipsius concepcionem commissam manifeste declarat. S. VI. Kal. Sept. Viminacij. AA. Conf.

23. *Idem AA. & CC. Eutychio.*

Cum successores etiam venditoris pro euictione te- chere possit: si velut obligata libi repu- blica Thessalonicensium, pignoris latruat iure per- sequi, que comparasti: auctoris hereditibus quo- cumque gradu confluxis adfertur negotio denun- tia. Quid si prædictibus his fundis, quem emi- ni, fuerit eista, siue ab aliis: potest, quan- tum interest rem eisdem non effundenti, non quan- tum preti nomine dedicti: si aliud, non placitum publice oportet est. S. XI. Kal. Decemb. AA. Conf.

24. *Idem AA. & CC. Eutychio.*

Si post perfectam venditionem antea præsumtum non erat: iuris questionem mouetur: veluti auctoritate proclamari: cum ipso limine contractus inuidetur: euictione empido: si fatus ei non intereat, ad totius vel residui prædicti solutionem non compelli: iurius auctoritate monstraruntur. Unde cum parte præsumti numerari, do- minus quoniam emitti: velut pignoris iure obliga- tio: ne ad emptionem recederet, denuntiatum al- liquo propria: iudex: tibi que ex emptione ve- niunt: præstari p[ro]videt. S. VI. Kal. Decemb. AA. Conf.

<p

25. Idem AA & CC. Saturnini:
Si tibi liberam Saturninum conditione eius igno-
rans distinxit, ac nunc eam defendit in libertate;
iac libera pronuntiata, venditorem vel ex stipula-
tione dupla, quantum in hanc seductum est, vel
empti actione, quanti tua intercessi, conuenire pot-
ter. S. Idib. Feb. AA. Conf.

26. Idem AA & CC. Neoni:
Si quis tibi serum vendidit: postquam is rebus
humanis exemplus est, cum euictiois periculu-
suum sit, te conueniri non potest. S. II. Kal. Apr.
S. Iun. CC. Conf.

27. Idem AA & CC. Theophiloi:

Sfund sciens alienum vel obligatum com-
paravit Athenocles, neque quicquam de euictio-
ne conuenit: quod eo nomine dedit, contra iuris
poscit rationem. Nam si ignorans: desiderio tuo
iuris forma negantis hoc reddi refragatur. S. XV.
kal. Octob. CC. Conf.

28. Idem AA & CC. Maximiano & aliis:

Emptori etiam venditoris iura prodeſſe no-
am-
bigitur. Si igitur vobis propter rei proprieta-
tem, mota fuerit qualis: tam propriis quam ven-
ditoris defensionibus vii poteritis. S. III. Non. O-
ctob. Scupps. CC. Conf.

29. Idem AA & CC. Rheso:

Si permutatione gratia prædia curatoribus quō-
dam fratribus qui mater tua dedit: his, quæ in eo-
rum vicem acceptis, postea quam ad defensionem
ueritatem denuntiatus, vel cum coram non haberet
facultatem, cuiusvis: quanti intercessi, eos conueniri
posse, rationis est. S. Id. Decemb. Nicomed. CC.
Conf.

30. Idem AA & CC. Hesio:

Non ex eo, quod duplum is, qui à matre tua mā-
cipium comparauit, euictiois nomine stipula-
tus est, alienum rei scientia conuinctorum: opinio-
eius ex hoc leditur, ut male fidei emptor exitime-
tur. Aliis itaque indicis, si vis, probare debet.
S. Idib. Decemb. AA. Conf.

31. Idem AA & CC. Agathoni:

Hedem fideiſforis rerum, pro quibus defun-
tus apud emptorem intercesserat, pro vendi-
tore, factum eius, cui succedit, ex sua persona do-
minum vindicare non impedit ſcilicet euictiois
causa durante actione. S. XVII. Iun. CC. Conf.

CREDITOREM EVICTIONEM pignoris non debere.

TIT. XI. VI.

1. Imp. Alexander A. Publicio:

Cum iure creditoris propter ſifici debita, prædiū
obligatio procurator meus verundedit: cui-
tio non debetur: quia & priuatus creditor edem
iure uitiorum nominatio hoc reprobrium à pri-
uato fuerit creditor. Si tamen fucus in ius alterius
creditoris succedit, emptori non iusta nomine
ſic mouet controvēſia: ſue quia potior fuerat
quando vendebat, ſue quia infirmior: quoniam
hoc utique prestat debet, qui pignoris iure ven-
dit, potiorē ſe exterrit, eſte creditoribus. PP. XV.
Kal. Nouemb. Maxim. II. & Aliano Conf.

2. Imp. Gordianus A. Sabino:

Si à creditrice iure pignoris fundos obligatos
pater tuus comparauerat, etiū, prædicti ita de-
muni petitionem aduersus creditricem habere iure
poteris, ſi vel cū vendidit, de euictione rei pro-
misisti: vel etiam do malo, cū ſcienſe prudēnſe
effe rem ſiae via non effe, eam patri tuo cui ſuc-
cessisti, venundedit. Nam ſicut genus huic modi
contraetus inſciū creditores, vinculo euictiois
non adſtrigunt: ita cum qui fraudem admisit, vel
decepit, non excusat. PP. V. Idus Aprilis Sabino II.
& Venusto Conf.

3. Imp. Gordianus A. Martiz:

Huius, qui in aliena potestate ſunt, iuxta iuris
legis actio eis, adoptari poterit. PP. Caled. Iunij
Gordiano

4. DE ADOPTIONIBVS,

TIT. XLVIII.

1. Imp. Gordianus A. Martiz:

Huius, qui in aliena potestate ſunt, iuxta iuris
legis actio eis, adoptari poterit. PP. Caled. Iunij
Gordiano

leg. sa. id. de patrin potestable.
le dieu dont cette loi fait mention
au sujet de l'encanulation laute ferte
dans notre jurisprudence de Beyraco
dix années.

l'infertilité de la femme
pour des raisons volontaires pour
provoquer l'encanulation. ord.
du dieu br. 3. cap. 3. catellard
liv. 4. cap. 51.

le mariage d'après l'interprétation
de l'encanulation laute.

vide aussi la nouvelle n° 3. tenuir.

17. Idem AA. & cc. Diogenia.

Liber captus ab hostibus, & commercio redemptus, nunc demum, cum pretium soluerit, vel ei hoc qualicumque remittatur iudicio, statim pristinum recipit, quo genere mare filium redimente, cum huiusmodi contraetus non de mercede, sed de tristitia repudianda cogitatur, yoti recipiendo filium cogitatio cum optabili conditione filium illuc matre restituit: ita ut a ciuium obsequio munerum proprii casum praeteritum filius non excusat. Proprietatis itaque ratione ab hostibus redempto filio facit se penitente, ac de pretio quicquam traducere non conuenit, donec tamen ab eo debitam iure concessio reddi postulas. S. iii. Kal. Novembri, *Dedelio cc. Conf.

18. Idem AA. & cc. Tryphoniano.

Ab hostibus capti, et postlimino reuersi, pro quidem durant omnino directa: que veio per vacuacionem vel liberacionem ex bonis subtrahita, vel non viendo finita esse evidenter, intra annum vulnus experientibus actione gescistoria restituuntur. PP. pp. 111. Kal. Iunij, Julianu 11. & Crispino Conf.

19. Imp. Grat. Valent. & Theod. AAA.
ad Severinum quem.

Si quis sorti necessitas captiuitatis abduxerit, sciant, si non transierint, sed hostilis irruptioni necessitate transduxi sunt, ad propria terras scilicet se debere recipiuros iure postlimini ea que in agris vel mancipiis seu alii rebus ante tenerunt, etiam si filio dolore possidentur, nec timeat quicquam aliud contradictionis moram: cum hoc solum requirendum sit, utrum forsitan aliquis cum barbaris voluntate fuerit, an coactus. Dat. v. Kal. Iul. Romz, Gratianu A.v, & Dagalaifio Conf.

20. Imp. Honor. & Theod. AA.
Theodoro P.P.

Diuersorum hominum provinciarum cuiuslibet sexus, conditionis, etatis, quo barbarica feritas captiuitatis necessitate transuerterat, inuitos nemo resineat: sed ad propria redire cipientibus libera sit facultas, quibus si quicquam in vium vestrum vel alii uice impensum est, humanitatis sit prestitum, ne maneat via qualem sumpus repetitio exceptus his quo barbaris vendemib; emplos esse docebitur: à quibus status sui premium propter utilitatem publicam emporibus quantum est reddiberit. Nequando enim danni consideratio in tali necessitate positis negari faciat emptionem: decet redemptus, aut datum pro se premium emporibus restituere, aut labris obsequio, vel opera quinquenni, vicem referre beneficij, habituros incolumen, si in ea natu sibi libertatem Reddantur igitur zibis propriis sub moderatione, quam iussumus: quibus iure postlimini etiam veterum responsis incolumenta cuncta seruanda sunt, si quis itaque huic precepto fuerit conatus obfister, ador, condonauit, procuratorque dari se megalis cum pena deportationis non ambigat: si vero possessor dominus, rem suam à his quoniam vindicandam, & e deportandum. & ut facilis exercitus perveniat, Christianos proximorum locorum volumus huiusmodi rei solitudinem gorem. Cuiares quoque proximatum ciuitatum placuisse amoneri, ut emergentibus talibus causis, sciant legis nostra auxilium deferendum: ita ut nouerint reges qui quietis deinceps libras aurum & tundem à suis apparitoribus exigendum, si praeceptum non agnoscerent. Dat. iii. Id. Dec. Rauenne, Honori Viii, & Theodosio iii. AA. Conf.

DE INFANTIBVS EXPQ.
stis liberis & seruis, & de his qui favebantur, & qui violentos nutritos acciperunt,

Tit. LII.

1. Imp. Alexander A. Claudio.

Si iniuit vel ignorante te parvus ancilla vel adscripti tuis expofitus sit, repetere eum non prohibebis. Sed restitutio ejus (si non a suje vindicetur) sit fieri, vt si quia in clementia eo, vel forte ad discendum artificium in iste consumpta fuerint, restitutas. PP. 111. Kal. Iunij, Julianu 11. & Crispino Conf.

2. Imp. Valens, Valent. & Grat. AAA.
ad Probum P.P.

VNusquisque sobolem suam mutrat, quid si exponebantur potuerit, animadversioni que constituta est, subiacet. sed nec dominus vel patrionis rependi adiutum relinquimus, si ab istis ex officiis quo lammudo ad mortem, voluntate misericordie amica collegitur, nec enim suus quis diceret poterit, quem pertinet in contemptu. Dat. iii. Non. Mart. Gratia A. 11. & Equitio Conf.

3. Imp. Iustinianus A. Demostheni P.P.

Sancimus nemini licere, siue ab ingenuis genitoribus puer parvulus procreatus, siue a liberis progenie, siue seruili conditione maculatus, expotitus sit: eum puerum in suum dominium vindicare, siue nomine dominii, siue adscripti, siue coloniae conditionis. Sed neque his qui eos nutritiuros sustulerint, licentiam concedimus penitus cum quadam distinctione ita eos tollere, & educationem eorum procurare, siue masculi sint, siue feminina, ut eos vel loco seruorum, aut loco libertorum, vel colonorum, aut adscriptiorum habeant: sed nullo discrimine habito, hi qui ab huiusmodi hominibus educati sunt, liberi & ingenui apparet, & sibi acquirent, & in posteritetam suam, vel in extraceous heredes omnia que habuerint, quomodo voluerint transmittant, nulla macula seruuntur, vel adscripti, aut colonarii conditionis imbuti, nec quasi patronatu iura in rebus eorum, his qui eos suscepserint, pretendere concedimus, sed in omnem terram que Romae dicta est, hoc obtinere, neque enim oportet eos qui ab inicio infantes abicerunt, & mortis sorte spem circa eos habuerint, incertos constitutos qui eos suscepserint, hos iterum ad se revocare conari, si seruili necessitate subiugari. Neque hi, qui eos pietatis ratione suadente sustulerint, legendi sunt denio suam mutantes sententiam, & in seruitorum eis retrahentes, licet ab inicio huiusmodi cogitantes ad hoc prosiluerint: ne videantur quasi mercimonia contracto ita pietatis officium gerere. Hac obseruantibus tam vitis clarissimi praefidibus provinciarum, quam viris religiosissimi Episcopis, nec non officiis praefidibus, & patribus & defensoribus ciuitatum, & omni ciuilis auxilio. Dat. xv. Kal. Oct. Chalcedone, Decio V. Conf.

IN AVTH. constitut. que ex adscripti. 5. coll. 5.
tit. 9. al. 8. Non. 5. cap. 1.

Anilqua lex erat, qua dicebat ex persona Hbrea Et altera adscripti zato, adscripti amissi sequi conditionem, quod per Iustiniendum ad hoc communem libertatem redactum est.

4. Imp. Iustinianus

Sancimus ut quoscumque vel in ecclesiis, vel in vicinis, vel aliis locis abiectos confiterit, iij modis omnibus liberi sint: etiam certam quandam probationem petitor habent, qua ostendat, elusmodi personam ad suum pertinere dominum. Nam si legibus nostris statutum est, ut serui egrotantes a domini negligi, & qui vehementer

DE donationibus.

654

pia deferenti priuignis tuo consenserit, donationem in eum contulisse videris. PP. Id. Iul. ipsi AA. iii. & iii. Conf.

8. Idem AA. & CC. Floriz.

Si praes provincie non donandi voluntate sunt, tuorum nomine prædicta in censum detulisse te manifestis probationibus cognouerit, quod fides veri suggesterit, id statut. PP. viii. Id. Sept. ipsi AA. iii. & iii. Conf.

9. Idem AA. & CC. Augustiane.

Legem, quam rebus tuis donando dixisti, sine stipulatione tibi prospexit, ex stipulatu, siue non: incerto iudicio, id est prescriptis verbis, apud præsidem provincie debet agere, ut hanc impleri prouideat. PP. xvi. Kal. Maij. AA. Conf.

10. Idem AA. & CC. Hermoniz.

Nec ignorans, nec iniuitus quisquam donat, unde si de hoc funda non cogitari, cuius velut donatione te consenserit continetur instrumento: maiores veritate rei, quam scripturæ vires obtinente, intelligi, de quo non cogitari, nec specialiter subscripti, nihil te perdidi. S. v. Kaled. Maij. CC. Conf.

11. Idem AA. & CC. Sabina.

Confutundis usque longui non villis auto-ritatis, partem, verò in eua, quem in potestate habet, donationis titulo contulisse commo-rit: non est incerti iuris, in eum qui in sacris familiis tuz remaneat, definitionem magis paternæ voluntatis factam, quam perfectam donationem peruenisse. Delegationes autem nominum in emancipatum collocata, perfectam donationem actionem efficiunt. S. ii. Kal. Maij. CC. Conf.

12. Idem AA. & CC. Aurelian.

Portionem propriam, rebus nondum datus, ne mo prohibetur titulo donationis in aliū trans-ferre. Dat. xvii. Kaled. Iun. AA. Conf.

13. Idem AA. & CC. Vranze.

Si aliquid per epistolam donatum tibi probestur; breuitas chartulæ, donationis hinc recte facta probetur. Nihil quicquam derogat. Datum xv. kal. Iun. Sirmij. AA. Conf.

14. Idem AA. & CC. Ideo.

Si filius tuis res ad te pertinentes sponsa sue ad non consentiente donavit: ad eam, quod non habuit, transferre non potuit. S. xv. Calend. Octobr. AA. Conf.

15. Idem AA. & CC. Seuep.

Aeris alieni, quod ex hereditate causa venit, non eius qui donationis titulo possidet, sed iurius successoris onus est. Si itaque nemini obligata prædia per donationem consecuta es, superuacuum geris solitudinem, ne vel heredes donaricis vel eius creditores te iure possint conuenire. S. xv. Cal. Decemb. AA. Conf.

16. Idem AA. & CC. Theodoro.

Enestus ad donationem faciendam sola non est impedimento. Dat. v. Kal. Decem. AA. Conf.

17. Idem AA. & CC. Hermiz.

Sive emancipatis filiis res donatae, sive in potestate constitutis, & sive iuris effectis, ac tenentibus non admitti: blandiri tibi non debes veluti res donatas ex potestate licet auferre. Sane si ea, que in tua potestate poterat donaueras, post emancipationem contra tuam tenerint voluntatem tenuis peaces te dominum remansit: si quidem tempore, quo voluisti, propter vinculum potestatis abi quicquam querere, nec potest te inuito debutus potuerunt. S. v. Kal. Ian. AA. Conf.

18. Idem AA. & CC. Audiano.

Si donationes causa furi actionem tibi remisit, siam probetur: superuacuum geris solitudinem. S. v. Cal. Ianuar. AA. Conf.

19. Idem AA. & CC. Alexandriz.

Si autem proprias res quacunque ratificatae non solet: sed si in censum velut sua manu-

maneat, quod ex origine patris vel aui vestri descendunt, nihil prodeat; S.xvi. Kal. Febr. Sirmij, CC. Conf.

20. Idem AA. & CC. Helinio.

Vice donatricis alio voluntate eius subscribente, iure facta donatio non habetur irita; S.vii. Cal Febr. CC. Conf.

21. Idem AA. & CC. Antoniz.

Contra matrimonio doitem penes maritum suum constituta, aia tua tibi donare non potuit; S.v. Idus Maij. CC. Conf.

22. Idem AA. & CC. Diomedi.

Cum res filio tuo emancipata ea conditione, ut creditoribus tuis solvere te donare proponas: si stipulatione, vel incontinenti habitu pacto huic sei proposita: creditoribus quidem non contra eum ex placito vestro, sed aduersus te competit actio. Eum autem, cui certa lege praedita donati, in certa civili actione ad placitorum obsequia virgini secundum legem donationibus dictam conuenit; S.vii. Kalend. April. Sirmij, CC. Conf.

23. Idem AA. & CC. Olympiad.

Si ea que donaueras, posteriori placiuit, qui accepterat, dono tibi reddidit: donationis antecedentis instrumentum actis sequentibus nihil obesse potest. Subscriptum v. Kalen. Octob. Casarib. Conf.

24. Idem AA. & CC. Macario.

Si patr tuus heres non extitisti, ex facta ab eo liberalitate titulo donationis non posse iura tua Ixdi, manifestissimi iuri est. PP. Non. Febr. Antiochiae, Diocletianae ix. & Maximiano viii. AA. Conf.

25. Imp. Constantinus A. ad Maximum PP.

Donatio sive directa sit, sive mortis causa instituta, sive conditione facienda aut non facienda suspensa, sive ex aliquo notato tempore promissa, sive animo dantium accipientiumve sententiis (quantum ius finiti) cognominata: sub hac fieri debet obseruatione, ut quas leges indulgent actione conditions, padionisque contineat. Hisque penitus cognitis vel recipiantur, si complacere sument recipiatur, si super moleste. In consecratis autem donationibus nomen donoris, ius, ac rem notari opotest, que id occulit, aut priuatum, fed aut tabula, aut quodcumque aliud materia genit tempus dabit, vel ab ipso, vel ab eo quem sors ministraverit, prescribatur: ac si etiam annexenda, quz apud iudicem vel magistratus confienda sunt, vbi hoc leges expofulant: Dat. vii. Non. Febr. Rom, Seuero & Rufino Conf.

26. Idem A. Catuline proconsuli Africæ.

Si quis in emancipatum minorem, prius quam defari possit, aut habere rei, que sibi donatura addetur, fundum crediderit conferendum: omnem ius complecti instrumentis ante præmissis. Quod ius per cum seruum, quem idoneum esse conficit, transfigi placuit: ut per cum infant acquiratur. Dat. xii. kal. Maij. Serdicæ, Sabino & Rufino Conf.

27. Idem A. ad Severum com. Hispaniarum.

Ata iam pridem lege statim, ut donationes interuenientie actione, testificatione conficiantur: quod vel maxime inter necessarias coniunctaque personas conuenient cypodiri. Si quidem clandestinis ac domesticis fraudibus facile quidam pro negotiis opportunitate confungi potest: vel id quod vere gelum est, aboleri. Cdm igitur nec liberos quidem, ac parentes lex nostra ab auctorum confictione incipiat: id, quod necessaria super donationibus apud auct. conficiendis iam pridem statim, vniuersos teneat: gesta autem confici super robis etiam alibi collatis, vbicumque sufficit. Datum xxi. Nonas Maij. Dalmatio & Zenophilo Conf.

28. Imp. Himer. & Thud. AA. Monixio
præf. præt.

Qvisquis regni aliquam donando, vel in donandum, vel cypodendo, vsumfructum eius retinuerit: etiam si stipulatus non fuerit, eam continet tradidisse credatur, neq; quid amplius requiretur, quo magis videatur facta traditio: sed omnino modo idem sit in his causis vsumfructum retinere, quod tradere. Dat. xi. Id Mart. Honorio A.xi. & Constanti. Conf.

29. Idem AA. & CC. Diomedi.

In extraneos, & sepe ignotos, donationem collatam valere recipiunt est, & si sine scripto donatum quid fuerit, exhibitis aliis idoneis documentis, hoc quod gerut, comprobatur. Datum xi. kal. Maij. Pelice & Tauri Conf.

30. Imp. Et Constantino præficio prætorio.

In hac literatissima viba conscriptis donationes vbiicumque positatarum rerum, apud magistrum census insinuantur. In aliis verâ cypodibus, siue absens, siue presentis rex or provinciis sit, siue eadem ciuitas habeat magistratus, siue non habeat, & defensor tantummodo fiduciator habeat liberam facultatem donationes rerum fuarum vbicumque positarum, siue apud moderatorum cuiuscumque prouinciarum, siue apud magistratus siue apud defensores cuiuscumque ciuitatis prout maluerit, publicare. Atque ut ipsa donatio sita est in voluntate donantis, ita ei licet donationem suam apud quemcumque ex membris voluisse intinare: & hz donationes quz in diversi provinciis & ciuitatibus apud quolibet ex predictis fuerint publicatae, obincant in concussum ac perpetuam frumentationem. Datum v. Non. Mart. Constantinopol. Patricio & Richomere Conf.

31. Imp. Zeno A. Sebastiano præficio prætorio.

In donationibus que actis insinuantur, non esse necessarium iudicamus vel vicinos, vel alios tales adhibere. Nam superfluum est priuatum testimoniū, cum publica monumenta sufficiant. Verum & illas donationes, quas gestis non est necessarium alligari, si forte per tabellionem vel alium scribantur, & sine testimonia subnotacione valere præcipuum: ita tamen, si ipse donor vel alius voluntatem eius secundum solitam obseruationem subscriptis donationibus quz sine scriptis conficiuntur, suam firmatam habentibus secundum constitutionem Theodosij & Valentiniiani ad Hierium prætorio promulgatam. Datum x. Id Mart. Constantino. Ello v. Conf.

32. Imp. Androfius A. Euphemio præficio prætorio.

Secundum dicti Leonis constitutionem donationes apud virum clarissimum magistrum census tantummodo insinuari precepimus: huiusmodi forma in illis instrumentis obseruanda, quz in hac regia viba confecta seu celebrata fuerint: nec concedi quenquam vel apud defensores seu magistratus aliarum ciuitatum, vel in aliis quibuscumque locis præter memoriam iudicium insinuat: scriptibus tam his, qui ad huiuscmodi insinuationem peruenient, quz his qui eam suscepserint: nec nota tabellionibus quicunque res testimoniū suum non in competenti (ut dictum est) loco, vel iudicio præbuerint, vicienarium librarium anxi multa, & alia grauissima indigneatione esse significent. Datum xxi. Nonas Maij. Paulio v. G. Conf.

33. Imp. Iustinianus A. Menoz præficio prætorio.

Llam subtilem obseruationem amputamus, p[er] quam donationis titulus cessiones actionum accipientes, non aliter suis eas transmittere hereditates poterant, nisi item ex his contestati essent, vel ius contestationis diuino rescripto meruissent. Nam sicut venditionis titulus cetas actiones etiam

ante litis contestationem ad heredes transmitti permititur, simili modo & donatas ad eos transferri volumus: licet nulla contestatio vel facta vel petitia sit. Quod & in procuratore constitudo ad mouendas eadē cellas actiones similiiter obseruandum erit, vt minime quis impeditur procuratorem eisfarum sibi super donatione actionum dare, licet nulla litis contestatio facta vel petitia sit. Quz in his tantummodo personis locum habere censimus, quz suscepimus per donationem eisfaribus adhuc superesse no[n]cunquam nam iam mortuus huiuscmodi personis, vetera iura super hisdem cessionibus postea seruari concedimus. Dat. Kalend. April. Sirmijano. Iustiniiano A. PP. II. Conf.

34. Idem A. Demostheni præficio prætorio.

Ancimus omnem donationem, sive communem, sive ante nuptias factam, vlique ad trecentos solidos cumulatam, non indigere monumentis, sed communem formam habere: vt non vlique ad ducentorum solidorum summam tenet: sed in hujusmodi obseruatione siniles sint tam communem quam ante nuptias donationes. Si quid autem super legitimam dehinitionem fuerit donatum, hoc quod suscepimus etiam unum non valere reliquam vero quantitatem, quz intra legi terminos constituta est, in suo robore perdurare, quasi nullo penitus alio adiecto: sed hoc pro non scriprovel non intellectu esse creditur. Exceptis donationibus tam imperialibus, quam his que in causas p[er]fissimas procedunt: quarum imperiales quidem donationes merito indigunt sub obseruatione monumentorum fieri, tam a retri principibus, quam a nobis sanctiunt est, sed firmam habere propriam maestram.

IN ATHEN. V. non fuit sign. s. 4. alias. s. illud quaque collat. iii. q. d. 3. Non. 31. c. 2.

Item & à p[er]petua bi p[re]cipit etiam cessionis actio si donatio.

Finita authenticata, sequitur etia. Codic.

1. Quidam verds, quz ad p[er]petrat recipiuntur, que ad quingentorum solidorum summam & sine monumentis esse validas censentur. H[ab]it[ur] insuper ante nuptias donationibus, quz in adultas minoribus sui iuris constitutas cuiuscumque summa procedenti secundum veterum legum scita etiam nisi actis interuenientibus corroborantur, sicut res retinentibus firmatam. Sin autem non in auro res donationis fuerint datus, sed per res mobiles, vel immobiles, vel se mouentes, quantitatem earum estimari: & siquidem vlique ad legitimam solidorum summam erigatur, validam eam esse, & sine monumentis conservari. Sin autem amplioris summa inueniatur, & minimè actis comprobata est, superfluum tantum vacuari. 2. Ne autem communione induci, donatori, & ci[us]que liberalitate suscepimus, aliqua oratione contentionem damus ei, qui ampliore summa in re donata habuerit, reliquam estimationis quantitatatem offere ei, qui minorem causam habuit, & totum possidere. Sin autem, hoc minime facere maluerit, tunc omnimodo res diuidi secundum quantitatem utrique partis competentem, si residuisti sine suo periculo possibilis es. Sin autem in hujusmodi casibus, in quibus partio viliter celebrari minime poterit, amplioris summa dominus non uoluerit offerre estimationem: tunc licet etiam ei, qui minoris summa habet potestatem, offere presum, & totum sibi vindicare. 3. Si quis autem per diversa tempora in eandem personam multas faciat liberalitates, quarum singulæ quidem legitimam quantitatem non excedunt, in unum autem compositione, & predicto modo exaggerata, redundant videatur, & majoris esse quantitatatis non videatur res oportere in unum coadunare, & introduce re modis, per quos non valeant, & in iugitu rego-

centur: sed escontrarlo & plures intelligantur, & singulæ secundum sui naturam obtineant, & monumentorum obseruatione non indigent. Cum enim à veteribus super haec variatum est, alii multas, alii vnam esse definitibus: nobis causa placuit humior, vt & multa intelligantur, & omnes valide: & hi, qui liberalitates accipiunt, sciunt, veros non falsos suos esse donatores.

4. Si quis autem tales recepit donatos nem, in qua stipulatus fuerit annuam quandam sibi præfari quantitatem tanta summa, que non excedit legitimam donationis modum: variabatur, virum ex particulari donatione multas fecisse donationes existimauimus sic, & eas actis non indigere: an ex totius stipulationis fundamento, & fonte eius, ex quo anouz donationes profluxerunt, & vnam esse eam donationem putandum, & preculdium monumentorum obseruatione vallandam: quod veteres quidem sat abinde que variauerunt. Nos autem omnia certa diuisione concludimus, vt si huiusmodi quidem fuerit donation, vt intra vitam personam stetit vel datus, vel accipiens: & multa intelligantur donationes, & liberae à monumentorum obseruatione. Incertus enim fortunæ exitus hoc nobis suggestit, vt possibile sit vius anni tantummodo, vel brevior, vel etiam amplioris temporis metas superiuere vel donatorem, vel eum, qui donationem accepit, & ex hoc inueniri etiam totam summam donationis non excedere legitimam quantitatem. Sin autem etiam heredum ex vita parte fuerit mentio, vel adiutorum tempus vita vel donatoris, vel ei, qui donationem accepit, tunc ei quasi perpetua donationes, & continuatione eius magnum & opulentiores eam efficiunt: & vna intellegitur donatio, & quasi densioribus donationibus cumulata, excedere legitimam modum, & omnime acta depositare, & altere miseriæ conualescere. Recitata septima in novo consilio palati Iustiniani. Datum iii. Calend. Novembris. Decio V. C. Conf.

35. Idem A. Julianus præficio prætorio.

Si quis argentum donauerit, certaque pondus nominaverit, non autem alias vel generaliter, vel specialiter expresserit: necessitatem ei imponimus omnimodo præstatum pondus argenti dare sive in valis quibus voluerit, non tamen prioribus estimatione massa, sive in ipsa estimatione, quz pro massa quid in illis locis frequentata est.

1. Si vero regitum certum ex possessionibus donauerit, non tamen nomina possessorum edixit: necesse habere de sua substantia fundos tradere, tantum redditum inferre valorem, & quantum in donatione posuerit in talibus tamen agris qui nec omnibus quos habet in possessione, anteponuntur: nec deteriores omnibus sunt, sed status mediocris inueniuntur.

2. Similique modo si quis certum numerum sequorum donauerit, non tamen & hic nominatio seruos interplexit: & hic medieris figura seruos tradere, & neque tales quos non habere magis quam habere prodeat: nec iterum eos qui omnium seruorum familiam donatoris antecellunt, sed & hic mediocritas spectet.

3. Si autem donator negat argentum, neque seruos habent, vel non tantum quantum donationem: necesse est eorum donationem estimationem in his celebrari pro quo deest: ita tamen, vt argenti quidem secundum quod prædictum est, & totum sibi vindicare. 3. Si quis autem per diuersa tempora in eandem personam multas faciat liberalitates, quarum singulæ quidem legitimam quantitatem non excedunt, in unum autem compositione, & predicto modo exaggerata, redundant videatur, & majoris esse quantitatatis non videatur res oportere in unum coadunare, & introduce re modis, per quos non valeant, & in iugitu rego-

centur: sed escontrarlo & plures intelligantur, & singulæ secundum sui naturam obtineant, & monumentorum obseruatione non indigent. Cum enim à veteribus super haec variatum est, alii multas, alii vnam esse definitibus: nobis causa placuit humior, vt & multa intelligantur, & omnes valide: & hi, qui liberalitates accipiunt, sciunt, veros non falsos suos esse donatores.

4. Si quis autem tales recepit donatos nem, in qua stipulatus fuerit annuam quandam sibi præfari quantitatem tanta summa, que non excedit legitimam donationis modum: variabatur, virum ex particulari donatione multas fecisse donationes existimauimus sic, & eas actis non indigere: an ex totius stipulationis fundamento, & fonte eius, ex quo anouz donationes profluxerunt, & vnam esse eam donationem putandum, & preculdium monumentorum obseruatione vallandam: quod veteres quidem sat abinde que variauerunt. Nos autem omnia certa diuisione concludimus, vt si huiusmodi quidem fuerit donation, vt intra vitam personam stetit vel datus, vel accipiens: & multa intelligantur donationes, & liberae à monumentorum obseruatione. Incertus enim fortunæ exitus hoc nobis suggestit, vt possibile sit vius anni tantummodo, vel brevior, vel etiam amplioris temporis metas superiuere vel donatorem, vel eum, qui donationem accepit, & ex hoc inueniri etiam totam summam donationis non excedere legitimam quantitatem. Sin autem etiam heredum ex vita parte fuerit mentio, vel adiutorum tempus vita vel donatoris, vel ei, qui donationem accepit, tunc ei quasi perpetua donationes, & continuatione eius magnum & opulentiores eam efficiunt: & vna intellegitur donatio, & quasi densioribus donationibus cumulata, excedere legitimam modum, & omnime acta depositare, & altere miseriæ conualescere. Recitata septima in novo consilio palati Iustiniani. Datum iii. Calend. Novembris. Decio V. C. Conf.

5. Si quis autem tales recepit donatos nem, in qua stipulatus fuerit annuam quandam sibi præfari quantitatem tanta summa, que non excedit legitimam donationis modum: variabatur, virum ex particulari donatione multas fecisse donationes existimauimus sic, & eas actis non indigere: an ex totius stipulationis fundamento, & fonte eius, ex quo anouz donationes profluxerunt, & vnam esse eam donationem putandum, & preculdium monumentorum obseruatione vallandam: quod veteres quidem sat abinde que variauerunt. Nos autem omnia certa diuisione concludimus, vt si huiusmodi quidem fuerit donation, vt intra vitam personam stetit vel datus, vel accipiens: & multa intelligantur donationes, & liberae à monumentorum obseruatione. Incertus enim fortunæ exitus hoc nobis suggestit, vt possibile sit vius anni tantummodo, vel brevior, vel etiam amplioris temporis metas superiuere vel donatorem, vel eum, qui donationem accepit, & ex hoc inueniri etiam totam summam donationis non excedere legitimam quantitatem. Sin autem etiam heredum ex vita parte fuerit mentio, vel adiutorum tempus vita vel donatoris, vel ei, qui donationem accepit, tunc ei quasi perpetua donationes, & continuatione eius magnum & opulentiores eam efficiunt: & vna intellegitur donatio, & quasi densioribus donationibus cumulata, excedere legitimam modum, & omnime acta depositare, & altere miseriæ conualescere. Recitata septima in novo consilio palati Iustiniani. Datum iii. Calend. Novembris. Decio V. C. Conf.

qua amplioris sunt sellimationis; secundum nostram legem non totum, sed solum superfluum evanescat. 4. ¶ Sed si quis uniuscuius faciat donationem, sive bestiis, sive dimidiis partis sive substantiis, sive tertiaris, sive quartarioris, sive quinquecentis, vel etiam totius, si non de insufficiis donationibus ratio in hoc reclamauerit, coartari donatores legis nostra auctoritate tantum quantum donavit, pristare: obseruatione & hic monumentorum (secundum quod iam l'inximus) omnino modo requirendam. 5. ¶ Sed si quidem in omnibus supradictis casibus fluctus fuerit a donatore retentus, & traditionem iure intelligi fieri. Sin autem hoc minime donator expellet, si quidem stipulatio donationi infra sit, ex eius auctoritate traditionem compelli fieri. Sin vero & hoc prætermisso sit, & solum minimum detinuerit, nihil minus ex lege necessitatem ei imponit etiam tradere hoc quod donare existimat: non ex hoc inuisus sit donatio, quod res non tradicuntur; nec conformatur ex traditione donationis, sed liberalitatem plenam, & secundum legem nostram perfectissimam confititam necessitatem traditionis est, quod sequatur: & necessitatem habet donator omnino modo, vel res, vel partem substantiarum quoniam inveniatur, vel totam substantiam tradere. Cum enim in arbitrio cuiuscumque sit hoc facere quod instituit: oportet eum vel minime ad hoc profiliere, vel cum ad hoc venire proponeretur, non quibusdam exigitatis artibus suum propositum defraudare, tanquam indeuentorem quibusdam quasi legitimis velamentis protegere. Tanquam ergo hac firma esse, si piis artibus, vel religiosis personis donatio deputata sicut monumentorum obseruatione in his modis secundum quod specialiter a nobis in huiusmodi casibus predictum est, obseruanda: ne in praefatis piis casis ex quibusdam machinationibus non solum indeuentus, sed etiam impius donator intelligatur: penitusque non solum legitimas, sed etiam celestes expectet: res que donatas in omnibus supradictis casibus non solum eis dum superfluo, sed etiam eorum successores reddere compelli, non tantum his, in quos donatione facta est, sed etiam coram heredibus. Datum xv. Calend. April. Constantinop. Lampadio & Oreste vv. CC. Conf.

36. Idem A. Ioanni praefecto prætorio.

Si quis pro redēptione captiuorum pecunias dederit, sive per cautionem dare prouiserit cūsumque quantitatib[us] cognoscet, se neque repetitionem habere, neque exactiōem cautionis posse declinare, ut ipote gestis (sicut in donationibus) non sublecuris super insuffiationem ciudem quantitatibus videlicet qui pecunias accepit vel prima vice, vel post cautionem, necessitatem habente p[ro]fessionem administrationem adimplere: nulla ei mortalia vel inquietudine inferenda vel ab eo qui pecunias præbuit, vel ab aliis ex auctoritate legum permisitis hoc requiri: sed tantummodo sacramentum pristare quid[er] re vera omnia quantitatem sine dolo malo, vel aliqua deminutione ad redēptionem dederit captiōrum.

1. ¶ Simili etiam modo a gētorum absolūtūs ordinatione donationes rerū mobilium, vel sese invenientium, quā viri gloriōsissimi magistris militum fortissimis prastant militibus, tam ex sua substantia, quam ex spoliis hostiis, sive in ipsa bellorum occupatiōne, sive in quibuscumque locis degere noluntur. 2. ¶ Bandemque liberalitatem nostrae indulgentiae etiam his quorum domus incendio vel ruina corrupte sunt: quibusdam fortis pecunias cuiuscumque quantitatib[us] prebentibus, vel cautionem conscientibus, vel & ipsi nec repetitionem timeant: verum etiam exactiōem pecuniarum confessioni insertarum facere possint, licet gesta non fuerint subsequuntur: nulla

4. Idem AA. & CC. Ide.

Perfecta donationi conditōes postea non capite. Quare si pater tuus donatione facta quādam post aliquantulum temporis fecisse conditōes videatur: officere hoc nepotibus eius fratribus tui filiis minimē posse non dubium est. Datum x. Kal. Octobr. Viminacj, CC. Conf.

et licentia danda pecunias ad alias causas nisi ad refectionem domorum ergare. Quid si aliqua dubitatio orta fuerit, virū tota quantitas, an pars eius in aliis expensa sit, haec domini dominus faciemus. 3. ¶ Ceteris etiam donationibus, qua gestis interuenientibus minimē sunt infinitas, sine aliqua distinctione usque ad quingentes so idem valitur. hoc etenim tantummodo ad augendas huiusmodi donationes addendum esse ex præsente lege decernimus, anteriorē tempore nostra præcedente moderando, qua usque ad trecentos solidos facte donationes, & sic insuffiatione summatim obtinere iusta sunt. Datum x. Kal. Novemb. Constantinop. post consilium Lampadij & Orestis vv. CC. Conf.

37. Idem A. Ioanni praefecto prætorio.

V[erba] superflua, quæ in donationibus ponuntur, sive sibi sacerdotijs, nummi vniuersalium, quatuor periculis esse recipiuntur certemus. Quid enim verbis opus est, quæ rerum effectus nullus sequitur? Sancimus itaque nullo modo eorum verborum mentionem vel in imperialibus donationibus vel in omnibus aliis de cetero fieri, sed & si quisquam per verbositatem aliquid tale inseruerit, sive remiserit, nulla difference sit.

DE DONATIONIBVS QVABVS
modo vel conditione vel cetero tem-
pore conficiuntur,

TIT. LV.

1. Imp. Valerianus & Gallienus AA. Gamicz.

S[ic] doceas (vt affirmas) nepti tui ea lege esse donationem igne exsistere constitutis: vereri te non oportet, ne id quod iure vires acceptaret, ex postfacto posit in dubium restringi. PP. III. Non. Maij. Sirquij, Probo A. & Paulino Conf.

3. Imp. Carinus, Numerianus, AA. Ianuario
& Felici.

Possessionem, quam in vos emcipatis per donationem, mater, consulit, p[ro]prietatem sola aliena non potuit. PP. XI. Id. Ian. Carino II. & Numeriano AA. Conf.

4. Imp. Dioclet. & Maxim. AA. & CC. Proculz.

Cum proficit in fraudem te alterius donasse, professionem in honestam, contingere intelligi. Itaque si donationem perfectissimam reuocare non posse: ex memorata a legatione, sub obtinente positi.

5. Idem AA. & CC. Epagatho.

I donat omen r[ati]o scifici, hanc auctoritate rescripsi nostri rescindit, non oportet. S. V. Cal. Maij. Heraclicz, AA. Conf.

6. Idem AA. & CC. Herennia.

V[erba] esse siene filio tuo prædicta itemque mancipia donare, sicut in initio tibi liberum. Define itaque postulare, vi donatio, quam perficerat, reuocare, prætextu mariti & liberorum ablenit: cum huius firmatis ipsorum præfentia non iudicetur. S. V. Cal. Oct. Viminacj, CC. Conf.

7. Idem Constantinus & Constatinus AA.

H[ab]it solum matribus, quæ non in secundi matrimonij sed nuptiis, sed vnius tantum matrimonij sunt, reuocandarum donationum, quas in filios sacerdotijs, ita decernimus facultatem, si eos ingratios circa se esse ostenderint. Quicquid igit[ur] is, qui à matre impeditus arguitur, ex titulo donationis tenet: eo die quo controversia qualecumque principium iussu iudicantis datur, matr[is] cogatur reddere. Ceterū ea quæ adhuc matre pacifica sive perfecta sunt, & ante inchoatum copiumque iugum vendita, donata, permutata, in dictum data, ceterisque causis legitime alienata: minime reuocamus. Adiutorum vero matris ita personaliter esse volumus, & ut iudicacionis tantum habeat effectum: nec in here-

5. Idem AA. & CC. Dexippo.

Si quid mater fili[us] sive in potentia patris constituta sub hac conditione, si fuerit intra bienium emancipata, donauerit licet hoc matris voluntate sui iuris effecta non tenuit, ramen prius marito defuncto, sui iuris quoconque modo effecta, ad similitudinem legai ita relaci, rem donatam firmare habere vel vindicare potest. S. Id. Dec. Nicomedie, cc. Coll.

IN AVTH. de nupt. S. mater tamq[ue]

Nox. 42. c. 35.

Q[uod] mater filio donat, ex ingratisq[ue] non reuocatur, postquam transit ad secundas nuptias, nisi ex tribus causis. Prima, si vita eius insidiatur. Item si manus impias in eam intulerit. Tertia, si totius substantia molitus est incturay.

6. Idem AA. ad Orphitum P.P.

Sicutque libertis patronis filios non habens bona omnia vel partem aliquam facultatum in reuocatione largitus, & postea supererit liber, s[ic] totum quicquid largitus fuerat, reuertatur in eiusdem donatoris arbitrio ac dictione manifurum. Dat. v. Kal. Apr. Arbitione & Lolliano Conf.

9. Imp. Theod. & Valentin. AA. ad Se-

nat. natum post alia. D[icitur] Onations circa filium filiam, nepotem ne-
primum, vel pronepotem, pronepotem eman-
cipata celebratis, pater, vel auctis, vel proavis reuocare non poterit nisi edocet manifestissimis causis, quibus eam personam, in quam collata donatio est, contra ipsam venire pietatem, & ex causis, quæ le-
gitibus continetur, fusse confabulat, ingratam. Dat. v.
Id. No. Rauenna, Thiod. XIIII. & Valentinianno XII. AA. Conf.

10. Imp. Probus A. Felici.

Generaliter sancimus, omnes donationes lega-
ciones, firmas, illibataisque manere, si nos donationis acceptor ingratus circa donatorem inue-
nitatur, ita vt iniurias atrocies in eum effundat, vel manus impias infera, vel iadu[m] molem ex iniurias donatoris imponat, vel vi et periculum aliquod ei in-
fieriatur, vel quidam conuentione, sive in scriptis donationi impositis, sive sine scriptis habitas, quas donationis acceptor ipso pondit, minime implere vo-
luerit. Ex his enim tantummodo causis, si fuerint in-
judicium dilucidis argumentis cogitualiter ap-
probata, etiam donationes in eos factas euerit con-
cedimus: si cuicunque licentia, & alienas res capere, & frugalitatem irridere donatoris, & ipsum iterum donatorem suâque res perdore, & præfatis malis ab ingratis donationis acceptore affici. Hoc tam-
en vsque ad primas personas tantummodo statu-
consensus, nulla licentia concedenda donatoris suc-
cessoribus huiusmodi querimonijs primordium in-
situere. Et enim si ipse qui hoc passus est tacuerit
silencium eius maneat semper: & non à posteritate eius suscitari concedatur vel aduersus eam qui in-
gratus esse dicuntur, vel aduersus eius suoscessores. Dat.
2v. Kal. Apr. Lampadio & Oreste vv. CC. Conf.

DE DONATIONIBVS
causa mortis.

TIT. LVII.

11. Imp. Alexander A. Daphn.

I donatione contineatur, vt altera defuncto, ad alterum portio eorum quæ donabantur, pertinet, ex iste conditione, si mortis causa donatio, perficiebatur, fidicomiſsi adiutorio competit. PP. IIII. Kal. Okt. Maximo II. & Aliano Conf.

12. Imp. Gord. A. Zivil.

Infecta mortua quondam nunti tua, neptis tua, qui ex ea filioque tua quæstrix est, quandoque post ad eum venire successione : nec ramen ea post mortem filii tui, ex quo quæstrix filiam alij nupel se colloquando, donec dñe prohibeatur quam velit conditionem eidem dñi dicere. Sed si mortis causa donationem in fratrem suum conferent, in easum mortis sue eam donec eundem fratrem suum RIPARI pax et ceterum diu Seueri constitutionem etiam in mortis causa donationibus, si de cetero parvimo quantum Falcidius iubet, heres non habet, prout sum si: is qui mortuus tuus heres existerit, eius constitutionem beneficium non prohibeatur postulare. PP. x. Kal. Feb. Quidam A. & Auila Conf.

3. Imp. Dioclet. & Maxim. AA. & CC.
Heredi.

Nec fratri sui mortis causa recte factim dona. Tionem sibi rescidere licet. S. xii. Kal. Ian. Mij. AA. Conf.

1. Imp. Iustinianus A. Julianus P. P. Vm de mortis causa donationi dubitabant; & alij quidem inter viuimus voluntates eam posuerunt, & legatis aggregando illi conseruant; illi autem inter donationes que inter viuos constabant, eam posuerunt, dubitare eorum explosa, lamicus omnes mortis causa donationes, sive iuxta mortem scierint fuerint, sive longiore cogitatione mortis subsecutae sunt, & id minime indigere: neque expetare publicarum personarum praesentiam, & ea quæ super huiusmodi monumentis solent adhiberi: sed ita res procedat, vt si quinque testibus praesentibus, vel in scriptis, vel sine litterarum suppositione aliquis voluerit mortis causa donationem facere: & sine monumentorum accessione res gesta maneat. **S**iclam iniuriam quæ contra matrem defundit vel defundat præteritis sibi temporibus, pro iustitia ratione amputamus, & legitima iura quæ ex Terulliano senatus consilio ei praestantur, omnino modum habere sanctim: licet res liberorum ingenua vel libertina quatuor minime pregerint. Dat. Kal. Iun. Constantiopol. ipso A. xx. Conf.

CODICIS DOMINI IVSTINIA- NI SACRATISSIMI PRINCIPIS, perpetui Augusti repetitæ prælectionis,

LIBER NONVS.

DE HIS, QVI ACCVSARE non possunt.

TIT. I.

1. Imp. Severus & Antoninus AA. Sylvanus,

Rivs est, ut et minimis, quæ tibi ve-
gitoria ab aduersario tuo obiciuntur,
cædis ariæ vulnerum respondas: &
tunc ex euenu cause index zimbit,
an tibi permittendum sit eundem accusare, tamē prior inscriptionem depositisti. PP. v.
Id. Martij. Terullo & Clemente Conf.

3. Imp. Antoninus A. Ingenuo.

Se cætiones, quibus Secundinus solus, Eugenio Specianum probare se dicit, tutores vel curatores qui suspectas vel falsas habeant proprium nomine (cum non licet alieno) non prohibeantur in crimen falsi subfribere. Nec enim facile vel tutores, vel curatores, qui ex officio, pericolo suo res pupillorum vel adolescentium administrant, sententia notantur, nisi evidens eorum calunnia iudicanti apparet. PP. x. Kal. Oct. Antoninus A. & Geta Conf.

DE INFIRMANDIS POE-
NIS CELIBATIBUS, & ORBISTIBUS, & DE DECIMA-
RIIS SUBLATIS.

TIT. LVIII.

1. Imp. Constatinus, Constan-
tius Augusti ad populum.

Qui iure veteri cœlestibz habebantur, imminentibus legibus legum terroribus liberarentur: atque ita vi-
ni, ac si numeri mariorum inveniuntur, sedere solebantur. Sitque omnibus æqua condicione capi-
fendi quodque mereantur. Nec vero quipiam orbus habebant, & propria hinc nominis damnationis, carum certe crucifixus imposito iuriis imperia-
veli quodam iuga, soluimus pro illeculi omnibus. Dat. Kal. Apr. Romæ, Constantius II. & Constance AA. Conf.

2. Imp. Honor. & Theod. AA.

Isidorus P. V.

Inter virum & uxorem rationem cessare ex lege Papia decimatum: & quævis non intervenient libori, ex suis quoque eos solidum capere testamen-
tisq[ue]s foris lex alia immuniter derelicta determinat. Tantum igitur potest hac maritus vel vox sibi inuicem debet inquant, quantum superfluitus amor exigerit. Dat. PP. Non. Sept. Varana Conf.

DE IVRE LIBERORVM,

TIT. LIX.

3. Imp. Honor. & Theod. AA. Isidorus P. V.

Nemo pollicat à nobis ius liberorum petat: quel-
siusq[ue]s haec lega omnibus concedimus. Dat. PP. Nonis Sept. Varana confule.

4. Imp. Iustinianus A. Menni Pr. P.

Illam iniuriam quæ contra matrem defundit vel defundat præteritis sibi temporibus, pro iustitia ratione amputamus, & legitima iura quæ ex Terulliano senatus consilio ei praestantur, omnino modum eam habere sanctim: licet res liberorum ingenua vel libertina quatuor minime pregerint. Dat. Kal. Iun. Constantiopol. ipso A. xx. Conf.

CODICIS DOMINI IVSTINIA- NI SACRATISSIMI PRINCIPIS, perpetui Augusti repetitæ prælectionis,

LIBER NONVS.

DE HIS, QVI ACCVSARE non possunt.

TIT. I.

1. Imp. Severus & Antoninus AA. Sylvanus,

Rivs est, ut et minimis, quæ tibi ve-
gitoria ab aduersario tuo obiciuntur,
cædis ariæ vulnerum respondas: &
tunc ex euenu cause index zimbit,
an tibi permittendum sit eundem accusare, tamē prior inscriptionem depositisti. PP. v.
Id. Martij. Terullo & Clemente Conf.

3. Imp. Antoninus A. Ingenuo.

Se cætiones, quibus Secundinus solus, Eugenio Specianum probare se dicit, tutores vel curatores qui suspectas vel falsas habeant proprium nomine (cum non licet alieno) non prohibeantur in crimen falsi subfribere. Nec enim facile vel tutores, vel curatores, qui ex officio, pericolo suo res pupillorum vel adolescentium administrant, sententia notantur, nisi evidens eorum calunnia iudicanti apparet. PP. x. Kal. Oct. Antoninus A. & Geta Conf.

DE INFIRMANDIS POE-
NIS CELIBATIBUS, & ORBISTIBUS, & DE DECIMA-
RIIS SUBLATIS.

TIT. LVIII.

1. Imp. Constatinus, Constan-
tius Augusti ad populum.

Qui iure veteri cœlestibz habebantur, imminentibus legibus legum terroribus liberarentur: atque ita vi-
ni, ac si numeri mariorum inveniuntur, sedere solebantur. Sitque omnibus æqua condicione capi-
fendi quodque mereantur. Nec vero quipiam orbus habebant, & propria hinc nominis damnationis, carum certe crucifixus imposito iuriis imperia-
veli quodam iuga, soluimus pro illeculi omnibus. Dat. Kal. Apr. Romæ, Constantius II. & Constance AA. Conf.

2. Imp. Honor. & Theod. AA.

Isidorus P. V.

Inter virum & uxorem rationem cessare ex lege Papia decimatum: & quævis non intervenient libori, ex suis quoque eos solidum capere testamen-
tisq[ue]s foris lex alia immuniter derelicta determinat. Tantum igitur potest hac maritus vel vox sibi inuicem debet inquant, quantum superfluitus amor exigerit. Dat. PP. Non. Sept. Varana Conf.

CODICIS DOMINI IVSTINIA- NI SACRATISSIMI PRINCIPIS, perpetui Augusti repetitæ prælectionis,

LIBER NONVS.

DE HIS, QVI ACCVSARE non possunt.

TIT. I.

1. Imp. Severus & Antoninus AA. Sylvanus,

Rivs est, ut et minimis, quæ tibi ve-
gitoria ab aduersario tuo obiciuntur,
cædis ariæ vulnerum respondas: &
tunc ex euenu cause index zimbit,
an tibi permittendum sit eundem accusare, tamē prior inscriptionem depositisti. PP. v.
Id. Martij. Terullo & Clemente Conf.

3. Imp. Antoninus A. Ingenuo.

Se cætiones, quibus Secundinus solus, Eugenio Specianum probare se dicit, tutores vel curatores qui suspectas vel falsas habeant proprium nomine (cum non licet alieno) non prohibeantur in crimen falsi subfribere. Nec enim facile vel tutores, vel curatores, qui ex officio, pericolo suo res pupillorum vel adolescentium administrant, sententia notantur, nisi evidens eorum calunnia iudicanti apparet. PP. x. Kal. Oct. Antoninus A. & Geta Conf.

DE INFIRMANDIS POE-
NIS CELIBATIBUS, & ORBISTIBUS, & DE DECIMA-
RIIS SUBLATIS.

TIT. LVIII.

1. Imp. Constatinus, Constan-
tius Augusti ad populum.

Qui iure veteri cœlestibz habebantur, imminentibus legibus legum terroribus liberarentur: atque ita vi-
ni, ac si numeri mariorum inveniuntur, sedere solebantur. Sitque omnibus æqua condicione capi-
fendi quodque mereantur. Nec vero quipiam orbus habebant, & propria hinc nominis damnationis, carum certe crucifixus imposito iuriis imperia-
veli quodam iuga, soluimus pro illeculi omnibus. Dat. Kal. Apr. Romæ, Constantius II. & Constance AA. Conf.

2. Imp. Honor. & Theod. AA.

Isidorus P. V.

Inter virum & uxorem rationem cessare ex lege Papia decimatum: & quævis non intervenient libori, ex suis quoque eos solidum capere testamen-
tisq[ue]s foris lex alia immuniter derelicta determinat. Tantum igitur potest hac maritus vel vox sibi inuicem debet inquant, quantum superfluitus amor exigerit. Dat. PP. Non. Sept. Varana Conf.

CODICIS DOMINI IVSTINIA- NI SACRATISSIMI PRINCIPIS, perpetui Augusti repetitæ prælectionis,

LIBER NONVS.

DE HIS, QVI ACCVSARE non possunt.

TIT. I.

1. Imp. Severus & Antoninus AA. Sylvanus,

Rivs est, ut et minimis, quæ tibi ve-
gitoria ab aduersario tuo obiciuntur,
cædis ariæ vulnerum respondas: &
tunc ex euenu cause index zimbit,
an tibi permittendum sit eundem accusare, tamē prior inscriptionem depositisti. PP. v.
Id. Martij. Terullo & Clemente Conf.

3. Imp. Antoninus A. Ingenuo.

Se cætiones, quibus Secundinus solus, Eugenio Specianum probare se dicit, tutores vel curatores qui suspectas vel falsas habeant proprium nomine (cum non licet alieno) non prohibeantur in crimen falsi subfribere. Nec enim facile vel tutores, vel curatores, qui ex officio, pericolo suo res pupillorum vel adolescentium administrant, sententia notantur, nisi evidens eorum calunnia iudicanti apparet. PP. x. Kal. Oct. Antoninus A. & Geta Conf.

DE INFIRMANDIS POE-
NIS CELIBATIBUS, & ORBISTIBUS, & DE DECIMA-
RIIS SUBLATIS.

TIT. LVIII.

1. Imp. Constatinus, Constan-
tius Augusti ad populum.

Qui iure veteri cœlestibz habebantur, imminentibus legibus legum terroribus liberarentur: atque ita vi-
ni, ac si numeri mariorum inveniuntur, sedere solebantur. Sitque omnibus æqua condicione capi-
fendi quodque mereantur. Nec vero quipiam orbus habebant, & propria hinc nominis damnationis, carum certe crucifixus imposito iuriis imperia-
veli quodam iuga, soluimus pro illeculi omnibus. Dat. Kal. Apr. Romæ, Constantius II. & Constance AA. Conf.

2. Imp. Honor. & Theod. AA.

Isidorus P. V.

Inter virum & uxorem rationem cessare ex lege Papia decimatum: & quævis non intervenient libori, ex suis quoque eos solidum capere testamen-
tisq[ue]s foris lex alia immuniter derelicta determinat. Tantum igitur potest hac maritus vel vox sibi inuicem debet inquant, quantum superfluitus amor exigerit. Dat. PP. Non. Sept. Varana Conf.

CODICIS DOMINI IVSTINIA- NI SACRATISSIMI PRINCIPIS, perpetui Augusti repetitæ prælectionis,

LIBER NONVS.

DE HIS, QVI ACCVSARE non possunt.

TIT. I.

1. Imp. Severus & Antoninus AA. Sylvanus,

Rivs est, ut et minimis, quæ tibi ve-
gitoria ab aduersario tuo obiciuntur,
cædis ariæ vulnerum respondas: &
tunc ex euenu cause index zimbit,
an tibi permittendum sit eundem accusare, tamē prior inscriptionem depositisti. PP. v.
Id. Martij. Terullo & Clemente Conf.

3. Imp. Antoninus A. Ingenuo.

Se cætiones, quibus Secundinus solus, Eugenio Specianum probare se dicit, tutores vel curatores qui suspectas vel falsas habeant proprium nomine (cum non licet alieno) non prohibeantur in crimen falsi subfribere. Nec enim facile vel tutores, vel curatores, qui ex officio, pericolo suo res pupillorum vel adolescentium administrant, sententia notantur, nisi evidens eorum calunnia iudicanti apparet. PP. x. Kal. Oct. Antoninus A. & Geta Conf.

DE INFIRMANDIS POE-
NIS CELIBATIBUS, & ORBISTIBUS, & DE DECIMA-
RIIS SUBLATIS.

TIT. LVIII.

1. Imp. Constatinus, Constan-
tius Augusti ad populum.

Qui iure veteri cœlestibz habebantur, imminentibus legibus legum terroribus liberarentur: atque ita vi-
ni, ac si numeri mariorum inveniuntur, sedere solebantur. Sitque omnibus æqua condicione capi-
fendi quodque mereantur. Nec vero quipiam orbus habebant, & propria hinc nominis damnationis, carum certe crucifixus imposito iuriis imperia-
veli quodam iuga, soluimus pro illeculi omnibus. Dat. Kal. Apr. Romæ, Constantius II. & Constance AA. Conf.

2. Imp. Honor. & Theod. AA.

Isidorus P. V.

Inter virum & uxorem rationem cessare ex lege Papia decimatum: & quævis non intervenient libori, ex suis quoque eos solidum capere testamen-
tisq[ue]s foris lex alia immuniter derelicta determinat. Tantum igitur potest hac maritus vel vox sibi inuicem debet inquant, quantum superfluitus amor exigerit. Dat. PP. Non. Sept. Varana Conf.

CODICIS DOMINI IVSTINIA- NI SACRATISSIMI PRINCIPIS, perpetui Augusti repetitæ prælectionis,

LIBER NONVS.

DE HIS, QVI ACCVSARE non possunt.

TIT. I.

1. Imp. Severus & Antoninus AA. Sylvanus,

Rivs est, ut et minimis, quæ tibi ve-
gitoria ab aduersario tuo obiciuntur,
cædis ariæ vulner

Idem A. Paulino.

Non ideo minus criminis siue atrocium iniuria-
num iudicio tenetur is qui iniustam accusatio-
nem incidit, quia dicit alium se huiusmodi facti ma-
datorum habuisse. Namque hoc estas praez p[ri]nci-
palium reum, mandatorem ex sua persona conueniri
potest ignotum non est. PP. iii. id. Sep. Gordiano A.
si. & Pompeiano Coss.

6. Idem A. Audiano.

Absentem capitali criminis accusari non posse,
sed si requirendum tamquammodo innotari solere,
si defitigatus ius est. Et ideo cum absentem te & igno-
rante, cui nunquam ullum crimen denunciatur
esse, per iniuriam a praeside prouincie in metallum
damnatum esse dicas: quo magis in presenti te agen-
tis (ut afferueris) iam nunc fides veri possit illuminata,
praeferum praeziorio adire cura: qui qui quid no-
no more & contra formam constitutionis gestum
dependerunt pro sua iustitia reformabit. PP. iii.
Non. April. Ariano & Pappo Coss.

7. Idem A. Proculo.

Ea quidem, qua pro officio praesidibus denun-
tiari, & circa solenni accusationem posse per-
pendi, incognitum non est. Verum si falsis necne no-
toriis insinuatis sit, perpenso iudicio dispici debet.
PP. viii. id. Ian. Peregrino & Amiliano Coss.

8. Exemplum sacrarum literarum Dioclet. &
Maximiani Augusti.

Si quis se iniuriam ab aliquo passum putauerit, &
querelam deferre voluerint, ad stationarios de-
currat, sed praesidalem aedat potestem, aut bellos
offerens, aut querelas suas apud acta deponens. PP.
Sine die & consule.

9. Idem Augusti, Honoro.

Vi de criminis publico in accusationem deduc-
tus est, ab alio super eodem criminis deferri
non potest. Si tamen ex eodem facto plurima crimi-
nia nascuntur, & de uno criminis in accusatione fuerit
deductus: de altero non prohibetur ab alio deferri. Index autem super viroque criminis audiencem
accommodabit. Nec enim licebit ei separatis de ve-
no criminis sententiam proferre, priusquam plenissima
examinatione super altero quoque criminis fiat.
PP. iii. Kal. Sept. Bassi ii. & Quintiano Coss.

10. Idem Augusti, & cc. Vrs.

Vi expletandi negotij spem (cuus filius in iudicis
potestate ac motu suis est) pollicetur: non mi-
ans ob illicitam sponsionem crimen contrahit, quam
quid ad huiusmodi promissionis commercium con-
tra disciplinam publicam adspicit. PP. iii. Kal. Nou.
Ipsius iii. & iii. Augusti, Cons.

11. Idem Augusti, cc. liberis. Crispine
charissimæ nobis.

Si quis homicidij crimen existimat, persequendum:
Secundum juris publici formam debet est, qui
in primordiis homicidij postulauerit reum: neque
probauerit, id est que reus absoluens est, pravaeatio
nis arguere. Id entia salubriter statutis principum
parentum nostrorum iurisque forma praescriptum est. Vel si id non putauerit agendum: ad sequentes cri-
men, id est patitorum latronumve descendere eum
edeges, atq. id exequi iudicis ius: cum si quid id ab
infusato appearat est: commissum, ob vitionem pu-
blicam obnoxius legibus fiat. Dat. viii. id. Apr. Annio
baliano & Asclepiodoto Coss.

12. Idem Augusti, & cc. Aurelio.

Factum sponte se precipitanter, innocentis crimi-
nis periculum afferre non potest. S. xiii. Kal. Jun.
Sirmii, Augusti, Coss.

13. Imp. Valent. Grat. & Thod. Augusti, Mari-
niano Vic. Hispanie.

Si quis sororos erediter accusandos, non prius ad
Scorporum tormenta veniatur, quam se vinculo

subscriptionis addixinxerit. Dat. vi. Kalen. Ian. Par-
vij. Merobauda ii. & Saturnino Coss.

14. Idem Augusti, & Arcad. A. Cyngio PP.

Singuli viuenterque iudices cognoscant, in publicis
criminibus non oportere emendac[i]o[n]em ut suffraga-
gis decretorum, aut relationibus à publicis perso-
nis definitiis erdere: sed rei veritatem inquirete.
Datum prid. Kal. Maij, Constantini, Arcadii A.i. &
Bavonei Coss.

15. Idem Augusti, Tatian. P.P. post alia.

Tunc conuenientiuentos viros adesse iudicis,
cum corum presentiam in criminibus publicis
per inscriptionem causa deposita: licet in paucioribus
causis pro procuratore, lucem sustineant. Dat. xv. Kal.
Mart. Mediolani, Valentiniiano A.v. & Neotherio Coss.

16. Imp. Arcad. & Honor. Augusti, Palaphilo.

Non causis criminalibus dignam est, ut inscriptiones
nisi temp[er]e designent: ut alteruram partem di-
gna legum terret p[ro]p[ter]e autoritas. Quod si fuerit
statutum forte contemptum: hi qui ex officio ingre-
duntur secretarium, quinque libarum auri codem-
natione feriuntur. Dat. viii. id. Ian. Olybria & Probi-
no Coss.

17. Imp. Honor. & Theod. Augusti, Consulibus, praeto-

ribus, & trib. pleb. Scenani S.D.

Acusationis ordinem iam dudum legibus insi-
tuimus feriuntur: quicunque in discriti
capitis accersit. non statim reus qui accusari ponit,
existimetur: ne subiectam innocentiam feriuntur. Sed
quisquis ille est, qui crimen intendit, in iudicium
veniat, nomen rei indicet, vinculum inscriptionis
arripit, custodiz similitudine: habita tamen digni-
tatis estimatione) partitur: nec impunitam fore no-
uerit: licentiam mentiendi, cum calumnias ad via
dictam poscas similitudo supplicij. Nem[us] tamen libi
blandiatur obiectu cuiuslibet, criminis de se in que-
stione confessus, veniam sperans: propter fugitaz ad-
iuncti, vel p[ro]p[ter]e communione criminis confortu p[er]sona
superioris optans, aut inimici supplicio in ipsa
superiorum suorum sorte satiandus, aut eti[am] se
posse confidens aut studio aut priuilegio nominavit
cum veteris iuris auctorite de se confessos, ne inter-
rogari quidem de aliorum conscientia finat. Nemo
igitur de proprio criminis conscientem, super conscientia
scrutetur aliena. Dat. viii. Id. Aug. Rauenz, Al-
cleepodio & Mariniano Coss.

18. Idem Augusti, & cc. Vrs.

Qui expletandi negotij spem (cuus filius in iudicis
potestate ac motu suis est) pollicetur: non mi-
ans ob illicitam sponsionem crimen contrahit, quam
quid ad huiusmodi promissionis commercium con-
tra disciplinam publicam adspicit. PP. iii. Kal. Nou.

Ipsius iii. & iii. Augusti, Cons.

19. Idem Augusti, cc. liberis. Crispine

charissimæ nobis.

Si quis homicidij crimen existimat, persequendum:

Secundum juris publici formam debet est, qui
in primordiis homicidij postulauerit reum: neque
probauerit, id est que reus absoluens est, pravaeatio-

nis arguere. Id entia salubriter statutis principum
parentum nostrorum iurisque forma praescriptum est.

Vel si id non putauerit agendum: ad sequentes cri-

men, id est patitorum latronumve descendere eum

edeges, atq. id exequi iudicis ius: cum si quid id ab

infusato appearat est: commissum, ob vitionem pu-

blicam obnoxius legibus fiat. Dat. viii. id. Apr. Annio
baliano & Asclepiodoto Coss.

20. Idem Augusti, & cc. Aurelio.

Villus in carcere priuatis cōvenerit, omnino
vinciatur. Ex longinquio si quis est accidens, non
prius insimulati, id est accusatori accomoderetur ad sen-
tenciam, quæ sollemni lege se vinxerit, & in poena recipi-
proci stylo trepidante recupererit. Et vero qui reducen-
tus erit, ad disponentes res suas, cōponendisque ma-
stros penates, p[ro]ximi coram loci iudice, aut etiam ma-
gistris sufficien[t]i dierum non minus talibus
triginta tribuatur, nulla remanente apud eum qui ad
exhibendum missus est, copia nūdāndi. Qui postea,
quād[am] a iudice venerit, dlibita aduocatione, ius debet
explorare quæsumus: ac tenui pari c[on]tra accusa-

tionem fortunam retineri, donec repererit cogni-
tio celebrata discernere. Dat. iii. Kal. Ian. Constan-
tino v. & Theodosio AA Coss.

21. Imp. Valens & Gratian. AAA. Drep-
pino pro. onfulti Africæ.

Neminem in iudicio exhibendum esse precipi-
tus, nisi de eius exhibitione iudex pronun-
ciatur. Datum prid. Kal. Ian. Gratian. Arcadii A.i. &
Bavonei Coss.

22. Imp. Gratian. & Gratian. AAA.

Ad commentarien[s]i recipiar personarum
custodia obseruatioque pertinet, ne p[er]petuato

minem obiectum atque vitem obiectandum esse
iudicis, si reus modo aliquo fuerit elapsus. N[on] ip[s]i
voluntu huiusmodi p[ro]p[ter]e consumi, cui obnoxius
debetur fusse qui fugerit. Si vero commentariis
necesse sit aliqua procul ab officio egerit: adiu-
torem eius pari suben iugulare cura, & cadere
statim usque feneritate constringi. Dat. iii. al.
Jul. Constantini, Gratian. A.v. & Probo Coss.

23. Imp. Gratian. & Gratian. AAA.

De CVSTODIA REORVM,

TIT. IIII.

1. Imp. Constantius A. ad Florentium

rationale.

In quacunque causa rebus exhibito, sive accusator
lex istiuscum publice iustitiodis cura pro-
ducatur, statim debet quæstio fieri, vt noxiis pu-
niciis, iunctis ab eo uatur. Quod si accusator a-
borit ad tempus, aut locorum presentia necessaria
videatur: id quidem debet quasi certitudine procur-
ari. Inter ea vero rebus exhibiti non per ferreas
manuas & inherentes obiectis mitti oportet, sed
proliiores catenas, si criminis qualitas etiam ca-
tentur acerbitate postulauerit, & cruciatio
desti, & permaneat sub fida custodia. N[on] vero se-
dis intime tenebras p[er]i debet inclusus, sed v[er]o
surpresa luce vegetari, ac subueniari: & v[er]o noxi
us inerit custodiatis in vestibulis carcerum, &
lubribus locis recipi: ac reverente iterum die, ad
primum Solis ortum illi, ad publicum lumen
eadi, ne prensis carceris perimitur: quod inno-
centibus miserum, noxiis non latius leuiter esse di-
gnos. Iuri. Illud etiam obseruabitur, vt neque his
qui stratorum funguntur, officio, neque ministris
corru[er]it crudelitatem suam accusatoribus v[er]o
debet, & innocentes iusta carcerem septa letho da-
re, aut subiectos audientiis longa tabe consumere.
Non enim existimationis tantum, sed etiam per-
ficilius meus iudicis immobilitas, aut si non ap-
pareant eorum dominis, solvere ipsos. Si vero liberi
sunt pro feditione detentis, cōfessim iudicare ipsos,
vel si pro alia quacunque causa, si quidem non ha-
beant fiduciarios: & pro criminiis detinentur,
excepto crimine homicidij statim eos iudicari, si
vero capitale crimen sit, intra triginta dies.

2 Si vero maiore postea dilatatione necessaria
existe[n]t, is qui detinatur, non prebeat causam
committatur, sua iuratrix cautioni si ables fuerit.
Si vero exdis est causa, si quidem ex dilatatione
publicum perfonarum, intra sex menses indica-
tur. Scientibus publici personis, quod si meutice
fuerint se istud subdendos ponit. Si vero accusa-
tor qui se inscriptus auditor fuit eius detentionis,
debet reus sub fideiustione: vel si non reperiatur fide-
iustores, maneat quidem in carcere, causa autem
autem annum terminetur.

3 Facta autem presumptio, tanquam reus sit
in custodia maneat donec causa terminetur. Si vero
iam sententia lata est de inclusione executioni ma-
detur, sive corporalis sit sive pecuniaria.

4 In pecuniaria condemnatione potestatem
habentibus cedere bonis.

5 Epilicopis monachis praesidi, scituros se
& officium suum illaturos x. libras.

6 Habentibus etiam epilicopis potestatem de-
ferenti principi, negligenti. (sic in rebus)
praesidi.

7 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

8 Non. Febr. Heracl[itus], Constantino Aug. vii., &
Constantio Cesa. Coss.

9 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

10 Non. Febr. Heracl[itus], Constantino Aug. vii., &
Constantio Cesa. Coss.

11 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

12 Non. Febr. Heracl[itus], Constantino Aug. vii., &
Constantio Cesa. Coss.

13 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

14 Non. Febr. Heracl[itus], Constantino Aug. vii., &
Constantio Cesa. Coss.

15 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

16 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

17 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

18 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

19 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

20 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

21 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

22 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

23 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

24 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

25 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

26 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

27 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

28 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

29 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

30 Idem A. Acindyno p[ro]f. p[ro]r.

31 Idem A. Acindyn

Vbemus nemotai penitus leere per Alexandrinam Splendidissimam ciuitatem vel Egyptiacam dicerem, aut in quibuslibet imperij nostrorum provinciis, vel in agri tuis, aut ubique domi priuatis exercitare custodiam: viro spectabilis pro tempore prefecto Augutalis, & viris clarissimi omnium prouinciarum rectoribus daturus operam semper futuris in speculis, ut saepe dictis fandis hominum arroganti modis omnibus optimatur. Nam posthac saluberrimam constitutionem & vir spectabilis pro tempore prefectus Augutalis, & quicunque prouincie moderator, maestatis crimen proculdubio incursum est, qui cognito huiusmodi scelere, Iesam non vindicauerit maestatem. Primitibus insuper officiorum eiusdem criminis laqueis costringendis, si mul arque noderint membrorum interdictum facinus in quounque loco committi, proprios indices de opprimendo neandantis sceleris non protinus caverint intruendos. Nam illud perspicuum est, eos qui hoc criminis genus commiserint, etiam pro veterum legum & constitutionum tenore, quam ipsius maestatis violatores, ultimo subiugatio esse supplicio. Dat. kal. Iul. Constantinopoli, Ego V. C. Coll.

Notas lib. desse Graeca constitutio. Eiusdem men-
tis edicta Constant. ex lib. 60. Basilei. 111. 55. Non. Cal.

Constitutio iubet primitas custodias non fieri, & eos qui fecerint paenam subiici, & tot dies manere in publico carcere quot fuerit quis in privato ab eis inclusus, cuiuscunque sint conditiones vel dignitatis, amittere etiam eos causam quam habent aduersarii inclusi: prouidentia episcopi & praefidis, quod si negligenter preser, & honorum & salutis periculum suscinebit.

SI REVS VEL ACCVSATOR mortuus fuerit,

TIT. VI.

1. Epitome ex lib. 60. Basilei. tit. 56. c. 2.
Si miles Actuatorum, id est defensor militis
decellerit, solvitur crimen.

2. Imp. Antonius A. Eutychianos.
Et si Marcellus qui crimen falsi postulabatur vita sumbus est, hac per hoc crimen in persona eius sit extinximus, acenatus tam non est abolitus, cum tam vxorem eius quam te codem crimen postulatos esse proponas. PP. vii. kal. Octob. Lævo II. & Cereale Coll.

3. Idem A. Proculo.
Si, quem homicidij seu cuiusvis criminis postulasti reum, vita sumbus est: frustra ob paenam defensoris accusationem conveniens, cum morte eius crimen cum pena sit extinximus, nec hoc tibi adempta est necessitas accusationis. PP. IIII. kal. Septem. Am. yr. Celsio & Attico Coll.

4. Imp. Alexander A. Veronitanus.
Si (ut proponis) causa pecunia ad emolumen-
tum tuum spectabiliter Anianus, cui falsi crimen auctor tuus intendebat, vita sumbus finitor prohiberis, si qui aduersum te instrumento quod in dubius vocatus, ut cooperis, accusationem instigueret. Quamvis enim in persona principalis rei morte subduci, iam sublister non possit: tam si quis illo vii voluerit, intelligit se periculo criminis esse subiectu. PP. vii. kal. Ian. Volusiano & Anniano Coll.

5. Imp. Gordianus A. Rufino.
Defundis reis publicorum criminis, sive ipsi per ea committuntur, sive alii maleducunt, pendente accusatione: præterquam si fibi mortem consuerint, bona successoribus coru non denegati, notissimi iuri et. PP. vii. kal. Novem. Pio & Pontiano Coll.

6. Nema A. Iulianus.

7. Imp. Gordianus A. Rufino.

Si quis cum capitali pena vel deportatione dam-
natur esset, appellazione intercipitur, & in suspen-
so condicuta, satis diem fundit et, crimen morte
finitum est. Idem obseruatur & si accusator pendente
appellatione tempore ultimum diem obiisse.
Si autem relegationis paenam fulminatur, & in par-
te honorum damnatur appellazione vobis effectum
post mortem eius nihil minus appellacionis ratio-
ne exanimabitur: sed defideretur, virum valeat
nece particularis publicatio. PP. vi. kal. Aug. Gordiano A. & Antioch. Coll.

SI QVIS IMPERATORI MA- ledixerit,

TIT. VII.

1. Imp. Thess. Ant. & Honor. AAA.

Rufino PP.

Si quis modestus nescius, & pudoris ignorans im-
probis peculantique maledicto nomina nostra
credidit lacella, ac temeritate turbulenta
obtemperato temporum nostrorum fuerit: cum pre-
ne volumus subiugari, neque durum aliquid, nec
asperum volumus ultinare, si id ex feui-
tate processerit, contemnedum est, si ex infaustis
miseratione dignissimum: si ab iniuria remittendu-
m. Vnde integrus omnibus hoc ad nostram scientiam
referatur: ex perfonis hominum dicta pen-
semus, & virum pretermitti, an exquiri debant
se sensamus. Datum vi. Id. Aug. Constantinop. Theodo-
dofio A. III. & Abundantio Coll.

AD LEGEM IULIAM maestatis,

TIT. VIII.

1. Imp. Alexander A. Paulino.

Et tanta ex aliis causis maestatis criminis cessant
ante seculorum etiam admittit te paratum
accusare iudicem propriece criminis maestatis, quod
contra constitutionem meam cum dicit pronun-
ciasse. PP. IIII. Id. April. Maximus II. & Julianus Coll.

2. Idem A. Faustinianus.

A lienan secta mez sollicitudinem concepit,
quasi criminis maestatis sustinet, si seruo tuo
iratus esse non persecutus, quod semper te factur
inconsolite iuraveras. PP. IIII. Non. Febr. Julianus II.
& Crispino Coll.

3. Imp. Confluentius A. ad Maximum pia-
fice & verbis.

Si quis aliqui maestatis crimen intenderit, cum
in huiuscmodi re consultus, minime quisquam
privilegio dignitatis affectus a fricione inquisi-
tionis defendatur, sciat se quoque tormentis esse sub-
dendum, si alii manifestis indicis accusationem
suam non poterit comprobare, cum qui huius-
modi esse temeritatis reus deprehenditur, illu quo
que tormentis subdji oportet, cuius consilio aque
instinctu ad accusationem accessilis videbitur, ut ab
omnibus comitis concilis instituta vindicta posse
reportari. PP. vi. Iul. Ian. Volusiano & Anniano Coll.

4. Imp. Valens & Gratian. AAA.

ad Olympium P.V.

Nihil omnino, cui inconscitis ac nescientibus
nobis fidiculorum tormenta inferuntur, militis
vel generis aut dignitatis defensione vti prohibeatur: excepta tantum maestatis causa, in qua
sola omnibus equa conditio est. Dat. viii. Id. Iul. Valentiniiano N.P. & Vistore Coll.

5. Imp. Arcad. & Honor. AA. Eutu-

chiano PP.

Qvisquis cum militibus vel priuatis vel bat-
tib. sceleram inierit factioinem, aut factio-
nis ipsius suscepit sacramentum vel dederit,
deinceps etiam virorum illustrium, qui consiliis
& consistorio nostro interfuerint, senatorem eiusa
(nam ipsi pars corporis nostri sunt) vel cuiuslibet
pestrem qui nobis militat, cogitat: (ea-
de)

Ad legem I. Iiam de adult.

673

deciū sceleritate voluntatem sceleris, qua ef-
fectum, puniri iura voluerat. Ipse quidem v. po-
te maiestatis reus, gladio feratur, bonis cius omni-
bus filio nostro addicis. 1. Filii vero eius qui
bus virtus imperatoria specialiter lenitatem conces-
dimus, (paterno enim deberent perire supplicio
in quibus paterni, hoc est, hereditatibus criminis
exempla, metu autem) a maternis, vel aucti, omnium
proximorum hereditate ac successione ha-
beant alieni, testamentis extraneorum nihil cap-
iant, sicut perpetuo agentes & pauperes, infamia
eos paterna semper coiterat, ad nullos proflus
honores, ad nulla sacramenta perueniant: sicut po-
strem tales ut hirs perpetua, egestate, fordemibus
sue & mortis solitum, & vita supplici. 2. Denique
iubemus etiam eos notabiles esse sine venia, qui
pro talibus vngnatis apud nos interuenire tentau-
runt. 3. Ad illas tunc corrum, quoniam libero fide-
ri, falso idem cantum ex bonis maritis, sive testa-
tibus, interfacta decelerat, volumus petere, ut
habeant mediocrem potius filii almoniam, quam
inegrum emolumenutum, ac nomen hereditatis.
Mitem enim circa et abebo esse sententia, quia pro
infringente iuxta minis auctoritas esse confitimus
et. Criminales questiones quoque a predictis sive in
siliis, post legem ducas, tamen sive in filiis fugi-
tis collate non valent. Dotes, donationes, squan-
libet postrem rerum alienationes, quas ex eo tem-
pore quatuorbi fraude vel iure factas esse coiterint,
quo primaria memorati de secunda factione, ac lo-
citate cogitarent, nullius statutum esse moni-
ti. 4. Voxes si ne predictorum recuperata dote,
si in ea conditione fuerint, ut que a viris titulo do-
nationis accepterunt, illi debent referuntur: tempo-
re quo usus factus absumunt, omnibus ex filio no-
stro sceleritatis esse cognoscant, que in ea legem
filii debentur: & Falcidi ex his etiam rebus
siliis tantius, non etiam filii, deputata vide-
tur. 5. Id quod de predictis eis quaque filii cau-
sationem de satellitibus oculis ac ministris, fili-
i que corrum famili sceleritate censemus? 6. Sane
si quis ex his in exordio initia litionis sua liti-
ve & laudi accensus inquit proinde factioem, &
præmio & honore a nobis donabitur. Is vero, qui
vbi fuerit factio, vel scio (in cognita tam u-
adu) confitetur arcana pateretur: ab solutione
tantum a: venia dignus habebitur. Dat. prid. No. u.
Septem. Am. yr. Celsio & Attico Coll.

6. Ex lib. 60. Basilei. tit. 56.

Maiestatis rei etiam post mortem tenetur, & con-
fiscatur corrum substantia: & post mortem hoc
crimen mori incipit: & memoria defuncti dannatur:
et res eius hereditibus austeruntur, nam ex eo
tempore, quo hanc cognitionem habuit, sicut propter
cognitionem digna est pena. 7. Qui vero incide
in hoc crimine, neque rendere potest, neque manu-
mitte, neque illo modo alienare, nec recte ei solu-
tum debito. 2. Sed & seruo in eum torquentur.
3. Et mortuo eo res eius seruantur, quia existente
herede agi oportet.

7. Paulus lib. singulari de publicis iudicis.
Meminisse oportebit, si quid contra maiestatem
imperatoris comitium datur, etiam post rei
mortem id crimen inflatur solere, postea quæ di-
lus Marcus Dranciani, vice senatoris, qui Celsianus
futoris socius fuerat, bona post mortem filio vindi-
cati iustitiae & noctis tempore multis hereditibus abla-
ti sunt. 8. In hoc item etiam quod ad letam ma-
iestatis adiungit, etiam quia & nox & dolor infinitum
eum ei rei, potest in extrema dati. PP. fine
dic & consule.

5. Idem A. Valerianus.

Gracchus, quem Numerius in adulterio noctu
deprehensum interfecit, si eius conditionis fuit,
ut per legem Iulianam impunito occidi poterit: quod
legitimum factum est, nullam penam meretur. Idem
que filii eius, qui patris paterunt, praestandum
est. Sed si legis autoritate cessante, in oblitu dolo
adulterio intermit: quāmvis homicidium
perpetratum sit, tamen quia & nox & dolor infinitum
eum ei rei, potest in extrema dati. PP. fine

dic & consule.

6. Idem A. Sebasteinus.

Vix marii adulterij accusare volent, sexaginta
dies vires computantur: quibus in publico eius
facultas fuerit, apud quem reus vel regis postulari
potest. Et cum præterierint dies isti vires, marius
quoque iura extranea agere potest. Et quia evanidit
accusatione, calumnia, notam tamen non debet:
nam ad probacionem sceleris diu parentes mel
questionem de principiis eodem modo haberi per-
misserunt, quasi iure marii ageretur. PP. ii. Id. Aug.
Maximus II. & Julianus Coll.

674

crimen inchoari possit: ut cognito mortuo me-
moria eius damnatur, & eius bona successori eius
eripiatur, nam ex quo si sceleratissimum quis consti-
tutum cepit, exinde quodammodo sua mente puni-
tus est. Sic & diu Seuerus & Antoninus constitue-
runt, ex quo qui tali critica contraxit, neque altera-
re neque manu mittere cum posse: nec ei solvere
iure deitatem, magis etiam Antoninus rescri-
psit. 1. In hac causa in caput dominii seru tor-
quentur, id est propter causam maiestatis. 2. Si si
desceleris quis: propter incertam personam successo-
rit, bona obseruantur, si in causa inveniatur fuisse
mortuus arguitur, ut Seuerus & Antoninus liter-
ris ad rationales missis rescripserunt. Dat. iii. Non.
Mart.

* Confessio Graeca.

AD LEGEM IULIAM DE ADVL*

teris & scopo.

TIT. I X.

1. Imp. Seuerus & Antoninus. AA. Celsus.
Publico iudicio non libera neviles adulterij
accusationem, quamvis de matrimonio suo vi-
tato queri velint, lex Iulia declarat: que cum in-
fidelis iure mariti accusandi facultatem detulisset,
non idem faveat, priuilegium detulit. PP. XIII.
Kal. Aug. Literano & Rufino Coll.

2. Idem AA. Cyro.

Crimen lenocini contrahunt, qui deprehensam
in adulterio uxorem in matrimonio retinuerunt, non qui suppetant adulteram habuerunt. PP.
Kal. Julii. Anulino & Frontone Coll.

3. Imp. An. u. u. A. Julianus.

No. solum verba Iugis Iuli de adulteris co-
rendis, sed etiam sententia per questionem quoque
seruum sive ancillarum crimen adulterium
probare volent, ad eum tantum personarum
ferunt et re exhibentur pertinet, de quibus spe-
cialiter comprehendunt: id est mulieris, & patris
ius, non natu alii, sed iusti dimicatae, quos intra
tempore diu ex dissoluzione matrimonij nu-
merantur, manumitti vel distracti prohibet: &
quorum dominis caueri præcipit, si deluntur sue
runt in questione, vel facti detentores, seuta abso-
lutione. PP. XV. Kalend. August. Antonino A. III. &
Balbino Coll.

4. Imp. Alexander A. Julianus procons.

Narba, quem Numerius in adulterio noctu
deprehensum interfecit, si eius conditionis fuit,
ut per legem Iulianam impunito occidi poterit: quod
legitimum factum est, nullam penam meretur. Idem
que filii eius, qui patris paterunt, praestandum
est. Sed si legis autoritate cessante, in oblitu dolo
adulterio intermit: quāmvis homicidium
perpetratum sit, tamen quia & nox & dolor infinitum
eum ei rei, potest in extrema dati. PP. fine
dic & consule.

5. Idem A. Valerianus.

Gracchus, quem Numerius in adulterio noctu
deprehensum interfecit, si eius conditionis fuit,
ut per legem Iulianam impunito occidi poterit: quod
legitimum factum est, nullam penam meretur. Idem
que filii eius, qui patris paterunt, praestandum
est. Sed si legis autoritate cessante, in oblitu dolo
adulterio intermit: quāmvis homicidium
perpetratum sit, tamen quia & nox & dolor infinitum
eum ei rei, potest in extrema dati. PP. fine

YY

7. Idem A Herculano.

Propter violata uirginem adulteriam, qui postea a maritus esse caput, accusator iustus non est; & id eo iure mariti crimen exercere non potest, nisi puella violata sponte eius fuerat. Sed si ipsa iniurias suas adiutoribus curatoribus, per quas etiam negotia eius gerenda sunt, persequeatur; praes pro debita tanto dicitur, si probatur, sententia exanimabit PP.xii. kal. Ian. Maximo II & AElianio Conf.

8. Idem A. Donato.

Re ex eadem causa fieri lex Iulia de pudicitia testatus ordine peragi virosum iudicium. PP.idem. Iuliani, Juliani II, & Crispino Conf.

9. Idem A. Proculo.

Causati temporum meorum conuenit, legge Iulia de pudicitia damnata in penitum legitimi perseverare. Qui autem adulterii damnata, si quocunque modo penam capitalem auferat, sciens duxerit uxorem vel reduxerit: eadem lege ex ea si lenocini punitur. PP.vi. Cal. Febr. Juliani II, & Crispino Conf.

10. Idem A. Demetriano.

De crimine adulterii pacifici non licet; & per delictum est accusatoris prævaricatoris, & defensionis veritatis inquisitionem. Qui autem per trium pro comperto stupra accepit, pena legis index de adulterii tenebitur. PP.v. Non. Maij. Fulio & Dexstro Conf.

11. Idem A. Naruano.

Crimen adulterii maritum retenta in matrimonio uxore inferre non potest nemini dubium est. PP. Cal Septemb. Alexandro II & Marcello Conf.

IN AVTHENT. vi. li. 1. matr. & cuius. S. 16. 3. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. Nou. 118. 11. 12.

Sed nece iure pœnit., & si accusatio vera effundatur, reprobatur in iste delicto, & in scriptu eum accusare debet. si vero illatum adulterii accusationem maritum nea pœnit. illi sub iuramenta sapientia, quia offensio pœnit. si accusatio impropria fuisse.

12. Idem A. Mallo.

Et si crimine adulterii damnatus restitutus non esset, vt proponis, si tamen soror tua cum qua adulterium commissum dicebar, non est accusator, nec pœnit nec infamia subici potuit: & multo magis cum & accusatore vita esse fundum propone. PP. Cal. Jun. Sabino II, & Venusto Conf.

13. Idem A. Syluanus.

Adultera, si postea quam crimen contra eam inchoatum est, prouinciam excellerit, etiam absentem inter reos recipi posse, explorari juris est. PP. Non. Mart. Attico & Prætextato Conf.

14. Imp. Gordianus A. Aquila.

Sed dum in tuo matrimonio uxor tua esset, se adulterio polluit: in ea prouincia in qua id ipsum factum est adulterium, mox solito persequi debes. Nec enim ab ea quia iam nupta & adulterium passa est, exordium accusationis summi potest, si denunciatio criminis nuptias non præcessit. PP. Non. Dec. Gordianus A. & Awiola Conf.

15. Idem A. Hilario militi.

Si quondam uxor tua, antequam crimen adulterii accusatur, prouinciam excessit neque absens accusari potest, neque in eam prouinciam, in qua stipendium facies, transmitti iure depositur. Sanè cum per occupationem militarem non licuerit, accusare eam solenniter poteris. Nec enim tempus, quo muneribus militibus occuparis, vindictam habebis, quam maritali dolore percutius depositus, debet auferre. PP. iii. Id. Mart. Attico & Prætextato Conf.

IN AVTHENT. vi. nulli iudic. S. fr. vero quod. coll. 9. iii. 17. al. 1. Nou. 134. c. 5.

Si vero crimen commissum ecclesie latetur, aut prouinciam illam reliquias in qua deliquit, ubi non legi sit.

edifici à iure uice iustum: & si non audiat, illa in com-
plicere, & quod noscitur legibus sunt definita. Si vero ei-
greditur, quod in aliis paucis est debet, & debet, primum &
tunc ad primum illud in quo est utrum etiam si est, p. ista publi-
ca sit, ut si publica sit, se potest, legibus, p. ista publica sit, &
si ei sit, ut si publica sit, & ad iudicium præmissum
transfuerit, in quo peccatum suppeditat legibus, p. ista
dum sit, & quod publicum est, sicut sit, hoc facit,
aut officium eius imperata negligit: tunc & ipso i-
diu, ut illibet aut, & officium eius illius i. p. re-
petitur. Sin autem iudex, aut aliquis pœnitenti-
bus ipsius i. p. reprobatur, ut si publica sit, & officium eius
sit, & exilius i. p. at.

16. Imp. V. Iulian. & Gal. Iun. At. At. & Coss.

Blitioinem ad literis criminis portulans, p. isti
dem, in cuius officio accusatio f. erit instituta,
adire debes. Ceterum erras tu marite, ex istis massis
etiam si simpliciter, id est, sine abolitione defitif-
fes, senatus consilii in persona tua futurum locum
non sufficiens utrum enim diu principis sape san-
ixerunt. Quod in hoc amplius teat: nullum suffit tibi
vicerius potest instituere hoīusmodi accusa-
tiones: quia & decreto patrum, & lege Petronia ei,
qui iure viri delatum adulterium non pœnit,
nunquam postea hoc crimen deserit pœnititur.
PP. xv. Kal. Iuliani, Maximo & Glabrius Coss.

17. Idem AA. Vitorino.

Serui ob violuum contubernium suum adulterij
Scrimiae ac usuri non possunt. Is autem qui post
dissecutionem matrimonium uxorem licito iure du-
xit, obi. ut deinceps accusacionis ac pœnitentis patro-
ciniu. metum ei, qui accusacionem instituerat, aurum
& argenteum dedicat recipiendum id, viles credenda
que turpis lucri cupiditate, adire pœnitent potest:
qui examinari partium allegationibus, & inquisi-
ta fidei, si quidem ab eo, qui innocens, est, ob
illius criminis timorem datum esse cognoverit, que
a lno suo sententia formare debet, ex evidenti
hus iuris placitis instruetur. Sin vero confiterit cor-
rupti matrimonij velut mercede ad capi, tam
impunitatem loquax pecuniam esse, etiam
adversus senatus consilii censuram cum se his uno
tagno accepit, puniri iubebit. PP. Kal. Iuliani, Nouemb.
Ipsi. III. & iii. Augusti, & cc. Proculo.

18. Ista AA. & Petriac. C. Theodor.

E

Vix, qui duas similes habuit uxores, sine dubitatione, coniuravit infamia. In ea namque te non
iuris effectus, quo ciues nostri matrimonio contra-
hunc plura prohibent: sed animi destinatio cogita-
tur. Verumtamen ei qui te feste celibatu, cum
alijs matrem familiis in prouincia reliquit, so-
licitauit ad nuptias etiam crimen stupri, à quo tu
remota es, quod uxorem te esse credebas, ab accu-
satore legitimo solenniter inferretur. Ceterum res
tuas omnes, quas ab eo intercepisti matrimonij si-
mulacione deploras, restituvi tibi omni exactioris
infamia impenitib. à restore prouincia: nam ea
quidem, quae se tibi vi sponsa daturum promisit,
quomodo repetere cum effectu potes quasi sponsa?
Accepta Id. Maii, Antiochiz, Tufco & Basso
Conf.

19. Imp. Diuianus & Maxianus AA. Ad
Pompeianum.

Quemuis indubitate iuris sit, quotiens adulterij
crimen intenditur, presentiam accusatoris pre-
cedere oportet, remonstrantem quoniam ex literis suis co-
gnovimus Materiam Propositii Vitoris uxorem,
habitum quæstionibus, cum Iuliano quodam adul-
terium commisum, detectam sub ipsa prolatione sen-
tentia Vitoris ipsius presentem postulasse: non
putauimus confessio penit. iudicio, facinore etiam
agitata questione coniuncto, Propositum ab excu-
biis limitis reuocandum. Datum S. Non. Decembr.
AA. & Coss.

20. Idem AA. & CC. Didymo.

Foedissimam earum nequitiam, quæ pudorem
suum alienis libidinibus prosterunt, non etiam
earum que per vim stupro compressa sunt, irre-
presa voluntate, leges vlcifuntur, quin etiam in-
uiolata existimationis esse, nec nuptias earum alii
interdicte.

intercedi, merito placuit. PP. iii. Non. Octob. ipsi
iii. & iii. A. gaudi. Coss.

21. Idem Augusti & cc. Silano.

Ob communis adulteria, que accusandas uxores,
certa tempora, que vultus computari solent,
prescrip. sunt, si iug. ut per occupationes publicas ac
catauonem int. quæ non potest, ita, nec ante credunt
tibi unius prescrip. tempora triuia sunt: post
destituta solitudine, quæ determinis, integrum ac-
culandi potestat habebis: ad quam cum vacare co-
perit, properare debebis: nec effrenata licet, ita ad ter-
rendam adulteriam futura accusationis speciem
prætendas. PP. xxi. Kal. Nouemb. ipsiis iii. &
iii. Augusti, Coss.

22. Imp. Constantinus A. Africano.

Vz adulterio commisit, virum dominae cau-
ponit, ac ministrat fuerit, requiri debet, & ita
objegio famulata seruili, ut plerunque ipsa intem-
perantur vira prebeat: ut si domina taberne sue-
rit, non si vinculis iuris excepta. Si vero potentiis
bus ministerio prebeat, ut pœnititur, vultus eius que in
reatum deducitur, accusatione exclusa, liberis qui ac-
cusantur, abscedat: cum ab his scismatis pudicitia
ratio requiratur, quæ iuris nexibus detinetur, & na-
triastimilia nostra obtinet. Ita autem i. r. v. m. à
iudicaria feueretur & stupri & adulterii pœnitentur,
quæ vice vultus dignas legum obseruatione non cra-
ditur. Supradicta. Data iii. Non Febr. Heraclius
Constantino A. vir. & Constantino c. Coss.

23. Idem Augusti & cc. Proculo.

Serui ob violuum contubernium suum adulterij
Scrimiae ac usuri non possunt. Is autem qui post
dissecutionem matrimonium uxorem licito iure du-
xit, obi. ut deinceps accusacionis ac pœnitentis patro-
ciniu. metum ei, qui accusacionem instituerat, aurum
& argenteum dedicat recipiendum id, viles credenda
que turpis lucri cupiditate, adire pœnitent potest:
qui examinari partium allegationibus, & inquisi-
ta fidei, si quidem ab eo, qui innocens, est, ob
illius criminis timorem datum esse cognoverit, que
a lno suo sententia formare debet, ex evidenti
hus iuris placitis instruetur. Sin vero confiterit cor-
rupti matrimonij velut mercede ad capi, tam
impunitatem loquax pecuniam esse, etiam
adversus senatus consilii censuram cum se his uno
tagno accepit, puniri iubebit. PP. Kal. Iuliani, Nouemb.
Ipsi. III. & iii. Augusti, Coss.

24. Idem Augusti & Cesareo Dionysio.

Si eius, à quo nunc adulterij rea postularis, contra
iuris formam contubernio hæsisit, innuerit au-
toritatis tribus te tueri potes.

25. Idem Augusti & Cesareo Sossiano.

Tibi hinc intemperante cupiditate ex auctorum
electione exarhatus et cognitum estramen cum an-
cillas compresibili, & non libras stupras detectum
sunt, huiusmodi sententia grauata potius opinio-
nem tuam, quam infamia auctoritatis esse manifestum
est. PP. v. id. Mart. Tiberiano & Dione Conf.

26. Idem Augusti, & cc. Crispino.

Quoniam Alexandrum, qui in crimen vocatur, e-
stis, quod accusator uxore pot deprehensem adul-
terio penes se habuisse videatur, & de statu suo agere
necesse, ut pœnitentia: quæ pœnitentia necessaria
est, inscrip. adstringi, nonnulli tamen proterue
id faciunt, & falsis contumelias matrimonio for-
mant. Sacrifegos autem nuptiarum gladio puni-
ri oportet. PP. Non. Nicomediz vii. Kal. Maij. Constanti-
no A. vii. & Constantino C. Conf.

IN AVTHENT. vi. nulli iudic. S. fr. vero quanda-
coll. 9. iii. 17. al. 9. Non. 134. c. 10.

Sed hodie adulteria verbata in monasterium mit-
tatur, & quantum intrabentrum viro recipere licet. Bi-
nino tristis, vel viri præsumptuoso reducere tam, mor-
tuos adulteria tonsa monachico habitu suscepit, ibi dum
venerit, permaneat: dubius parvus propriæ substantie
libris, si habet, applicandis: serua monasterio. Sed fili-
bros non habentes, parvulus extantibus, huiusmodi ini-
gitat non consentientibus, tertia pars applicabitur
de monasterio, quibus prædictis non extantibus, omnibus
eius substantia monasterio quareatur: tertiis destatum
instrumentum in omni casu viro servandis.

IN AVTHENT. vi. nulli iudic. S. fr. vero quanda-
coll. 8. iii. 17. al. 9. Non. 134. c. 10.

Sed quis ei cum suspectum habet sua uxores, est
scriptis denunciatur, ut sub presentia trium testimoni-
um dignorum, & post invenientur eum conuenienter
vixit, & non debet in eo flagio esse perpeditus, & non
debet in adulterij crimen legum sanctio flatur.
Datum v. Cal. Septem. Augusti, Conf.

27. Idem Augusti & cc. Phœbo.

Commisum ante adulterium cum eo, qui se po-
nit, non debet in subiectu, vel adulteri, vel in
popinis, aut in subiectu, sine periculo cum perimit.
Si alii inuenient, tribus testibus connatur, tradat eum
iudici, qui nulla alia ratione questra habet puniendi
licet. Si tamen in sacro oratorio colloqui inuen-
ientur post tres, ut dictum est, denunciatione: & le-
gas marito utique personas defensori ecclœse tradan-
te aut alii clericis: ut ad eorum periculum diuissim iste
seruentur, donec iudex cognoscens hoc mittat episcopo
cœlum, quatenus ei isti tradit. ut delicti sibi

Le uniu cod - desphontyvius
nous suons infam le dispositio
de droit canonique et du meile de
marie qui ont determiné que dans le
cas d'usage de force le mariage ne
peut avoir lieu devant que
la partie ravi et tenu les mains
devant soi, mais que l'époux
dans son entière et legale force
donne son consentement de nouveau.

Second. De 1639 et 1640. veulen
aprendre que madame et ces
les exquises faubourgs et châtellans
soient purifiés extraordinairement
et qu'en deçà. et dedans
en habit et en dehors celle que regne
est enlevé adquis et devra faire
confession.

quand au usage de la mortion on
accorde au régisseur que nul
dommages abîmes qu'on le fera.
de plus sur ce. monsieur aussi d'an
ceux logis devront.

seu etiam immobiles, & se mouentes, tam raptorum quoniam eorum sodalium comitum vel sequentium qui eis auxilium prebuerint, ad dominium raptorum mulierum liberarum transferantur prouidentia iudicium, & cura parentum eorum vel maritum, vel tutorum, seu curatorum. Et si non impetraverint mulieres alij cuilibet praeter raptorem legitime coniungentur, in dotein mulierum liberarum easdem res, vel quantas ex his voluerint, procedere: siue maritum nolentes accipere in sua pudicitia manere voluerint, pleno dominio eis sancimus applicari nemine iudice, vel alia quaquamque persona haudem contempnere. Nec sit scias raptam virginem vel viduam, vel cuiolibet mulieri raptorem suum sibi maritum expoftere, sed qui parentes voluerint (excepto raptore) eam legitulo copulente matrem onus: quoniam nullo modo, nulloque tempore datur a nostra scientiae licentia eis confidere qui hostili more in nostra republica matrimonia student sibi coniungere. Oportet etenim ut quicunque vxorem ducere voluerint, sive ingenium, sive libertinam, secundum nostras leges & antiquam consuetudinem, parentes, vel alios quos decet, petat, ut cum eorum voluntate fiat legitimus coniugium. 2. ¶ Peccatum autem quas prædictum est mortis, & bonorum amissionis, non tantum adulterii raptorum, sed etiam contra eos qui hos comitati in ipsa iniuria & rapina fuerint, confitimus, & ceteros autem omnes qui consci & ministri huiusmodi criminis reperi & conuici fuerint, vel qui eos suscepserint, vel qui evadunt eorum eis ulterius, sive masculinis feminis, sive in summa conditione vel gradus vel dignitate, sive tantummodo capitali subiiciuntur huic peccato omnes subiacenti, sive voluntibus sive non-lentibus virginibus, sive aliis mulieribus, tale facinus fuerit perpetratum. Si enim ipsi raptores metu vel atrocitate peccato ab huiusmodi facinori se temperauerint, nulli mulieri sive volenti, sive nolenti peccandi locus relinquetur: quia hoc ipsum velle mulierum ab insidiis nequissimi homini, qui meditauit rapinam, inducitur. Nisi etenim eam sollicitauerit, nisi odiosis artibus circumvenient, non faciet eam velle in tantum dedecus esse prodere: parentibus quoniam maximè vindicta intererat si parentiam prebuerint, ac dolorem remiserint, deportione plectendis. 3. ¶ Sed & si quis inter haec ministeria servilis conditionis fuerit comprehensus, circa sexus differencem cum concremari iubamus: cum hoc Constantiniiana lege recte fuerit proscriptum: omnibus legis Iulii capitulis quæ de raptis virginum, vel viduarum, sive sanctimonialium, sive antiquis legum libris, sive in scris constitutis, qui infra dictum sunt, de cetero abolitur, vt haec tantummodo lex in hoc capite pro omnibus suscipiat, quam de sanctimonialibus etiam virginibus & viduis locum habere sanctimus. Dat. xvi. Kal. Dec. Constantino. & PP. xii. Coss.

DE EMENDATIONE
seruorum,

TIT. XIII.

x. Imp. Constantino. A. ad Bassum.

Sed virgines aut loris dominus seruum affixerit, aut scutodice causa in vincula coniecerit: diemus distinctione sive interpretatione depulsa, nullum crimini mentem seruo moriturus susineat. Nec vero immoderata suo iure viarium: sed tunc reus homicidij si, voluntate eius, ita fuisse aut lapidari ceciderit, vel cerite telo vobis, lethale vulnus infixerit, aut susiendi laqueo præcepere, vel iuvene tetra precipitandum esse mandauerit, aut veneni virus inficerit, vel dilanicerit penitus publicis corpus, ferarum virginibus latera perfecundo, vel extreendo oblatis ignibus membra, aut tabescens artus atro-

sanguine permixa sine defuente, proprie in ipsi aegerit cruciatus vitam relinquere scutia immatum barbarorum. Dat. v. Id. Maij. Romæ, Constantino A. & Licinio Coss.

DE E M E N D A T I O N E
propinquorum,

TIT. XV.

x. Imp. Valens & Valentia AA. ad Senatum.

In corrigitis minoribus pro qualitate delicti sequos ad virtus decoris, domesticis laudis exempla non pronoscunt, saitem correctionis medicina compellat in immensus extendi volumus, sed iure patro autoritas corrigit propinquum iuueni erratum, & priuata animaduersione compescat. Quid si atrocitas ius domelice emendationis excedat, placet e-normis delicti reos dedi iudicium notiorum. Dat. prid. Kal. Apr. Valentianino & Valente AA. Coss.

A D L E G E M C O R N E.
liam de scicatu,

TIT. XVI.

x. Imp. Antoninus A. Herculiano & aliis militibus.

Rater vestri rectius fecerit, si se præsidio prouincie obtulerit. Qui si probauerit non occidendi animi hominem à se percussum esse: remissa homicidii pena, secundum disciplinam militarem sententiam proferet, crimen enim contrahitur, si & voluntas novi intercedat. Ceterum ea quæ ex improviso casu potius quam fraude accidunt, sicut plerumque non noxii imputantur. PP. xi. Kali. Feb. Lxxii. II. & Cereale Coss.

x. Imp. Gord. A. Quintianio.

Sed, qui aggressorem vel quemcumque alium in via discrime confititus occiderit, nullum ob id factum calumniam metuere debet. PP. xii. Non. Apr. Ariano & Pappo Coss.

x. Imp. A. Quintianio.

Sed quis percussorem ad se veniente, gladio repri- priz salutis in nullo percaesse videtur.

4. Imp. Gallienus A. Moniaco.

Sed, qui infra dicta cedis voluntate precessera, iuste cum videri. PP. xxi. Kali. Feb. Valerio & Lucilio Coss.

Item cuiilibet aggressorem nocturnum in agri vel obdidente vias ariquo insidiantem prætereuntibus, impunita occidere, etiam si miles sit, melius namque ei his occurserit & mederi, quam iniuria accepta vindicta perquirere.

5. Exemplum sacrarum liter. Dioclet. & Maxim. A. & CC. Agathio.

Eius, qui adfuerat homicidium se non voluntate, sed casu fortuito fecisse; cum calcis ita mortis occasio præbatur, ut hoc non est, neque super hoc ambigi poterit, omni menu ac suspitione, quam ex admisso rei discrimine susinet, secundum id, quod annotatione nostra comprehensum est, volumus liberari. Dat. viii. Kal. Dec. Sirmij. ipsi AA. xiiii. & iii. Coss.

6. Idem AA. & cc. ad Agotium.

Sed quis te reuus legis Corneliz de scicatu fecerit, innocentia purgari crimen, non adulta iure defendi conuenit. S. vi. Kal. Non. Romæ, cc. Coss.

7. Idem AA. & cc. Philisco.

Sed, qui cum telo ambulauerit hominem necandi causa, sicut si qui hominem occidere, vel cuius dolo male factum exit commissum, le-

684

De sepulchro violato.

686

legis Corneliz de scicatu pena coercetur. S. vi. Kal. Ian. Nicomedic, CC. Consil. 8. Imp. Valens, & Gratian. AAA. ad Probus P.P.

Si quis necandi infantis piaculum aggressus agressus sit: sciat se capitali supplicio esse punendum. PP. vii. Id Febr. Romæ, Gratiano A. iii. & Eutiquio Coss.

9. Imp. Valens, Theodosius, & Arcadius. AAA.

Cynego P.P.

Si forte mulier marito mortis parasse infidias, vel quouis alio genere voluntatem occidendi habuisse inventatur, vel si forte maritus eodem modo infelicitus vxorem: in eadem questione ab omni familia non solum mariti, sed etiam uxoris fuit (qua tament tunc temporis domi fuerit) querendum est: sine ciuiliusq[ue]m defensione. Dat. Idib. Decemb. Arcadi. A. i. & Bautone Coss.

DE HIS QUI PARENTES VEL
liberos occiderunt,

TIT. XVII.

x. Imp. Constantino A. ad Verinum vicarium Africæ.

Si quis parentis, aut filii, aut omnino affectionis scius qui nupercupatione patricidij coniunxit, sata properauerit: sive clam, sive palam id enusus fuerit patricidij puniatur: & neque gladio, neque ignibus, neque vili alijs solenni præcepti subiugetur, sed insutus cullo cum cane & gallo gallinaceo & viperæ & simia, & inter eas ferale angustias comprehendens, serpentum contubernis misericordia: & vt regionis qualitas tulerit, vel in ejusnum mare, vel in annem proficiatur: ut omni elementorum viu viuis carere incipiat, & ei ex superfluitate, terra mortuo afferatur. Datum xi. kalend. Decemb. Licinio V. & Crispino Coss. Accep. prid. Id. Mart. Carthaginæ, Constantino A. v. & Licinio Coss. Coss.

DE MALEFICIS, ET MATHE-
maticis & ceteris similibus,

TIT. XVIII.

x. Imp. Aemilianus A. Titio.

Plus est hominem extinguere veneno, quam occidere gladio. PP. sine die & consule.

2. Imp. Dioclet. & Maxim. AA. & CC. Tiberio.

Item geometria discere atque exercere publice interest. Ars autem mathematica damnable est, & interdicta omnino. S. xiii. Kal. Septemb. Sirmij. CC. Coss.

3. Imp. Constantino A. ad Maximum.

Nihilus arufex, nullus sacerdos, nullus eorum qui huic ritui adfuerit ministrare, ad limen alterius accedit, nec ob alteram causam, sed huiusmodi hominum amicitia (quoniam vetus) repellatur: concremando illo auspicio, qui ad domum alienam accesserit: & illo in insulan deportando post ademptionem bonorum, qui eum aduocaverit suos in omnibus vel præmis. Accusatore autem huiusmodi criminis, non delatore esse, sed diuini magis premio arbitramur. PP. kal. Febr. Romæ, Constantino A. v. & Licinio C. Coss.

4. Idem A. & C. ad Bassum præfectum viri.

Orum est scientia punienda, & seuerissimis me-riti legibus vindicanda, qui magis accidit artibus, aut contra salutem hominum molitus, aut pudicos animos ad libidinem deflexisse deteguntur.

Nullus vero criminacionibus implicanda sunt remedia humanis quæsita corporibus, aut in agree- abus locis innocentia adhibita suffragia, ne matutis viademiis metuerentur imbres, aut ventis gran-

dinique lapidatione quaterentur: quibus non cuiusquam salus aut æstimatio kederentur, sed quorum proficerent actus, ne diuina munera & labores hominum stererentur. Dat. x. Kalen. Jun. Aquileia, Crispino & Constantino Cet. Coss.

5. Imp. Constantino A. & Julianus C. ad populum.

Nemo aruspice confutat, aut mathematicum, nemo ariolum, Augurum & varum prava confessio conticet, Chaldei, ac magi, & ceteri, quos malefici ob facinorum magnitudinem vulgus appellat, nec ad hanc partem aliquid moltantur. Si letat omnis perpetuo diuinandi curiositas. Etenim supplicio capitis seruerit gladio vltore prostratus, quicumque iussis nostris obsequium denegaverit. Data viii. Kalen. Febr. Mediolani, Constantino A. viii. & Julianus Coss. Coss.

6. Idem A. & C. ad populum.

Multa magici artibus vni, elementa turbare, vi- manibus intonit labefactare, non dubitant, & manibus accisis audient venitare, vt quisque suos conficiat malis artibus inimicos: hos, quoniam natura peregrini sunt, ferale peltis absunt. Dat. prid. Non. Decemb. Med. Constantino A. ix. & Julianus Coss.

7. Idem A. & C. ad populum.

T si excepta tormentis sunt corpora horribus præditorum, præter illa videlicet criminis quæ legibus demonstrantur: si homines, magi, in qua cumque sint parte terrarum, humani generis intemperie credendi sunt: quoniam tamen qui in comitatu nostro sunt, ipsam pulsant propemolum maleficatum: si quis magus, vel magici carminibus adfuerit, qui malefici vulgi confundendine nupercupatur, aruspex, aut ariolus, aut certe augur, vel mathematicus, aut enarrans somniorum occultans artem aliquam diuinandi, qui certe aliquid horum simile exercens, in comitatu meo vel Catabis fuerit deprehensus: præsidio dignitatis extuta, cruciatus & tormenta non fugiat. Si vero coniuncti fuerit, & ad proprium facinus detegentibus repugnauerit perniciose: sit ecclœ deditus, vnguisque fulcibus latera perficerat propter propria dignitas facinore. Data iii. Nonas Iulij Ariminij, Taliano & Cereale Coss.

8. Imp. Valens, & Valente AA. ad Modestum præfectum prætorio.

Cuius similes est, tam prohibita discere, quam docere. Data prid. Id. Decemb. Constantino, Valentianino & Valente AA. Consil.

9. Imp. Valens Theodosius, & Arcadius. AAA. Albino.

præfecto prætorio.

Vicumque maleficiorum labi pollutum audiatur, deprehenderit, occupaverit, & iudicem oculis communis hostem salutis ostendat. Quod si quisquam ex agitatoribus, id est aurigis, seu ex quilibet alio genere hominum, contra hoc interdictum venire tentaverit, aut clandestinis suppliis etiam manifestum reum malefici artis oppresserit: ultimum supplicium non euadat, gemina suspicione obnoxius, quod aut publicum reum, ne facinoris socios publicaret, seueritatem legum, & debitis substrinxerit: quæstiones: aut proprium fortassis inimicum sub huiusmodi vindicta nomine consilio atrociore conficerit. Data xvii. Kalen. Septemb. Romæ, Timacio & Proinoto Consil.

RE SEPVLCHRO VIOLATO.
TIT. XIX.

x. Imp. Gordianus A. Zeuoni.

Et religionis destinatis, quinque in iam religiosis effectis, scientes qui contigerint, & emere & distrahere non dubitauerint: tametsi iure venditio noa sublata, lezat tamen religionis inciderunt in crimine. PP. xii. Kalend. Mart. Sabino. ii. & Venusto Consil.

x. Imp. Constantinus A. ad Tatianum præfect. viri.

YY 4.

Si iudice fuerit aliqua ratione concussum: si quis fecit venalem fuisse de iure sententiam, si quis peccatum vel prelio remissam, vel vicio cupiditatim ingessum, si quis postremo quacumque de causa imponitum iudicem, potuerit approbare: is vel administratorem, vel post administrationem depositario in publicum prodeat; crimen deserat, delatum approbet: cum probauerit, & victoriam reportatur & gloriam. Dat. x. Kal. Iul. Constant. Honorio N. P. & Eudio Conf.

5. Imp. Valent. Theod. & Arcad. Aug. -
guli Seuerino Com. re. prius.

VNUSQUE procurator propositus gynazio, tabularius, susceptor, colonus, vel quicunque se a comite dormorum meminerit esse concussum; cum ipse cui pecuniam numeravit, ab administratione decellerit, intra anni spatium ad spectabilius tuus quidquid dederit, repetitius occurrit: ut profi penitus ibi, quidquid ille reddiderit. Si vero ex tempore deposita administratione prestitum temporis curricula transfluxerint, nulla vox idoneationis emergat: sed ipsos procuratores, prepositos, colonos, tabularios, susceptores, obnoxios ad solutionem volumus coartari. Dat. prid. Non. Iun. Mediolani, Valentianu A. xiiii. & Neotherio Conf.

6. Imp. Theod. & Valens. AA. Florentio P. P.

Ancimus eiusmodi viros ad provincias regendas Sacerdotes, qui ad honoris insignia non ambitione vel prelio, sed probata virtus & amplitudinis tuz solent testimonio promoueri: ita facit, ut quibus hi honores per sedis tuu vel per nostram fuerint electionem commisi, iurati inter gesta deponente pro administrationibus fortioribus neque dedisse quidquam, neque daturos unquam postmodum fore, sine per se, sive per interposum personam, in fraudem legis sacramentique aut venditionis, donationis titulo, aut alio velamento cuiuscumque contrahens: & ob hoc (exceptis solis salariorum) nihil penitus tam in administratione positus, quam post depositum officium pro aliquo profitio beneficio tempore administrationis quam gratuitate meruerunt, accipiuros. Et licet neminem diuini timoris contemnendo insurandum arbitramur immemor, ut futuri proprii villum commodum anteponat: tamen ut ad salutis timorem etiam necessitas periculi subiungatur, quis ausus fuerit prebita sacramenta negligere, non modo aduersus accipientem, sed etiam aduersus dantem, accusandi cunctis tanquam crimen publicum concedimus facultatem: quadruplici pena eo qui coniunctus fuerit, modis omnibus feriendo. Dat. vi. Kal. Dec. Conf. Theodosio A. xvii. & Festo Conf.

DE CRIMINE PECULATVS,
Tit. XXXVII.

1. Imp. Honor. Theod. & Arcad.
Augusti Rufino P. P.

Iudices qui tempore administrationis publicas pecunias subtraxerunt, lege Iulia peculator obnoxij sunt, & capitali animaduisioni eos subdi iubemus. His quoque nihilo minus qui ministerium eis ad hoc adhibuerunt, vel qui subtrahas ab his scientes subcepimus, eadem pena persecundis. Dat. v. Non. Mart. Conf. Honor. x. & Theod. vi. AA. Conf.

DE CRIMINE SACRILEGII,
Tit. XXIX.

1. Imp. Grat. Valent. & Theod.
Augusti Europio P. P.

Qui divinae legis sanctitatem aut nesciendo omissunt, aut negligendo violant & offendunt;

sacrilegium committunt. Dat. iii. Kal. Mart. Theodosio, Gratiano A. v. & Theod. A. vi. Conf.

2. *
Qui confugientem ad sanctam ecclesiam fuerit, & iudicem, potuerit approbare: is vel administratorem, vel post administrationem depositario in publicum prodeat; crimen deserat, delatum approbet: cum probauerit, & victoriam reportatur & gloriam. Dat. x. Kal. Iul. Constant. Honorio N. P. & Eudio Conf.

3. Idem Augusti ad Symmachum P. V.
Dispitare de principali iudicio non oportet; sacrificium enim instar est, dubitate an is dignus sit, quem elegit imperator. Dat. v. Kal. Ian. Mediolani, Richomere & Clearcho Conf.

4. Idem Augusti. & Arcad. A. Europio P. P.
NЕ quis sine sacrifici criminis desiderandum intelligat gerendе ac suscipienda: administrationis officium intra eam provinciam, in qua provincialis & ciuii habent: nisi hoc cuiquam ultrona liberalitate per diuinos astus imperator indulget. Dat. xvi. Kal. Aug. Arcadio A. & Bautone Conf.

DE SEDITIONIS, ET DE HIS
qui plebem contra rempublicam audiunt colligere,
Tit. XXX.

1. Imp. Grat. Valent. & Theod. Augusti
Florentio A. Augustali.

Si quis contra euidentissimam iustitionem suscipiens Splehem, & aduersus publicam disciplinam defendere forsan tentaverit: multam gravissimam sufficiabit. Dat. xxi. Kal. Ian. Constantino Richomere & Clearcho Conf.

2. Imp. Leo A. Erythrio P. P.

In nullis locis aut ciuitatibus tumultuosis clamore tribus ciuitatum interpellatio conumeliosa procedat, nec ad solam ciuitatem innidam peccatoria verba iactentur: scituris his qui huiusmodi voces emittunt, mouentque tumultus, se quidem fructum ex his postulant, nullatenus habitorum, subdendos autem positis his que de seditionis & tumultus auditoribus vetustissima decreta sanxerunt. Dat. ii. Non. Mart. Constant. Leone A. vi. Conf.

QVANDOCIVILIS ACTIO
criminali prejudicet, & ad vitiaque ab eodem exerceri possit,
Tit. XXXI.

1. Imp. Valent. Grat. & Valent. Au-
gusti Antonio P. P.

Aplerisque prudentius generaliter definitum est, quoties de re familiari & ciuilis & criminalis competit actio, vitiaque licere experiri: si prius criminalis sive ciuilis actio moueat: nec si ciuitatis fuerit actum, criminaliter posse consumi: & similiiter contrario. Sic denique & per vim de possessione detentus, si ea recuperanda interdicto Unde si fuerit usus, non prohibetur tamen etiam lege Iulia publico iudicio instituire accusationem. Et suppresso testamento, cum ex interdicto De tabula exhibenda fuerit actum: nihilo minus ex lego Cornelia testamentaria poterit crimen inferri. Et cum libertus se dedit ingenuum, tam de operis ciuiliter, quam etiam lege Visellia criminaliter poterit pervergeri. Quia in genere habeat furti actio, & legis Fabiz constitutio: & plurima alia sunt que numerari non possunt: ut cum altera prius actio intentata sit, per alteram que supererit, iudicatum licet retractari. Quia iuris definitione non ambigitur, etiam falsi crimen, de quo ciuiliter iam actum est, etiam criminaliter esse repetendum. Dat. prid. Kal. Ian. Treu. Valente vi. & Valentianu ii. AA. Conf.

DE CRIMINE EXPILATI
hereditatis,
Tit. XXXII.

1. Imp. Seuerus & Antoninus AA.
Euphratia.

Expilatus

697
Expilatus quidem hereditatis crimen intentare non potest, quando communis arca rebus inspectis claves trahi, coheredi proficeris. Sed cum de his exhibendis apud indicem queratur, rationem compensationis induci non oportuit. Exhibitis enim quae desideratur, si in cibis directa qualatio relinqenda est. PP. xii. Kal. Maij. Antonino A. xi. & Geta ii. Conf.

2. Imp. Antoninus A. Primo.
Expilatus hereditatis aduersus vitrum Eadico paxile prout non prohiberis perficitur. PP. viii. Kal. Mart. Leo ii. & Cereale Conf.

3. Idem A. Helene.
Si autem hereditatem adiisti, expilatus hereditatis criminis aduersus nouerant quondam tuam experientia non prohiberis. PP. iii. Non. Ianuar. Sabino & Anulinu Conf.

4. Imp. Gordianus A. Bassio.

Adversus uxorem (qui loca rei humanæ arque domum suam) mariti die suum fundi successores expilatus hereditatis crimen intendere non possunt. Ex video res quas per eandem abesse quereris, competentes in re actione, vel si dolo malo fecerit quo minus re mobiles possideret, ad exhibendum perseq. erit. Fructus autem rerum, quas mala fide tenet, licet expilatus hereditatis non teneat criminis, sive suo non facit, sed exstante quidem vindicari, consumptus verò c. dicti posse proculdubio est. PP. vi. Kal. Mart. Attico & Praetextato Conf.

5. Imp. Philippos A. & Philippos c. Simplico.

Obstantu expilatus hereditatis, emolumenū lege, maximē suspensa cognitione, legatis suis, que liberis defuncti afferri non oportet. PP. xii. Kal. Februario. Philippo A. & Titiano Conf.

6. Idem A. & c. Basilio.

Expilatus hereditatis crimen loco deficientis actio non intendit, non est juris ambigui. PP. x. Kalend. Mart. Amiliano & Aquilino Conf.

VI BONORVM RAPTORVM,

Tit. XXXIII.

1. Imp. Gord. A. Valerio.

VII bonorum raptorum actionem, que cum pœna sua retrahit ab illis: potius ad mobiliz, mouentiaque, quam ad fundos per injuriam occupatos speclare, ex iuris iuris est. PP. Kal. Martini, A. vi. & Prg. textato Conf.

2. Imp. Valerianus & Gallienus Augusti. Longino.

Stres mobiles, quarum in te fuerat dominium pertinere donatione translatum, violenter heres donatrix abripuit, vi bonorum raptorum actionem intra annum quidem quo experiendi potestas fuit, in quadruplicem: post annum in simplum intendere non vobis. PP. viii. Maij. Seculari & Donato Conf.

3. Imp. Dioc. & Maximus Augusti, & cc. Euelpiro.

Res obligatas sibi creditores vi rapient, non res licitam facere, sed crimen committere coquuntur, etiamque etiam vi bonorum raptorum intra annum viplum, post simpli actione conuenienti potest non ambigitur. S. vii. Kal. Ian. Sirmii, Augusti Conf.

4. Idem Augusti, & cc. Attalo.

Dehis qui seruus alienus neficiente domino vi rapuisse dicitur, intra annum in quadruplicem vi bonorum raptorum, & post in simplum, dominus eius noxali actione apud competentem iudicem conuenienti potest. S. ii. Kal. Maij. Heraclez, Augusti, Conf.

5. Idem Augusti, & cc. Domiz.

Sicut negotiorum gemitum contra nouerant in quadruplicem intra annum viplum, ac post in simplum constituta est) putantur agendum: ne-

De iniuriis. 698

tione praesidi, poteris experiiri. S. vi. Non. Jul. Philippopolis, AA. Conf.

DE CRIMINE STELLIONATVS,
TIT. XXXIV.

1. Imp. Alexan. A. Alexandro.

Improbum quidem & criminis faciens, easdem tres pluribus pignorasse, dissimulando in posteriore obligatione, quid exinde aliis pignori teneretur. Verum securitati tuz consules, si obtato omnibus debito, criminis instituendi causam peremeris. PP. V. Id. Febr. Pompeiano & Peligno Conf.

2. Imp. Gordianus A. Valent.

Si pater tuus in te donationem contulerit, & cum seminatus patris, traditionibus dominium corporum in te transfutus, posteaque creditorem sortitus quadam carum rerum sine voluntate tua velut proprias suas obstrinxit: ius tuum non legit. Nec tamen iniuria stellionatus crimen petetur, cum scias alienam reum, te non consentiente, velut propriam suo nexu erit creditor. PP. ii. Kal. Ian. Gordiano A. & Autiola Conf.

3. Idem A. Hadriano.

Stellionans accusatio inter crimina publica non habetur. PP. Idib. Aprilis, Attico & Praetextato Conf.

4. Imp. Philippus A. Euprepio.

Gloriantur creditors, cui res pridem apud alios obligatae, pignoris sue hypothecæ ure obligantur, non sine periculo capi consuevit. Etenim haud modi fraude ad extraordinariam criminis executionem spectat, ac stellionatus commissum securissime efficitur, vindicandum lege rescriptum est, proinde sic ignorantiam tuam debitor circumvenire tentaverit, sius obligatione rite perfecta participato fraudis consilio per subiectam quasi anteriorum personam dispendium tuum ad occultum compendium suum trahere tentat, ad iudicem congruentem iuris de debitis religioni sententiam relaturum. PP. vi. Id. Maij. Peregrino & Amiliano Conf.

5. Imp. Gordianus A. Valerio.

DE INIURIIS,

TIT. XXXV.

1. Imp. Alexander A. Syro.

Nec seruis quidem alienis licet facere iniuriam. PP. XI. Kal. Dec. Alexandro A. Conf.

2. Idem A. Claudio.

In iniuriarum actio tibi dupli ex causa competit. Icum & maritus in exoris pudore, & pater in existimatione filiarum propriam iniuriam pati intelligatur. PP. prid. Id. Maij. Amiliano & Aquilino Conf.

3. Imp. Gord. A. Donatio.

Si non es nütior, vereri non debes, ne explices quod iniurie faciente gratia quidam te veluti de latorem esse dixerunt, opinio tua inaculata sit: quinque aduersus eos, qui minuendę opinionis tuz causę aliquid confessissi competerunt, more solito iniuriam iudicium experiri potest. PP. ii. Id. Iulias, Gordiano A. & Autiola Conf.

4. Imp. Valer. & Gallien. AA. & Valer. C. Vindio.

Atrocius sine dubio iniuriam esse factam manifestatur, eti. illata est cum esses in fæderatio, & dignitas habitum & ornamenta præferres: & ideo vindictam potes eo nomine perseguiri. PP. ii. Amiliano & Bassio Conf.

5. Imp. Dioc. & Maxim. AA. & CC. Victorino.

Si nos convicuus confilio te aliquam iniuriosum distinximus probare potes: & veri à calunnia te defendit. Si autem in rixam in consulo calore prolapsus, homicidij coniunctionem obiecisti, & ex eo die annus excelsus: cum iniuriarum actio anno tempore prescripta sit, ob iniurie admissum cōveniri non potes. PP. vii. Id. Iul. ipsi. Augusti, iii. & ii. Conf.

6. Idem Augusti, & cc. Flaviano,
Vm nec patrōnō, iniuriam sacerē libertis, iuris
cōquitas permittat, proponāque patrōnō hēre-
dē: cūm qui libertatem à defunctā acceptā, iniurias
sc̄c̄re: curabūt p̄f̄es, rōvīncias consumētūt hē-
rōm compescere. PP. id. Iul. ipsiſ 1111. & 111. Au-
gusti Coll.

5. Idem Augusti, & cc. Potentianō.
Niūriarū caſa non publici iudicij, sed priuati
Cōlōnīe querelam. S. Idib. Februar. Sirmij, Augusti,
Coll.

8. Idem Augusti, & cc. Martiano.

Dominum pro atrocē iniuria, quam seruus eius
passus est, edicti perpetui actione propoſita, qua
dam etiam haberi rationem, verbiſ evidenter ex-
primitur, agere poſle conuenit. S. xv. Kal. Nouemb.
Augusti, Coll.

9. Idem Augusti, & cc. Nonnō.

Q Vi liberos infamandi gratia dixerit seruos, in-
iuriarū actione conueniri poſte non ambigui-
tū. S. vi. Kal. Dec. Nicomediz, Augusti, Coll.

10. Idem Augusti, & cc. Paulō.

S I quidem autam tuam ancillam (infamandi caſa)
rei publice ciuitatis Comancium dixit. Zenodorus,
ac recet: in iuriarū actione statim conueniri
potest. Na m si p̄f̄severet in ea caſa facultatem ha-
bēns agendi, super hac rē deferri querelam, ac tunc
demūm, si non eff̄ seruus fuerit p̄f̄severans, poſtula-
ri conuenit. S. xv. Kal. Ian. Nicomediz, cc. Coll.

11. Imp. Zeno A. Alexandro viro illuſtri.

S I quando iuriarū actio, quam inter priuata
de rehēta veteris iuris auctōres conuenierant, à
quō si b̄t illitribus viris nō rātibus, ſc̄ ſine cin-
gula coſtituit, vel exoribus eorum vel liberis ma-
leculis ſexu, vel filiabū (ſuperbiſbus videlicet pa-
tribus aut maritis illitribus) vel ſi aduersus aliquā
huiusmodi perſonam criminaliter forē mouerit:
ipſos quidem qui ſuper iniuria queruntur, inſcri-
be, aliaque minia que in huiusmodi caſis de more
precedit, ſoſtūt inſcribere decernimur: licet autē
illiſtri acc̄uatoř, vel reo, vxori, vel liberi maleculi-
ni ſexu, ſeu filiis idem illiſtri ſuperbiſ, caſam
iuriarū in quo cumque iudicio competēti per
procuratorem criminaliter inſcribere, vel inouere:
ſentientiam iudice contra eum qui procuratorem de-
dit (terti ipſe nō ad ſet iudicis, ſed caſam per pro-
curatorem dicere) legibus prolatoř: ita tamē, ve-
nullus alijs idem ibi audefat vindicare, vel nō ſo-
num postulare, ſed in egeris moſ iudi. iorū qui
hādēnū obtinuit, in poſterum ſeruetur intactus. Da-
tum v. Non. Nouemb. Coll. illo v. c. Coll.

DE FAMOSIS LIBELLIS,
Tit. xxxvi.

1. Imp. Valent. & Valens Augusti, ad Edictū.

S I quis famosum libellum ſine domi, ſine in publi-
co, vel quo cumque loco ignarus reperiret, aut cor-
rompat priuquam alter inuenit nulli conſtitue-
tur inuenit. Si vero non ſtatim eadēn chartulas
vel corruperit, vel igni conſumperit, ſed vim eari
manifeſtauerit: ſc̄ai ſe quā autorem huiusmodi
delicti capitali ſententia ſubiugandū. Sanē ſi quis
deuotioſ ſuꝝ, ac ſalutis publica cuſtodiā gerit:
nomini ſuum prohetatur, & quā per famosum libel-
lum persequenda purauerit, ore proprio edicatur
ve abſque villa trepidatione accedat, ſciens quidem
quid si adſertionibus ſuis veri fides fuerit opitulata,
laudem, maximam & premium à noſta clemen-
tia conſequetur. Sin vero minime hac rē oſten-
deret, capitali poena plectetur. Huiusmodi autem li-
bellus alterius opinioneq̄ aq̄q̄ ledat. PP. xvi. Kal.

6. Idem Augusti, & cc. Flaviano,

C Vm nec patrōnō, iniuriam ſacerē libertis, iuris
cōquitas permittat, proponāque patrōnō hēre-
dē: cūm qui libertatem à defunctā acceptā, iniurias
sc̄c̄re: curabūt p̄f̄es, rōvīncias consumētūt hē-
rōm compescere. PP. id. Iul. ipsiſ 1111. & 111. Au-
gusti Coll.

5. Idem Augusti, & cc. Potentianō.

Niūriarū caſa non publici iudicij, ſed priuati
Cōlōnīe querelam. S. Idib. Februar. Sirmij, Augusti,
Coll.

8. Idem Augusti, & cc. Martiano.

Dominum pro atrocē iniuria, quam seruus eius
passus est, edicti perpetui actione propoſita, qua
dam etiam haberi rationem, verbiſ evidenter ex-
primitur, agere poſle conuenit. S. xv. Kal. Nouemb.
Augusti, Coll.

9. Idem Augusti, & cc. Nonnō.

Q Vi liberos infamandi gratia dixerit seruos, in-
iuriarū actione conueniri poſte non ambigui-
tū. S. vi. Kal. Dec. Nicomediz, Augusti, Coll.

10. Idem Augusti, & cc. Paulō.

S I quidem autam tuam ancillam (infamandi caſa)
rei publice ciuitatis Comancium dixit. Zenodorus,
ac recet: in iuriarū actione statim conueniri
potest. Na m si p̄f̄severet in ea caſa facultatem ha-
bēns agendi, super hac rē deferri querelam, ac tunc
demūm, si non eff̄ seruus fuerit p̄f̄severans, poſtula-
ri conuenit. S. xv. Kal. Ian. Nicomediz, cc. Coll.

11. Imp. Zeno A. Alexandro viro illuſtri.

S I quando iuriarū actio, quam inter priuata
de rehēta veteris iuris auctōres conuenierant, à
quō si b̄t illitribus viris nō rātibus, ſc̄ ſine cin-
gula coſtituit, vel exoribus eorum vel liberis ma-
leculis ſexu, vel filiabū (ſuperbiſbus videlicet pa-
tribus aut maritis illitribus) vel ſi aduersus aliquā
huiusmodi perſonam criminaliter forē mouerit:
ipſos quidem qui ſuper iniuria queruntur, inſcri-
be, aliaque minia que in huiusmodi caſis de more
precedit, ſoſtūt inſcribere decernimur: licet autē
illiſtri acc̄uatoř, vel reo, vxori, vel liberi maleculi-
ni ſexu, ſeu filiis idem illiſtri ſuperbiſ, caſam
iuriarū in quo cumque iudicio competēti per
procuratorem criminaliter inſcribere, vel inouere:
ſentientiam iudice contra eum qui procuratorem de-
dit (terti ipſe nō ad ſet iudicis, ſed caſam per pro-
curatorem dicere) legibus prolatoř: ita tamē, ve-
nullus alijs idem ibi audefat vindicare, vel nō ſo-
num postulare, ſed in egeris moſ iudi. iorū qui
hādēnū obtinuit, in poſterum ſeruetur intactus. Da-
tum v. Non. Nouemb. Coll. illo v. c. Coll.

DE FAMOSIS LIBELLIS,
Tit. xxxvi.

1. Imp. Valent. & Valens Augusti, ad Edictū.

S I quis famosum libellum ſine domi, ſine in publi-
co, vel quo cumque loco ignarus reperiret, aut cor-
rompat priuquam alter inuenit nulli conſtitue-
tur inuenit. Si vero non ſtatim eadēn chartulas
vel corruperit, vel igni conſumperit, ſed vim eari
manifeſtauerit: ſc̄ai ſe quā autorem huiusmodi
delicti capitali ſententia ſubiugandū. Sanē ſi quis
deuotioſ ſuꝝ, ac ſalutis publica cuſtodiā gerit:
nomini ſuum prohetatur, & quā per famosum libel-
lum persequenda purauerit, ore proprio edicatur
ve abſque villa trepidatione accedat, ſciens quidem
quid si adſertionibus ſuis veri fides opitulata,
laudem, maximam & premium à noſta clemen-
tia conſequetur. Sin vero minime hac rē oſten-
deret, capitali poena plectetur. Huiusmodi autem li-
bellus alterius opinioneq̄ aq̄q̄ ledat. PP. xvi. Kal.

6. Idem Augusti, & cc. Flaviano,

C Vm nec patrōnō, iniuriam ſacerē libertis, iuris
cōquitas permittat, proponāque patrōnō hēre-
dē: cūm qui libertatem à defunctā acceptā, iniurias
sc̄c̄re: curabūt p̄f̄es, rōvīncias consumētūt hē-
rōm compescere. PP. id. Iul. ipsiſ 1111. & 111. Au-
gusti Coll.

5. Idem Augusti, & cc. Potentianō.

Niūriarū caſa non publici iudicij, ſed priuati
Cōlōnīe querelam. S. Idib. Februar. Sirmij, Augusti,
Coll.

8. Idem Augusti, & cc. Martiano.

Dominum pro atrocē iniuria, quam seruus eius
passus est, edicti perpetui actione propoſita, qua
dam etiam haberi rationem, verbiſ evidenter ex-
primitur, agere poſle conuenit. S. xv. Kal. Nouemb.
Augusti, Coll.

9. Idem Augusti, & cc. Nonnō.

Q Vi liberos infamandi gratia dixerit seruos, in-
iuriarū actione conueniri poſte non ambigui-
tū. S. vi. Kal. Dec. Nicomediz, Augusti, Coll.

10. Idem Augusti, & cc. Paulō.

S I quidem autam tuam ancillam (infamandi caſa)
rei publice ciuitatis Comancium dixit. Zenodorus,
ac recet: in iuriarū actione statim conueniri
potest. Na m si p̄f̄severet in ea caſa facultatem ha-
bēns agendi, super hac rē deferri querelam, ac tunc
demūm, si non eff̄ seruus fuerit p̄f̄severans, poſtula-
ri conuenit. S. xv. Kal. Ian. Nicomediz, cc. Coll.

11. Imp. Zeno A. Alexandro viro illuſtri.

S I quando iuriarū actio, quam inter priuata
de rehēta veteris iuris auctōres conuenierant, à
quō si b̄t illitribus viris nō rātibus, ſc̄ ſine cin-
gula coſtituit, vel exoribus eorum vel liberis ma-
leculis ſexu, vel filiabū (ſuperbiſbus videlicet pa-
tribus aut maritis illitribus) vel ſi aduersus aliquā
huiusmodi perſonam criminaliter forē mouerit:
ipſos quidem qui ſuper iniuria queruntur, inſcri-
be, aliaque minia que in huiusmodi caſis de more
precedit, ſoſtūt inſcribere decernimur: licet autē
illiſtri acc̄uatoř, vel reo, vxori, vel liberi maleculi-
ni ſexu, ſeu filiis idem illiſtri ſuperbiſ, caſam
iuriarū in quo cumque iudicio competēti per
procuratorem criminaliter inſcribere, vel inouere:
ſentientiam iudice contra eum qui procuratorem de-
dit (terti ipſe nō ad ſet iudicis, ſed caſam per pro-
curatorem dicere) legibus prolatoř: ita tamē, ve-
nullus alijs idem ibi audefat vindicare, vel nō ſo-
num postulare, ſed in egeris moſ iudi. iorū qui
hādēnū obtinuit, in poſterum ſeruetur intactus. Da-
tum v. Non. Nouemb. Coll. illo v. c. Coll.

DE FAMOSIS LIBELLIS,
Tit. xxxvi.

1. Imp. Valent. & Valens Augusti, ad Edictū.

S I quis famosum libellum ſine domi, ſine in publi-
co, vel quo cumque loco ignarus reperiret, aut cor-
rompat priuquam alter inuenit nulli conſtitue-
tur inuenit. Si vero non ſtatim eadēn chartulas
vel corruperit, vel igni conſumperit, ſed vim eari
manifeſtauerit: ſc̄ai ſe quā autorem huiusmodi
delicti capitali ſententia ſubiugandū. Sanē ſi quis
deuotioſ ſuꝝ, ac ſalutis publica cuſtodiā gerit:
nomini ſuum prohetatur, & quā per famosum libel-
lum persequenda purauerit, ore proprio edicatur
ve abſque villa trepidatione accedat, ſciens quidem
quid si adſertionibus ſuis veri fides opitulata,
laudem, maximam & premium à noſta clemen-
tia conſequetur. Sin vero minime hac rē oſten-
deret, capitali poena plectetur. Huiusmodi autem li-
bellus alterius opinioneq̄ aq̄q̄ ledat. PP. xvi. Kal.

6. Idem Augusti, & cc. Flaviano,

C Vm nec patrōnō, iniuriam ſacerē libertis, iuris
cōquitas permittat, proponāque patrōnō hēre-
dē: cūm qui libertatem à defunctā acceptā, iniurias
sc̄c̄re: curabūt p̄f̄es, rōvīncias consumētūt hē-
rōm compescere. PP. id. Iul. ipsiſ 1111. & 111. Au-
gusti Coll.

5. Idem Augusti, & cc. Potentianō.

Niūriarū caſa non publici iudicij, ſed priuati
Cōlōnīe querelam. S. Idib. Februar. Sirmij, Augusti,
Coll.

8. Idem Augusti, & cc. Martiano.

Dominum pro atrocē iniuria, quam seruus eius
passus est, edicti perpetui actione propoſita, qua
dam etiam haberi rationem, verbiſ evidenter ex-
primitur, agere poſle conuenit. S. xv. Kal. Nouemb.
Augusti, Coll.

9. Idem Augusti, & cc. Nonnō.

Q Vi liberos infamandi gratia dixerit seruos, in-
iuriarū actione conueniri poſte non ambigui-
tū. S. vi. Kal. Dec. Nicomediz, Augusti, Coll.

10. Idem Augusti, & cc. Paulō.

S I quidem autam tuam ancillam (infamandi caſa)
rei publice ciuitatis Comancium dixit. Zenodorus,
ac recet: in iuriarū actione statim conueniri
potest. Na m si p̄f̄severet in ea caſa facultatem ha-
bēns agendi, super hac rē deferri querelam, ac tunc
demūm, si non eff̄ seruus fuerit p̄f̄severans, poſtula-
ri conuenit. S. xv. Kal. Ian. Nicomediz, cc. Coll.

11. Imp. Zeno A. Alexandro viro illuſtri.

S I quando iuriarū actio, quam inter priuata
de rehēta veteris iuris auctōres conuenierant, à
quō si b̄t illitribus viris nō rātibus, ſc̄ ſine cin-
gula coſtituit, vel exoribus eorum vel liberis ma-
leculis ſexu, vel filiabū (ſuperbiſbus videlicet pa-
tribus aut maritis illitribus) vel ſi aduersus aliquā
huiusmodi perſonam criminaliter forē mouerit:
ipſos quidem qui ſuper iniuria queruntur, inſcri-
be, aliaque minia que in huiusmodi caſis de more
precedit, ſoſtūt inſcribere decernimur: licet autē
illiſtri acc̄uatoř, vel reo, vxori, vel liberi maleculi-
ni ſexu, ſeu filiis idem illiſtri ſuperbiſ, caſam
iuriarū in quo cumque iudicio competēti per
procuratorem criminaliter inſcribere, vel inouere:
ſentientiam iudice contra eum qui procuratorem de-
dit (terti ipſe nō ad ſet iudicis, ſed caſam per pro-
curatorem dicere) legibus prolatoř: ita tamē, ve-
nullus alijs idem ibi audefat vindicare, vel nō ſo-
num postulare, ſed in egeris moſ iudi. iorū qui
hādēnū obtinuit, in poſterum ſeruetur intactus. Da-
tum v. Non. Nouemb. Coll. illo v. c. Coll.

DE FAMOSIS LIBELLIS,
Tit. xxxvi.

1. Imp. Valent. & Valens Augusti, ad Edictū.

S I quis famosum libellum ſine domi, ſine in publi-
co, vel quo cumque loco ignarus reperiret, aut cor-
rompat priuquam alter inuenit nulli conſtitue-
tur inuenit. Si vero non ſtatim eadēn chartulas
vel corruperit, vel igni conſumperit, ſed vim eari
manifeſtauerit: ſc̄ai ſe quā autorem huiusmodi
delicti capitali ſententia ſubiugandū. Sanē ſi quis
deuotioſ ſuꝝ, ac ſalutis publica cuſtodiā gerit:
nomini ſuum prohetatur, & quā per famosum libel-
lum persequenda purauerit, ore proprio edicatur
ve abſque villa trepidatione accedat, ſciens quidem

12. Idem AA. & CC. Aspro.

Quod de domino mancipiorum tractatur, si
probationibus veritas illuminari non pos-
site: se ipsa esse cum tormentis interroganda, iu-
ris auctores probant. PP. et al. Maij. Sirmij. Tiberia-
ns & Dion. Coss.

13. Idem AA. & CC. Philipp.

Hoc quod placet, si de hereditate queratur, he-
reditarios seruos interrogari, tibi opitulari non
potest. Vbi enim de domino incertum est, ad quem
hereditas pertinet: merito per interrogationem
hereditarii serui ad veritatem indaginem perueni-
tur. Tu autem adseuerando seruum communem
esse, non dubitas portionem ad eum pertinere, con-
tra quem interrogari eum cupis. Quae res que-
stionem haberis eo non permitit: cum nec com-
munis seruos aduersus dominum communem, qui
non occidisse scilicet suum dicatur, interrogari
possit. Sub. IIII. Kalend. Maij. Heraclicz. AA. Coss.

14. Idem AA. & CC. Constantio.

Seruos non solum pro domini, sed nec pro his quorum an-
tefa sunt constituti, sed nec pro his quorum ante-
fa sunt: interrogari posse constat. S. VIII. Id. Apri-
l. CC. Coss.

15. Idem AA. & CC. Maximo.

Interrogari seruos de facto suo, non solum in cri-
minali causa, sed etiam in pecuniaria (veluti
quando per eos depositi vel commodati nomine, vel
alii causis legibus cognitis res alii praesitis sunt)
posse, non ambiguitur. S. V. Idus Aprilis. CC. Coss.

16. Imp. Valen. Valens. & Gras. AA. ad Antonium

praefectum praetorio Gallianorum.

Decuriones sive ob alienum sive ob suum debi-
tum, exortes omnino carum volumus esse pena-
rum: quae fiducia & tormenta constituent. Quod
quidam capite iudici erit, si in contumeliam
ordinis, exitiisque tentetur. Maicitatis tantum-
modo res, & (quae nefanda diabolis sunt) con-
cubentes ex ordine municipalis, maneat tam
eruenda conditio. Datum xv. Kalend. Octobr. Treue-
ris, Valente v. & Valentianino AA. Coss.

17. Imp. Arct. & Honor. AA. Messala PP.

Nihil sibi deflektens à iustitia indignatio cogni-
torum, nihil venialis exigentium terror in eas
que aut innocentia secutus, aut principali sunt ho-
nore munita, intelligat licere personas, ad inferen-
das iniurias corporales, habeat hanc mercedem la-
boris multorum numerum testimonii commendata
deuotio. Idemque & si munera decurionatus
quis depositor, nam & ipse propter pristinam di-
gnitatem questionem non patitur. Dat. XII. Kalend.
Septembr. Theodoro v. c. Coss.

18. Imp. Iustinianus A. Demostheni PP.

De tormentis hereditariorum seruorum faci-
mus nullo discrimine secundum anteriores le-
ges & constitutiones interposito, sive de iure her-
editatis aliqua moueatur inter heredes quatuor, sive de
corporibus tantum hereditariis, sive de
viroque eorum & seruorum de corporibus tantum her-
editariis interrogari: & licere seruos eos tan-
tummodo, qui res gerendas detinent: sine in-
fractu relictis sunt, sive libertatem adipisci per
ultimam testatoris voluntatem precepti sunt, in
questionem rerum hereditariorum deducuntur, & ex
his ea quae occulta sunt, reuelari: prius tanquam
clementia super his a nobis statuto prastando. Da-
ta x. v. Kalend. Octobr. Chalcedon, Decio v. c.
Coss.

DE A BOLITIONE
TIT. XLI.

1. Imp. Diocletian. & Maxim. AA. & CC. Patern.

Præses prouincie si perficerit abolitionem ad

onqua criminis que iusta sunt: persicentem a

ad Senatum.

imperiatum: ne semel finita instaurentur, interef-
fione auctoritatis sue propiciet. Supplicatione ve-
ro porrecta nutu principalis, praefata abolitione so-
litum crimen ab eadem persona renovari potest.
PP. xx. Kal. Decemb. Diocletiano III. & Maximino
AA. Coss.

2. Imp. Crispinus A. ad Ianuarium
præfecti.

ABOLITIO presentibus partibus causa cognita
An non à principe, sed à competenti iudice puni-
lari debet: tibi per errorem seu temeritatem, seu
calorem ad accusationem profligeris: hoc enim ac-
cusator explanans: abolitioni locum faciet. Si au-
tem per deceptionem, vel pecunia rei corruptus
ad postulandum abolitionem venit: re tempore mi-
sererationis vox minime admittatur, sed ad eum us
nocentem reum inquisitione facta, pena competit
ingeratur. Hi autem qui suam suorumque iniuriam
defendunt, & qui cogitosus fuos in accusationem
deducunt, omnimodo abolitionem petere non pro-
hibentur. Dat. XVI. Kal. Decemb. Seidic. Comitan-
tino. V. & Li. in ius. Cons.

3. Imp. Valentin. & Valens. AA. ad Probus.

Fallaciter inculpantibus accusatores abolitionis
non habent. Sin autem syn. era mente, accusatio-
nem instinxerit, & reus aliquid iniurie inscriptio-
nibus illata tolerauerit: id est si vel carcere suffi-
xerit, vel torturiz, vel verberat, vel catenat, abo-
litione non petetur: nisi forte ille qui huc patus est,
suum consentium adpetendam abolitionem accom-
modauerit. Quanto autem reus nihil tale passus est:
postquam fuerit officiis custodia traditus, intra dies
triginta accusatori petenti, etiam inuito reo dari
permittitur. Post hoc vero tempus, nisi reus con-
fessus, necens, non esse ibi videntur. Quod si in-
genitorum, licet plebeiorum, qui consilii & partici-
pes erint, non erant, testimonij gratia corpora
fuerint laceras verberibus, tormentisque vexata,
abolitionem etiam diuinum partium consensu pe-
titam, iubemus vigore iudicis denegari: & crimen
proprietum, cuius examen tormentis raro caper-
at agitari. Sin autem tebus tormentis minime
sunt illata: etiam sic abolitionis non habitur in illis
criminibus (vt in violata maiestate, aut patria op-
pugnata, vel propta, aut peculatus admitti, aut
sacramentis defertis omnia, que quae iure vecri
continentur) in quibus inde non minus accusa-
tores ad docenda que detulerint quam reum ad pur-
ganda que negat, debet virgere Data. XI. Id. Octobr.
Treueris, Valentianino N. P. Victore Cons.

DE GENERALI ABOLITIONE,
TIT. XLIII.

1. Imp. Ammonius A. Rutiliano consulari Ciliciz.

Vi potestatus, & vis, aliorumque criminum
reum fecit, si post abolitionem ex forma solita
reorum factam, & post edicta proprieta intra dictum
statutum reperire supercederit: persequi criminis
volenti non est audiendum. PP. viii. Kal. Maij. Lxto II.
& Cereale Coss.

2. Imp. Dioclet. & Maxim. AA. Paulino.

Cum eo tempore quo indulgentia nostra criminis
extiuit, accusatio à te inituta non fuerit: publica
abolitionis prescriptio cessat. PP. vi. Id. Februar. Maximo I. & Aquilino Coss.

3. Imp. Valentianus Valens. & Gaius. AA.

ad Senatum.

Indulgencia patres conscripti, quos liberat, notat
Ine infamia criminis isto colit, sed ponez gratiam
facit. Dat. XIII. Kalend. Treueris, Gratianus A. II. &
Probo Coss.

V T I N T R A C E R T Y M T E M P V S
criminis questionis terminatur.

TIT. XLIV.

4. Imp.

Idem AA. Lucillo.

In executionibus criminum obtinuisse videatur
Defiderio vic. Aliz. Quidam accusator reum in judicium sub scri-
pitione detulerit, si intra statutum sub scri-
pitionem ceptam persequi supercederit, vel
(quod est contumacia) ultima die adesse neglexe-
rit, vel simplicitati ratione, necum te ad finem
vindictæ pertinens preces tuæ tenetur; poteris
postposita formidine impedimentum secundum
tulito silentio, institutam accusationem secundum
leges perferens, quam probabis tibi debitam vnu-
diam reportare. PP. ii. Kal. Jul. Diocletiano. vi. &
Max. AA. Cons.

5. Imp. Heliog. & Theodos. AA. Ceciliiano

P. P. postalia.

N*overiat* iudices cuiilibet culmine honorifice
presidentes, necessariis virtute parti (si peran-
tur) dilatationibus non negatis, praecedentibus sci-
llicet inscriptionibus, intra certum tempus crimi-
nali causis limitandas: quo emento subeat accu-
sator qui detinatur, ponam legibus constitutam. Et si
persona vilius fuerit, cui dannum sum, non sit
iniuria, ponam patiatur exilio, nisi forte intra sta-
tutum temporis metas consensu partium abolitionis
poposcerit. Iudicium autem debet esse diligenter
et, ut si nulla rationabilis à reo vel accusatore di-
latio postuletur, virginatim caularum notio-
nem non expectatis moris. Dat. XII. Kal. Feb.
Rauennæ, Honorio viti. & Theodosio III. AA. Coss.

3. Imp. Iustinianus A. Mennæ præf. præ.

Criminales causas omnino intra duos annos
a contestatione litiis consumrandos finiri cen-
sens, nec vila alia occasione ad ampliora produ-
ci tempora: sed poti bienniū excusum minime vi-
terius liti durante, accusatum absoluvi: scientibus
iudicibus eorumque officiis, quid si litigatibus
admonentibus, iphi licet introductionem vel ex-
aminationem diffuderint, pœna vicenatur libra-
rum auri seruantur. Datum Kal. April.

AD SENATVS CONSULTVM T. V.
pillianum.

TIT. XLV.

1. Imp. Antonius A. Amato.

Idem in senatusconsultum incidisse videtur,
qui crimen publici iudicis detulit: & causa cri-
minis ordinata, id est inscriptionibus depositis, &
fideiustore de exercenda liti prædicto, eoque qui
accusatur, sub custodia officiis facto, non impetrata
abolitione ab executione criminis detinatur.

2. Imp. Gordianus A. Appio.

Si pro eo qui in crimen subfeliciter, adem tuam
adstrinxisti, sique detinatur, & commissa stipulatio
eximis ultra quantitatem quam spopondisti, obli-
gatus es: eo qui detinatur, infamia nitilo minis no-
tando, & extra ordinem secundum iudiciale mon-
tum puendo.

3. Imp. Valerian. & Gallien. A. Syllano.

Vnamis cum ordinem scriptura continetur: vt
primum abolitionis criminis poteretur, & tunc de-
hinc omnibus placitis obtemperatur: non obser-
vantibus tamen aduersarii, padorum fidei, in-
firmitate accusationem minime potes: & qua ipse
detulisti. PP. prid. Non. Jul. Tusco & Bassus Cons.

4. Idem AA. Patrophilo.

Si ls de quo supplicas, contra parentes vestros de-
fertam (vt dicit) accusationem ceperit perfe-
qui: prescriptio illi in iudicio prædictis detinute
rei poterit opponi. PP. prid. Non. Maij. Seculari &
Dioniso Cons.

5. Imp. Dioclet. & Maxim. AA. Matrone.

Sed feminam suam suorumque iniuriam exequatur,
cum ipsa pax: contra vetum detulisti profi-
ciatur: in senatusconsulti Turpilianni ponam eam
incidisse certi iuris est, subtilita vni. Non. April. CC.
Cons.

9. Idem AA. Floro præf. præ.

Fallaciter inculpantibus, maxime post exhibito-
rum accusatis pœna nullius iuris color veloci detinu-
ta exequatur proficiat: non publica quidem abo-
litione, non privata talibus proficiat subveniatisque
personis quæ specialis indulgentia, nec beneficium

Z 2

quidem eos generale subducatur. Dat. xv. Kalend. Iun. Constantino. Antonio & Syagrio Conf. 10. Imp. Henr. & Thed. AA. Conf. præt. trib. pleb. Senatus suis S.D. 15. Idem AA. & CC. Agatho.

Quisquis crimen intendit, non impunitam fore quererit licentiam mentiri: cum calumnias ad vindictam poscat similitudinem supplicij. Dat. viii. Id. Aug. Raucenz, Asclepiodoto & Mariniano Conf.

B E P O E N I S

T I T. XLVII.

1. Imp. Tit. Aelius Antoninus A. Lucio. **E**tiam in opus perpetuum damnati, non diffimilis conditionis sunt ab his, qui deportantur in insulam pp. sine die & confule.

2. Imp. Aemilianus A. Valerio. **P**rocurator meus, qui vice præsidii non fungebatur, ex illo tibi poenam non petuit irrogare: ac propterea frustula verius sententiam, quæ nulla curia ratione submixta est.

3. Idem A. Senatus. **D**e curionem in opus publicum dati non oportere manifestum est.

4. Idem A. Mariana. **S**i antea conceptus est puer, de quo libellos dedit, quæm mater eius in metallum condemnatur: natus conditione eius est, cuius ante condonationem mater eius fuit.

5. Idem A. Senatus. **H**onor veterani etiam in eo habitus est, ut liberis, coramque ad primum durataxat gradum poena metalli vel operis publici non afficiantur, sed in insulam relegentur.

6. Idem A. Alphio. **N**ecredibile est, quod allegas, liberum hominem, ut vinculus perpetui continetur, esse damnatum. Hoc enim vix in sole seruilli conditione procedere potest. PP. iii. Feb. Messala & Sabino Conf.

7. Imp. Alexander A. Isidor. **I**mpunitas delicti propter statum non datur, si in ea quis sit, in quam crimen quod intenditur, cadere potest.

8. Idem A. Victor. **D**eportatorum in insulan ab eo, cui id facienda ius erat, bona siccio vindicantur: relegatum autem non, nisi sententia specialiter adempta fuerit.

9. Idem A. Demetrio. **S**i matrem tuam decurionis filiam fuisse probatum fuerit, apparebit eam non oportuisse in ministerium metallicorum, nec in opus metalli dari.

10. Idem A. Catulo. **D**e curionum filii non debent beatis subiecti.

11. Idem A. Titiano. **C**onsecutudinem pro causa iniuitu iustitiae nolumus statim eos aut subire poenam, aut exciperre sententiam: sed per dies triginta super statum eorum sors & fortuna suspensa sit. Reos sanè excipiunt, vincitque custodia, & excubili solentibus vigilanter obseruat. Dat. ix. Kal. Septemb. Verona, Antonio & Syagrio Conf.

12. Imp. Dioclet. & Maxim. AA. in consilio dixerunt.

13. Idem AA. Vrsino. **D**e curionum filii non debent beatis subiecti.

14. Idem AA. & CC. Vicario. **C**onsecutio impune in publica commoda deficiat, censensus etiam in absentes eos pro competenter vltione debere consurgi. Dat. Kal. Iun. Arca. A. & Bautone Conf.

15. Idem AA. Eutychiano præfato præt.

16. Imp. Catullus, Valentianus & Theodosius AA. Flavianus præfato præt. Illyrici & Italici.

17. Idem A. Carolo. **S**i vindicari in aliquos seuerius contra nosfam consuetudinem pro causa iniuitu iustitiae nolumus statim eos aut subire poenam, aut exciperre sententiam: sed per dies triginta super statum eorum sors & fortuna suspensa sit. Reos sanè excipiunt, vincitque custodia, & excubili solentibus vigilanter obseruat. Dat. ix. Kal. Septemb. Verona, Antonio & Syagrio Conf.

18. Imp. Aread. & Henr. AA. Eutychiano præfato præt.

19. Idem AA. Vrsino. **S**ervo ex sententia damnato, si quoquo modo sex sententia proprietatis ius amputatum non fundomino suo obesse qui cum par est.

20. Idem AA. & CC. Vicario. **S**i operis publici temporalis poena sententia præsumit, noncum excessus dies, hunc expectari

conuenit: cum non remitti posnam facilis, publice interficit: ne ad maleficia temere quisquam prosiliat.

21. Idem AA. & CC. Agatho. **P**oenam sua dicta sententia præsidi provincie reuocare non licet.

22. Imp. Constantinus A. ad Catulinum proconsule Africæ.

23. Tit. VI. **Q**vi sententiam laurus est, temperamentum hoc tenet, vt non prius capitem in quempam promat, seuerâ neque sententiam suam in adulteri vel homicidi vel maleficij criminis, aut sua confessione, aut certe omnium qui tormentis vel interrogatoriis fuerint dediti, in unum consipiente concordante que rei finem, constituit: & sic in obiecto flagiti deprehensus, vt vix etiam ipse eis, quæ commiserit, negare sufficiat. Dat. iii. Non. Noembris Treveris, Accepta xv. Kal. Maij Constanti & Constanție v. cc. Conf.

24. Idem A. Euseb. **S**i quis in metallum fuerit pro crimine deprehensus, qualitate damnatus, minime in eius facie scribaturcum & in manibus & in liris posita poena damnationis una inscriptione comprehendi: quid facies, quæ ad similitudinem pulchritudinis est cœlesti figura, minimè maculetur. Dat. xii. Cal. April. Cabilluno, Constantino A. III. & Licinio III. Conf.

25. Idem A. Euseb. **Q**ui suo criminis poenam exilio sub certo tempore, s. latere decreti sunt: exacto præsumit tempore, ne clausis carceribus, nec in locis quibus exiles versari sunt, teueantur. Dat. iii. Cal. Sept. Eudoxiopolis, D.N. Theodosio AVII. & Palladio v. ca. Conf.

26. Idem Augusti, Monaxio præfato prætoris.

27. Idem Augusti, Monaxio præfato prætoris. **H**is, qui conficiendi nauis incognitis ante peregrinationem barbaris tradiderint, capitale supplicium proponi decernimus. Dat. viii. Cal. Oct. Constantino, Monaxio & Plinta Conf.

28. Constitutionis argumentum, qua lingua Graeca primum fuerit edita, ex lib. 60. Basil. t. 5. cap. v. l. t. Ex. Cu. interpret.

29. Idem Augusti, Monaxio præfato prætoris. **C**onstitutio iubet ut ne miseri in exilium, eis locis, in quæ miseri sunt, degant in custodia, & ut ne quis relegeatur ut propugnaculum Gypsi vel alia presidia, sed si quidem morte dignum sit crux, huic pœna subiicitur. Si exilio perpetuo vel temporario, ut in exilium mittatur, ita tamet ut non iubetur esse in custodia eis locis in quæ mittitur: sed in prouinciam eam, quam index stauerit circa ciuitates & prouincias, inferiori excepta, pœnitentiaverandi in tota prouincia, quæ tamet exire negqueat, nec manens in ea quicquam seditione & incivilius agere, nisi v. lii ultimo supplicio adfici à præfido prouincie vel à præfido illorum locorum, in quibus exilat. ¶ Et coniecti in carcere, vt in regia vrbē, in eonon sit supra constitutum iam tempus in superiori titulo de custodiis, & limili modo in prouinciis: ut compendio effimiciori causa finiatur: & rēs, si dignus exilio, damnetur, non in custodiis, sed in prouinciam, quæ non sit ex prohibitis, ea lege vi ultimo supplicio adficiatur, si prouincia excesserit, vel ibi incivilius quid admiserit. ¶ Magistratus autem Alexandri & Thebaidos solos iubet in Gypsum, & in Oasin mittere vel in se mescol vel ad summum in annum. ¶ Quid. si perpetuum sit exilium, neque in Gypsum mittetur, neque in Oasin, neque in custodiis alterius prouincie, sed vi diarium eis in prouinciam integrum, ea conditione vt si quid deliquerit, vel si excesserint iusta præsumunt, qui miseris, ultimo supplicio adficiantur. ¶ Iubet, qui tem officiales cuique iudicij huius legis commisifacere præ fidem, nec quemque detinere ultra refectionis tempus, sed statim dimittere sine damnatione & mora, & eum qui quid ausus fuerit accipere, quadruplex reddere. ¶ Prohibetur vero præfides relegate in prouincias & ciuitates constitutions subiectas.

30. Idem Gratianus, Valentianus & Theodosius AA. Flavianus præfato præt. Illyrici & Italici.

31. Idem A. Catulo. **S**i vindicari in aliquos seuerius contra nosfam consuetudinem pro causa iniuitu iustitiae nolumus statim eos aut subire poenam, aut exciperre sententiam: sed per dies triginta super statum eorum sors & fortuna suspensa sit. Reos sanè excipiunt, vincitque custodia, & excubili solentibus vigilanter obseruat. Dat. ix. Kal. Septemb. Verona, Antonio & Syagrio Conf.

32. Imp. Dioclet. & Maxim. AA. in consilio dixerunt.

33. Idem AA. Vrsino. **D**e curionum filii non debent beatis subiecti.

34. Idem A. Titiano. **C**onsecutio impune in publica commoda deficiat, censensus etiam in absentes eos pro competenter vltione debere consurgi. Dat. Kal. Iun. Arca. A. & Bautone Conf.

35. Idem AA. Eutychiano præfato præt.

36. Idem AA. & CC. Vicario. **S**i matrem tuam decurionis filiam fuisse probatum fuerit, apparebit eam non oportuisse in ministerium metallicorum, nec in opus metalli dari.

37. Idem AA. Eutychiano præfato præt.

38. Idem AA. & CC. Vicario. **D**e curionum filii non debent beatis subiecti.

39. Idem AA. Eutychiano præfato præt.

40. Idem AA. & CC. Vicario. **C**onsecutio impune in publica commoda deficiat, censensus etiam in absentes eos pro competenter vltione debere consurgi. Dat. Kal. Iun. Arca. A. & Bautone Conf.

41. Idem AA. Eutychiano præfato præt.

42. Idem AA. & CC. Vicario. **S**i matrem tuam decurionis filiam fuisse probatum fuerit, apparebit eam non oportuisse in ministerium metallicorum, nec in opus metalli dari.

43. Idem AA. & CC. Vicario. **D**e curionum filii non debent beatis subiecti.

44. Idem AA. & CC. Vicario. **C**onsecutio impune in publica commoda deficiat, censensus etiam in absentes eos pro competenter vltione debere consurgi. Dat. Kal. Iun. Arca. A. & Bautone Conf.

45. Idem AA. & CC. Vicario. **S**i matrem tuam decurionis filiam fuisse probatum fuerit, apparebit eam non oportuisse in ministerium metallicorum, nec in opus metalli dari.

46. Idem AA. & CC. Vicario. **D**e curionum filii non debent beatis subiecti.

47. Idem AA. & CC. Vicario. **C**onsecutio impune in publica commoda deficiat, censensus etiam in absentes eos pro competenter vltione debere consurgi. Dat. Kal. Iun. Arca. A. & Bautone Conf.

48. Idem AA. & CC. Vicario. **S**i matrem tuam decurionis filiam fuisse probatum fuerit, apparebit eam non oportuisse in ministerium metallicorum, nec in opus metalli dari.

49. Idem AA. & CC. Vicario. **D**e curionum filii non debent beatis subiecti.

50. Idem AA. & CC. Vicario. **C**onsecutio impune in publica commoda deficiat, censensus etiam in absentes eos pro competenter vltione debere consurgi. Dat. Kal. Iun. Arca. A. & Bautone Conf.

51. Idem AA. & CC. Vicario. **S**i matrem tuam decurionis filiam fuisse probatum fuerit, apparebit eam non oportuisse in ministerium metallicorum, nec in opus metalli dari.

52. Idem AA. & CC. Vicario. **D**e curionum filii non debent beatis subiecti.

53. Idem AA. & CC. Vicario. **C**onsecutio impune in publica commoda deficiat, censensus etiam in absentes eos pro competenter vltione debere consurgi. Dat. Kal. Iun. Arca. A. & Bautone Conf.

54. Idem AA. & CC. Vicario. **S**i matrem tuam decurionis filiam fuisse probatum fuerit, apparebit eam non oportuisse in ministerium metallicorum, nec in opus metalli dari.

55. Idem AA. & CC. Vicario. **D**e curionum filii non debent beatis subiecti.

56. Idem AA. & CC. Vicario. **C**onsecutio impune in publica commoda deficiat, censensus etiam in absentes eos pro competenter vltione debere consurgi. Dat. Kal. Iun. Arca. A. & Bautone Conf.

De bonis proscript. seu damn.

& Theodoro v. cc. Conf.

57. Imp. Honorius & Theodosius Augusti, ad Antem. præfectum prætorio.

Mnes, quos damnationis conditio diversi existimantur, metas temporis præsumit in carceris implexis custodia deprehenderit, solutos poenam, vinculissim laxatos; custodia liberant præcipitus, nec formidare milieras vilas exilij. Sit fatus immensorum cruciatus semel luisse supplicia, ne bi qui diu priuati sunt auræ communis haustu, & lucis aspectu, intra brevem ipsam catenarum ponderibus prægravatis, etiam exilij poenam sustinere iterum compellantur. Dat. xxi. Cal. Sept. Constantino & Constanție v. cc. Conf.

58. Idem Augusti, Monaxio præfato prætoris.

59. Idem Augusti, Monaxio præfato prætoris. **R**estores prouinciarum conueniri præcipimus, vt hi qui suo criminis poenam exilio sub certo tempore, s. latere decreti sunt: exacto præsumit tempore, ne clausis carceribus, nec in locis quibus exiles versari sunt, teueantur. Dat. iii. Cal. Sept. Eudoxiopolis, D.N. Theodosio AVII. & Palladio v. ca. Conf.

60. Idem Augusti, Monaxio præfato prætoris.

61. Idem Augusti, Monaxio præfato prætoris. **H**is, qui conficiendi nauis incognitis ante peregrinationem barbaris tradiderint, capitale supplicium proponi decernimus. Dat. viii. Cal. Oct. Constantino, Monaxio & Plinta Conf.

62. Constitutionis argumentum, qua lingua Graeca primum fuerit edita, ex lib. 60. Basil. t. 5. cap. v. l. t. Ex. Cu. interpret.

63. Idem Augusti, Monaxio præfato prætoris.

64. Idem Augusti, Monaxio præfato prætoris. **C**onstitutio iubet ut ne miseri in exilium, eis locis, in quæ miseri sunt, degant in custodia, & ut ne quis relegeatur ut propugnaculum Gypsi vel alia presidia, sed si quidem morte dignum sit crux, huic pœna subiicitur. Si exilio perpetuo vel temporario, ut in exilium mittatur, ita tamet ut non iubetur esse in custodia eis locis in quæ mittitur: sed in prouinciam eam, quam index stauerit circa ciuitates & prouincias, inferiori excepta, pœnitentiaverandi in tota prouincia, quæ tamet exire negqueat, nec manens in ea quicquam seditione & incivilius agere, nisi v. lii ultimo supplicio adficiatur, etiam si præfido prouincie excesserit, vel ibi incivilius quid admiserit. ¶ Magistratus autem Alexandri & Thebaidos solos iubet in Gypsum, & in Oasin mittere vel in se mescol vel ad summum in annum. ¶ Quid. si perpetuum sit exilium, neque in Gypsum mittetur, neque in Oasin, neque in custodiis alterius prouincie, sed vi diarium eis in prouinciam integrum, ea conditione vt si quid deliquerit, vel si excesserint iusta præsumunt, qui miseris, ultimo supplicio adficiantur. ¶ Iubet, qui tem officiales cuique iudicij huius legis commisifacere præ fidem, nec quemque detinere ultra refectionis tempus, sed statim dimittere sine damnatione & mora, & eum qui quid ausus fuerit accipere, quadruplex reddere. ¶ Prohibetur vero præfides relegate in prouincias & ciuitates constitutions subiectas.

65. Idem Gratianus, Valentianus & Theodosius AA. ad Primum præfectum præt.

66. Idem Gratianus, Valentianus & Theodosius AA. ad Primum præfectum præt. **S**i quis intra prouinciam pro qualitate delicti sit, quod proscriptio inveniatur, ut ordinatio officij sollicitudinem bonorum eius indago diligentissime colabatur: ne quid rei privatae commod

sunt. Nam prædicta eorum, que ante quādem migrationem, habuerint, si ab eis disfarta non essent, sibi rationibus vindicari iampridem decreatum est: nisi aliud speciali præcepto auctoritate maiestas decreverit. Ut igitur à principibus salubriter statutum est, ita salvis his, quæ utiliter placuerunt, parentibus hæredes eos existere minime oportet; nulla legis statutum est.

9. Exemplum sacrarum literarum corundem
AA. ad Flaccum.

Prohibitum est eniſenque bona, qui fisco locum scisse existimabatur, capi, priusquam à nobis forma fuerit data. Et ut quin proiunctionis genere occursum si Cæſarianus: sancimus licet vniuersitatem interest, obiciere manus his, qui ad capientia bona alii cū venient, qui succubuerit legibus; ut etiam si officiales aut fuerint: tenore datæ legis desistere, ipsi priuatis resistentibus, à facienda iniuria arceantur. Tunc enim iurius interest bona alii cū non interpellari, officialibus volentibus ea capere, debet acquiescere, cum literis nostris cognouerit non ex arbitrio suo Cæſarianos. Id est officiales vel capienda eadem vniuersitatem facultates: sed iustitiae vigorem id fieri suauif.

6. Imp. Constantinus A. ad proiunctiones,
Vitas etiam, & que lq̄cum habent, fiscali actiones. Præcipimus concremari ob hoc solum, quod suis temporibus prolata non sunt: vi iam calumnia prævariorum eo saltu arceantur exemplo, quo iustas facili litere silere præcipimus. Dat. xii. Kal. Jun. Constantino A. v. & Liciño Cæſ. Coss.

Desponsis facultas danda est his, quibus aliquam inquietudinem fiscus inserit: cum facultates corundem: adhuc controversia pendente inquietari describitur. Vbi ergo controversia exitere, fisco aliqui patrimonium vindicante: apud eum omnibus facultatibus constituit cognitione ventiletur: ut cum rei exitus debere eas vindicare probaverit, tunc deinceps res persequi levet, & super modo facultatum ac rerum interrogationem haberi, quæ per conditiones seruos inveniāt: si quid subtraditum fuerit exigatur, & exrinsecus integrum tantum aliud multæ nomine, quantum fuerat per fraudem ablatum. Sane in quāmodi quisiōne si Cæſariani nomen incidentur, ad usurpationem constitutionis istius non debet accedere: si quidem consuetudo fraudum, quibus prediū omnia temerare consueverunt, exceptionem corundem meruit. Dat. prid. Kal. Ian. Sirmio, Constantino A. vii. & Constantio Cæſ. Coss.

8. Imp. Valens. & Valenti. AA. ad Dra-

contium vic. Africe.
Q uia in contraria sceleris ac fisco pernicioſis interuersorum maculosis sefraudibus impluerint quadrupli redibitio[n]e teneantur. Dat. lx. Kal. Decemb. Adrumetum, Valentianum & Valente AA. Coss.

9. Imp. Honor. & Theod. AA. Patricio co-

mitem regum priuatarum.

Super creandis fiscopriis periculis procuratatis firmam esse præcipimus: ita ut omni ambitione et flante, que flatuunt, quaque antiqua consuetudine commendantur in populi, vel sumptu familiæ ministrando, in membra permaneant: super Irenach. & Opione omni antiqua consuetudine observanda. Dat. xii. Kal. Iun. Constantinop. Theod. A. vii. & Constantio vi. Cons.

10. Idem AA. Palladio P. P. Oricatis.

Eorum patrimonia mortuorum, qui vita sua tempore diversis conscientiam suam dicuntur polliuisse criminibus, fisci rationibus nequaquam competere, vel ab eo alienari censemus, nisi post publicam accusationem eos confitentur sive coniugio. Dat. viii. id. I. Rauenna, Eustathio & Agreco-

la Confess.

11. Pars undecima conf. ex lib.
Ivi. B. C. A.

Quis publica actio intra sex menses post litigium speciali præcepto auctoritate maiestas decreverit. Ut igitur à principibus salubriter statutum est, ita salvis his, quæ utiliter placuerunt, parentibus hæredes eos existere minime oportet; nulla legis statutum est.

9.

DE CONVENTIENDIS FISCI debitoribus,

TIT. II.

1. Imp. Gord. A. Saturnino & aliis.

Non iniusta ratione desideratis, reprobatis fisco indemnitate, eos priori loco conuenienti, qui ab aliquo contrarerunt: mox ad vos peruenient, qui ab his quādam mercati estis.

2. Imp. Valer. & Gallien. AA. & Valer. C. Erophilo.

Fisco quidem contra te manet actio, quod argentum quod infere debebas, rationibus fuerit relatum, si cautionem quib[us] super eo exposta est, tabularius non subnotauit: quoniam tamen est, vi prius de bonis eius qui exactor fuit, si solvendo est, & conuenienti eius facultas datur, indemnitate fisci sati- scatur: à te, seruari h[ic] modus nosa posse reponatur.

3. Imp. Disclos. & Maxim. AA. & CC. Januario & aliis.

Quoniam Augerio ac filio eius ad exigenda reliquias consortes vos atque consocios eius dicitis, eis quæ certorum dumtaxat nominum exactiōnē mandatam: inter eum & ceteros qui exactores fuerint nominati, confusis exactiōnē mutuum periculum constitutum, sed separato muneri obsequio, discretae sollicitudinis rationem suisse adseveratis à iure non discrepat, vi prius ex bonis exactorum, qui principali loco ad exactiōnē fuerant destinati, indemnitati fisci satiſfat: postq[ue] eos, si solidum debitum evolutum non sit, nominatores conuenienti. Rationalis igitur noſter iuri ordinem sequitur ex cuiusque exactorum facultatibus, necnon etiam minoriorum, si fiscus in iurius debiti quantitate secundum indemnitatē consecutus non fuerit, etiam vos ad restituenda fiscali debiti addingeret.

4. Imp. Valens. & Valenti. Grat. AAA. ad Archelatum com. Orientis.

Hi qui fisco nostra mansuetudinib[us] obnoxii sunt. Homilia frustratio teneantur, ut quod suis non-minibus debent, de suis facultatibus cogantur exulcereris, cum compleuerint, allegationibus propriis, si quis aduersus quoscunque ex suis contradictionibus debitoris competere sibi ex iure crediderint: ita aduersus eos quos sibi obnoxios adseverant, legibus & iudicis experitudinē esse cognoscant. Dat. xii. Non. Jul. Noviodunum, Valentianum NB. P. & Vi- tore Coss.

5. Idem AAA. Fortunatiano com. rer. priu.

Intra chartulas cognoscatis, brebis quidam adseverantur, ut inveniuntur, qui nomina continebat debitorum, seu contra dictum, cum tamē neque te[bi]s credita pecunia probetur, neque cautionibus ea quæ brevis inserta sunt, ostendantur. Ibiq[ue] esse perspicimus, ut sub propria adnotacione manu vnuquisque sibi faciat debitorem. Occasionis igitur huiusmodi ramnum presenti volumen iusione cohoberi: ut brevis vanitate refecta nullus ad redditum item de his quorum nomina conscripta sunt, vigeatur, quod & in aliis similibus causis obseruantur esse ceſſamus. Dat. prid. Non. Iul. Hieropol. Gratian. A. iiiii. & Merobaudo Coss.

DE FIDE ET IVRE HASTAE FIS-
CALIS, & de adiectionibus,
TIT. III.

1. Imp. Antonius A. Curiz.

Quod in libellum convulisti: procuratori meo, id cuius officium desiderium tuum pertinet, allegata: cui si probaueris, non auctore procuratore, vel cu[m] vñdendi fuit facultas, neque habitis hastis, neque omni ordine peracto venditas res esse: & id quod ex causa indicati debes, exsolueris, rescella venditione mala fide facta, easdem res recipies cum fruſibus quos ad emporem mala fide peruenire, vel peruenire debere constiterit. PP. Non. Ian. Antonio A. iiiii. & Balbino Conf.

2. Imp. Gord. A. Heracleoni.

Duxplex ratio desiderium tuum iuvat: & quod p[ro]ptermissa hastarum solemitate possessions tuas ex officio distractas suggeris: & quod pretij vilitate, ob exiguum debitum, graciōsam emptionem in fraudem tuam, in vilitate in qua rationum mearum, aduerfarium & commentum fuisse dicas, quapropter illicita ista redargue, tam indemnitate fisci consulterus, quād[us] tuz securitati operam laetus. PP. v. Kalend. *Gordian. & Auiola Conf.

3. Idem A. Crisp.

Et si instrumenta emptionis non extent, quibusunque tamen probationibus vxor tua ostenderit ad se eam domum pertinere, quam à fisco eius nomine dicas comparata, p[re]ciumque ab ea exolutum, & in ea dominium translatum, frustra fisci ex persona matris eius referre quisiōnem procurator meus non sine.

4. Imp. Diclos. & Maxim. AA. & CC. Marcellinus.

Si tempora quæ in fiscalibus auditionibus vel h[ab]itis statuta sunt, patiuntur: cum etiam augmentum te facturam esse proficaris: ad rationalem nosm[us]t[er]is detectus in codem, ad quadupli ponam: eg[er] hac autoritate tenetur. Dat. xii. id. Mart. Trecenti Valentianino & Valente Coss.

5. Imp. Valentian. Valens & Graian. AAA.

ad Viuentum P. P. Galliarum. **V**eracunque pro reliquo prodigorum in anno quarto titulo exterrisque fiscalibus debitis in quibuscumque corporibus sub auctione licitanda sunt, fisco auctore vendantur: perpetuo penes eos sint iure dominij: quibus res huiuscmodi sub hastæ sollemnis arbitrio fiscus addixerit, & si quid vnguam, ut à fisco facta vendito possit infringi, auctoritate rescripti fuerit imperatum, nullus obtemperat: cum etiam minoribus siquando aliquid ex rebus eorum pro fiscalibus debitis adiudicatur emporibus, repetitionis facultas in omnem intercipitur statim. Dat. xii. Non. Nouemb. Treu. Valentianino NB. P. & Vitoz Coss.

6. Idem AAA. ad Felicem Com. sacr. larg.

Si qui proscripti ac distracti fisco, debitorum fiscalium emerit facultates: pro carum rerum tantum pretio obnoxij sit, quas eos patuerit decursus hastis & proscriptio habita comparasse. Nam ita eos munimus, ut nullius conuentiōis liquor fiscalium nomine patiamur extrinsecus subire iustitiam. Dat. viii. id. Mar. Martianop. Valentianino & Valente AA. Coss.

7. Imp. Zian.

Salicuius bona publicentur, atque vendantur. Sicut tam comiti rerum priuatarum Augulii, quam scholæ Palatinorum, quād[us] etiam fisci adiutorio emere aliquas res ex eadem auctiōne, isque contractus à nemine caluniatetur. PP. iiiii. Kal. Augusti post Consul.

8. Imp. Zian.

De VENDITIONE RERUM FISCALIBVS COMMUNIIS.

TIT. VIII.

1. Imp. Antonius A. Antioch.

Eius summa que tibi p[re]ceps nomine insitam

multam tibi procurator meus irrogavit ultra

quam placitum est, sed p[re]ceps te iustit[er] inferre.

PP. xv. Cal. Decemb. Sabino & Anulino Coss.

2. Imp. Alexander A. Vidorino.

Si sub p[re]ceps creditum fuit, etiam fiscum qu

successit in locum debitoris: fiscus præfere

recepit, & fiscus dependit saltem pacto placu.

21. Non. Septemb. Juliano & Crispino Coss.
3. Imp. Iustiniani A. Meanz P.P.
Fiscum etiam nostrum parere fundationi nostri
numinis iubemus: per quam visque ad dimidiam
centesima vñras stipulari creditoribus, exceptis
eius personis, permisimus: ut ipse etiam fiscus
veltra dimidiam centesimam partem à debitoribus
suis minime exigat: sive principaliter et promis-
cuntur sive à posterioribus suis creditoribus actiones ad
eum quocunque modo dévoluntur sunt. Dat. viii. id.
April. CP. Decio V. C. Coll.

DE SENTENTIIS ADVERSVS.
fiscum latis retractandis,

TIT. IX.

1. Imp. Antoninus Acutiano.

Caufas in quibus contra fiscum iudicatum est
intra triennium retractari posse, & post id tem-
pus, si pruaricatio arguitur, vel manifesta fraus
probetur, notum est. PP. Non. Jul. Duob. & Alpini
Coss.

DE BONIS VACANTIBVS, ET
de incorporatioe;

TIT. X.

1. Imp. Diuina & Maxim. AA. & CC. ad
Eucharium.

Sicut debet gratias tua, integratorum res qui si-
tione legitimo herede deceperint, fisci nostri ra-
tionibus vindicandas nec ciuitates audiendas que-
sibz earum vindicandarum ius veluti ex permissa
vindicare nituntur: & deinceps quocunque integratorum
bonis ciuitatis obiectu prilegiorum
suum occupata esse compereris, ad officium no-
strum eadem reuocare non dubites. Dat. prid. Idus
Aprilis Annibaliano & Asclepiodoto Coss.

2. Imp. Constantini A. ad Aemilium V.P.
Rationale.

Si quando annotationes nostræ contineant pos-
sessionem sive domum quam donauerimus, in-
tegro statu donatum: hoc verbo ea vii continetur
quam antiqui scribemus, cum adiacentibus, &
mancipiis, & pecoribus, & fructibus, & omni iure
suo: ut ea qua ad instruendum possit, vel do-
minus pertinent, tradenda sint. Dat. vi. Id. Mart. Me-
diol. Constantino A. iii. & Licinio Coss.

3. Imp. Valens, Valeri, & Gratian. AAA.

Florentium com. rerum priuat.

Si quando aut alicuius publicatione, aut ratione
suum aliquid rei nostra addendum estritum arque
solenniter per comitem rerum priuataram, deinde
per rationales in singulis quibusque provinciis
commerantes incorporatio implieatur: & diligens
stylus signatigi omnia adscribit: iusti vero que-
rum adiectione prædia nostris sunt consecranda
substantijs, non nisi publica testificatione propon-
tantur, grauissimis statim subdendis suppliciis,
qui huiusmodi aliquid propria usurpatione ten-
suerint. Dat. xi. Kalend. April. Valentiniano NB.
P. & Victor. Cons.

4. Imp. Hon. & Thiod. AA. & Caes. A. Pale-
adio praefecto praetorio.

Vacantia mortuorum bona tunc ad fiscum ju-
bemus transferri, si nullum ex qualibet san-
guinis linea, vel iurius titulo legitimum reliquerit
intestatus heredem. Dat. viii. Idus Jul. Rauen. Eu-
stathio & Agricola Coss.

5. Imp. Thiod. & Valen. AA. Hierocrati eom.
rerum priuat.

Si vacantia, vel alio modo bona delata, legibus
ad xarium perhibeantur: certi palatini electi
& iurciorando obstricti mitterantur, vt eorum in-

stantia preses prouincie presente fisci patrone di-
ligerenter inquirat, cuius vacans cadiensque fuerit
patrimonium, quanquaque vel quale videatur: ve
quum date reclamandi copia, nullum id vel iure
possidere, vel vindicare consisterit, locumque xar-
rio factum esse, tam ipsius relatione quum pub-
licorum monumentorum fide constiterit, rerum no-
biis notitia intimetur: ut ius nolite vacanta, vel
etiam in parte honorum, vel in una altera re,
sive actione una vel etiam pluribus seruetur. Nam
si quid per fraudem in dispendium xarrii fuerit
admissum, miseri quidem executores non evitabunt
indignationem: præses autem facultatum parte
dimidia multabitur: fisci vero patronos devrimen-
tum quod pro via eius fisco ingenerit, resarcire
vegetur. Datum vii. id. Octob. Constantino. DN.
Theod. A. xv. & qui fuerit nuntiatus Coss.

DE DELATORIBVS.

TIT. XI.

1. Imp. Alexander A. Bassi.

Sic ei qui capero potest, tacitum fideicommissum
relatum est: cessat delatio. His enim prohibetur
tacitum relatum, qui palam relatum capere non
possunt. PP. xiii. Kalend. Maij. Maximo ii. & Actia-
no Coss.

2. Imp. Gordiano A. Eutychemo.

Mone officiis sollicitudine, quinquo ius
procuratoris, sive causam ab alio delatam, con-
uenienti diligentia instrueret: non ipsum voluntar-
ium delatoris minus suscepisse te auctorum ledioz,
qua precibus intertexta sunt, manifeste declarat. Ea-
propter ne quid in persona tua quod est sece-
temporum meorum alienum, attenter: præses
provincie, etiam clarissimus ad sollicitudinem suam
suum occupata esse compereris, ad officium no-
strum eadem reuocare non dubites. Dat. prid. Idus
Aprilis Annibaliano & Asclepiodoto Coss.

3. Imp. A. Chalcio.

Nilla macula vel criminis delatoris aspergitur
nis, qui cum ab officialibus fundum seu dominum
fisci possidere contendetur: non se, sed alium eius
rei possidorem esse monstraverit. PP. prid. kal. Iul.
Gordia. ii. & Pontianao Coss.

4. Imp. Car. Carinus, & Numerianus AAA.

Candido.

Ex varia statutorum diversitate ad id decursum
elicit hi qui republique causas defendunt, delato-
rum criminibus non tenentur: cum omnibus
notissimum sit, eos solos excraviles nuntiatores
esse, qui fisco defertur. PP. xii. Kal. Septemb. Carino
& Numerianu Coss.

5. Imp. Constantinus A. ad prouinciales.

Omnes iudices inuigilare precipimus, delato-
res sine fisci adiuvante denuntiantur: penitus
adficere, apertissimi enim iuriis est, ut quod ex cu-
isque patrimonio cederit in casu, & legibus &
recto iuris ordine fisci adiuvatis agentibus vita-
dicetur. Sed quia nonnulli præcipites, secundum
ius possella patrimonio deferte non cessant, damus
omnibus licentiam qui se latoz existimant, con-
tra delatores feueritatem iudicem implorare fer-
ro defensam. Datum xi. Kalend. April. Constantino. NN.
P. & Victor. Cons.

6. Imp. Grat. Valen., & Thiod. AAA. Palla-
dio consulari Lydz.

Seruum domini delatorem habemus in exem-
plum omnium preditorum severissimam senten-
tiae subiugari, etiam si obiecta probaverit: excepto
crimine maiestatis. Datum vii. Kalend. Nouem. Con-
stantino. Antonio & Syagrio Coss.

7. Constit. pars ex Basilicis.

Neque seruo neque liber homini licet defer-
re id, ex quo quisquam aut mortem, aut bono-
rum suorum amissionem perimescat. Quod si quis
aliquis

malabuntur, eius quantitas quæcumque fuerit, si-
deiussores dabunt: si verò excedens eam summanam,
vsque ad quinquaginta libras nihilominus dabunt fideiussores: p[ro]pterea autem quantitate
iurabunt, addentes in eadem cautione iurato-
ria se ad futuros in iudicio sacrarum priuatarum.
Augusti aut per seiplos, aut per procuratores, ne-
que id tribunal defertur. Si vero post id iufu-
randum deferant, ter vocantur d[omi]nis diebus inter
singulari vocaciones interpositis: h[ab]ent quoque tria
proclamata contra eos, & si ne tunc quidem ve-
niant aut ipsi aut eorum procuratores, vel defen-
sores, possessionem bonorum sacer fiscus appre-
hendat, absentibus referuant eorum defensione.

9. Quid si bona delata in prouincia sit, &
præses prouincia sive sponte sua, sive ex iulsione
Comitis rerum priuatarum Augusti de caula co-
gnoscatur, nihil cum tumultu, aut per vim fiat: sed
expensis soluenda: eius iudicij tertiam partem ea-
rum, quae in regia vrbe soluuntur, non excedant;

10. Q[uod] vñquisque autem deferas sive Comiti
rerum diuinorum priuatarum Augusti, sive schola
Palatinorum, sive clarissimus fisci adiuvatis, sive
etiam se, sive in causa perseveret, & calumniator esse
decegatur: sive ab accusatione defistat, & laicet: si
mediocres facultates habeat, easque amittere pro-
nihil ducat, grauissimis verberibus castigandum,
& perpetuo fore relegandum. Si vero militiam
habet, vel honorem aliquod officium, aut doc-
tas facultates, excedet tum à militia, tum ab aliis
facultatibus, & nonne intra vrbum regiam, neque
in ea prouincia habitare permitteatur.

11. Seruabilitate h[ab]et lex tam à Comite priu-

tarum Augusti, quam à schola, quae sub eo est, ame-
que violante ob singula capita eius violata, quin-
quaginta auri libras multe nomine exfoluerit. Si ve-
ro in prouincia eorum aliquid violetur: in fini-
gulos euentus triginta auri libras tam qui pro-
uincias praesunt, quam subiecte eis cohortes ex-
soluent. Ne vero quisquam eam multam effugiat,
licet etiam iniuria affectis deferre legis trans-
gressorem, & renuntiare id impunè. Sacratissimo
Augusto, et gloriostissimo magistro, vt ea cognos-
cens Imperator ipsi magistro multarum exactio-
nem commitat.

DE PETITIONIBVS BONO-
rum sublatiis.

TIT. XII.

1. Imp. Grat. Valen., & Thiod. AAA. EW.
tropio praefecto praetorio.

Quisquis in crimine maiestatis deprehensus fue-
rit & punitus, bonaque eius (licet plebendi)
confutudo criminis habet: fiscus inuaserit: nullus
eadem sub specie munificentis principalis audeat
proprio iure poscere. qui contra legem id aulicis
fuerit sperare, quod non licet: reus violat legis
habetur. Sed quoniam plerisque ita in nonnullis
causis iuocentia petentium initiatione con-
stringimus, vt etiam non concedendis tribuanus:
nos restripi quidem nostro aduersus formam la-
te legis, loci aliquid relinquatur. Si quid autem ex
bonis talibus nostro iudicio, nullo tamet deside-
rante atque potente, concedi cuiquam voluerit:
mischuiusmodi tantum valeat liberalitas. Datum
xvi. Kal. Decembr. Theffalonica, Gratianu v. &
Theodosio i. AA. Concl.

2. Imp. Thiod. & Valen. AA. Plorentio.

Omne semen alienas appetendi fortunas stirpi-
cunt ertere cupientes, nulli deinceps volumus
petitionis rerum esse licentiam. Et si intestatus
quisquam quædam, ac nullis ex numero propria-
quorum existentibus, vel vxore vel mariço,

ti munus implenerit, cuiuscumque sit conditionis aut sc̄t̄, seu quolibet titulo res fuerit fiscalis: nemo audeat ad petitionem rerum defunctorum defuare, cuiuscumque fortuna aut sc̄t̄ sit, si fisco nostro locus patet, & aspirare: cum ne illis quidem, quorum adū atque officio petitionum procedebat effectus, impunē licet sanctioribus nostris aduersari: sed vir illustris quidem cuiuscumque temporis questor, si oblatæ petitioni subscriveat etiam responsum dederit: virque illustris comes rerum priuatorum si vel instruit permitterit, vel petitionem si qua influatur, admiserit: indagationem nostri numinis sustinebit: ceterisque fieri vindicta & temeritatis exemplum. Memorales vero, qui excipienda huiusmodi rescripta vel impleta curaverint, & palatinos qui intruxerint, vel gentes admissæ petitionis ediderint, & bonorum proscriptione puniri decernimus. Pari forma res etiam ciuiles, & ad ius publicum pertinentes, ab omni petitione munierint esse censimus, scilicet ne pragmatica iussione, vel sacra adoratione, vel quolibet oraculo diuino, seu mandatis (si qua contra hanc sanctiōne nostra fuerint impetrata) quippam reboris habere valuturis. Dat. xi. Kalend. Maij; Theodos. A. xviii. & Albino Conf.

DE HIS, QVI SE DEFERVNT,
TIT. XIII.

1. Imp. Constantinus A. Maxim. Ra-

tionali Hispan.

Is cuius tacit̄ fidei commissa fuerit hereditas: statim officio gratuitatis tuae nunciet, & gesta prodas, & continuo quod actum fuerit, renuat: & post hanc fidem, tertiam ex omnibus defunctorum recipiat portionem. Quod si ab uxore defunctorum stud ad officium deuotionis tue fuerit reuelatum: ipsa etiam persona quam defunctus esse voluit heredem, si gesta apparuerint, tali præmio mancipetur, ut ex omni patrimonio medium consequatur: & cum fisco nostro celebret diuisionem: id etiam habita priuilegium, ut prior eligat optionem, & tunc occulatur, ille gestorum, fisci & mulieris pariter inimicus, exutus omni patrimonio suo, ac fisco vindicato, in infusum deportetur. Datum Id. Mart. Gallicano & Bassi Conf.

SI LIBERALITATIS IMPERIA-

lis focus tuo herede defecerit,

TIT. XIV.

1. Imp. Constantinus A. ad Mygdonium ca-

strensem Palati.

Iubemus vi si quis forte ex his quibus coniuncter à nobis aliquid donatum sit, nullo herede relatio defecerit: ad consortem potius solarium, quam ad personam aliam pars decadentis perueniat. Dat. xii. Kal. Apr. Antiochiz, Constantino A. & Liciuio iii. Conf.

DE THESAURIS,
TIT. XV.

1. Imp. Le. A. Erychto præfct. præt.

Nemo in posterum super requirendo in suo vel alieno loco thesauro, vel super inuento ab alio vel à se, effusis precibus pietatis nostra benignas aures audeat molestatre. Nam in suis quidem locis uniuiculis, dummodo sine sceleratu ac puniendis sacrificiis, aut alia qualibet arte legibus odiosis thesaurorum, (Id est condita ab ignotis dominis tempore vetustiori mobiliis) querere, & inuenire vti, liberam tribuimus facultatem: nec veterius Dei beneficium inuidiosa columnia persequeatur: ut superfluum sit hoc precibus posculare, quod iam legi permisum est: & imperatorix maiestatis videatur prævenire liberalitas posulanda. In aliisque vero tetralia nemo audeat inquisiri, in quo nec

volentibus vel ignorantibus dominis opes addita⁹ sua nomine persecutari. Quid si nobis super hoc aliquis, credidisse esse supplicandum, aut pater huius legis tenorem, in alieno loco thesauro invenierit, inueniret, in alieno loco thesauro inveniret: cum ne illis quidem, quorum adū atque officio petitionum procedebat effectus, impunē licet sanctioribus nostris aduersari: sed vir illustris quidem cuiuscumque temporis questor, si oblatæ petitioni subscriveat etiam responsum dederit: virque illustris comes rerum priuatorum si vel instruit permitterit, vel petitionem si qua influatur, admiserit: indagationem nostri numinis sustinebit: ceterisque fieri vindicta & temeritatis exemplum. Memorales vero, qui excipienda huiusmodi rescripta vel impleta curaverint, & palatinos qui intruxerint, vel gentes admissæ petitionis ediderint, & bonorum proscriptione puniri decernimus. Pari forma res etiam ciuiles, & ad ius publicum pertinentes, ab omni petitione munierint esse censimus, scilicet ne pragmatica iussione, vel sacra adoratione, vel quolibet oraculo diuino, seu mandatis (si qua contra hanc sanctiōne nostra fuerint impetrata) quippam reboris habere valuturis. Dat. xi. Kalend. Maij; Theodos. A. xviii. & Albino Conf.

DE ANNONIS ET TRIBUTIS,
TIT. XVI.

Pars constit. ex lib. 56. Basilicorum.

VAcantes deinceps annona, & capitulationes à fisco exigentur, neque à magistratibus separantur ut alii concedantur, aut in publica opera infundantur sine sacra forma, & quia & donatio & modus lumpum explicitur. Sed neque etiam ex publico canone in priuatum, vel publicum opus wateriz arborum transferantur, aut in emptione materie pecunia tribuantur sine sacra forma. Qui contravenierit de suo fisci damnum faciat, & competens scrinium grauitatis pœnis subiicitur.

2. Imp. Val. & Gallien. AA. & Valentin.

Cæs. Antiocho.

AEs quidem alienum pro portione ex qua quisque defuncto heres exitterit, præstari operet. annos autem in soluere debet, qui possessoris tenet, & fructus percipit. PP. Seculare & Donato Conf.

3. Imp. Dioclet. & Maxim. AA. & CC. Herennio.

Nditiones non personis, sed rebus iudici solent: & ideo ne ultra modum carundem possidentur, nam quia possidentis, conueniaris, præses provinciarum propiciet. PP. xvii. Kal. Novemb. A. miliano & Aquilino Conf.

4. Imp. Constantinus A. ad Proculianum.

OMnes penitenti debentur que manus nostre delegationibus adscribuntur nihil amplius exigendi vel remittendi potestate esse. Nam si quis vicarius, aut rex, prouincia aliquid iam cuiquam crediderit remittendum: quod alii remitterit, de propriis dare facultibus compelletur. Dat. xv. Kalend. Iul. Constantino A. & Liciuio iii. Conf.

5. Imp. Constantinus A. ad Vranium.

OMnes omnino ad oblationem functionum publicarum oportet virgi. Leg. enim nostra signatum est, nec esse extraordinaria, nec vocari, quia solenniter à prouincialibus deuotissimis conferuntur sunt. Dat. iii. Non. Febr. Constantino A. & Constance Conf.

6. Imp. Val. & Valen. AA. ad Dracon-

tium Vic. Africæ.

Pro locis ac proximitate possessionum, andream ad limites transihi pricipimus. Datum xv. Kalend. Iul. Med. Valentino & Valente AA. Conf.

7. Imp. Grat. Valentin. & Theod. AAA. ad

Principium præfectum præt.

In fraudem annonarum rei ac deuotionis publicæ elicitum damnabilis surreptione rescriptum, manifestum est iure non posse vires sortiri, circa omnes igitur par aque æqualis illationis forma teneatur. Dat. viii. Calend. Octob. Aquil. Arcadi. A. & Bautone Conf.

8. Imp. Valentin. Theod. & Arcadi. AA. Cy-

nægio præfct. præt.

Nemo possessorum ad instruendas mansiones vel consecrandas species longius delegetur: sed

sed omnes istis ac necessitatibus habita ratione del gentur. Dat. s. Kal. Ian. Constantinop. Arcad. A. & Bautone Conf.

Idem AA. Cynegio præfcto prætorio. M echerianæ ciuitates antè à maritimis, ma-

ritimis oceaniis onerabuntur expensi:

vt plus haberet dispensij trahatio, quā deuotioris

aliam terram alienam colendo, vel quoncunque ca-

fu, non studio persecutandi, in alienis locis the-

safrum inuenierit: id quod repertum fuerit, dimi-

nia detenta, altera dimidia data, cum locorum domi-

nino partitur. Ita enim euuenit vt vousquisque

suis fruatur, & non inhet alienis.

Com. R. P.

Bistere commidis publicis & statutis ne-

cessitatisibus non possunt privilegia dignitatum.

Vnde vi quisque de prædiis emolumenti con-

sequitur si non ei euoluere anni spatio intra sex menses

omne cui esse constiſtū dicunt, reliquorum in-

tulerit cumulum: ipsos qui sunt domini prædi-

cationem volumus pertinere. P. P. in program-

mate Vari vari clarissimi vrbis Rom. Honorio A.

iii. & Eutychiano Conf.

11. **I**dem AA. Eutychiano præfcto prætorio.

Vices quos circa profiganda zarae nostri com-

plexa negligentes ac desideriis suis conficerit:

annua qua in administratio posuit percepereunt

emolumenta, reddere compellantur. Dat. iii. Kal.

Mart. Mediol. Vincenzo & Fruitta Conf.

12. Imp. Thod. & Isidor. præfcto prætorio Illyrici.

ID ab unaquaque prouincia censimus expeditus.

Iquod ab iisdem super esse promissum sua subli-

mitas indicavit. Nullus vero de regno ad posses-

siones eorum (quod maximè formidans) inspecto

accedit. Macedonum reliqui exemplum sequuntur,

medit quantitatibus, ut obvulsi noscuntur, tribu-

ficiuntur. Sed & hi qui protessi sunt nihil à se

vitra terciam partem posse conferri, illud exoluant.

ad quod se indubitanter fore idoneos pollicentur.

Quo dilatatio in perpetuum obseruabitur, sacro-

faria Thessalonicensis ecclæsia ciuitatis excepta ita

tamen, ut aperte sciat proprium tantummodo capi-

tionis n. d. omni beneficio mei numinis subleuandu-

nec exterritorum grauamine tributorum tempibili-

cam ecclesiastici nqminis abusione lezendant, Dat.

vi. Id. Octob. Conflacina. Victore v. C. Conf.

13. Imp. Anastasius Anthemio P. P.

Si prouincia vel ciuijias, relegationem petat ani-

malis functionis, vel inspectorem aut perzequato-

rem, referat petitio ad principem, eiūisque arbitrio

idoneus mitiatur prius, iurecurando præfcto: ex

cuius tamē relatione facta præfctis prætorio non

aliter forma villa detur, quā si præfcti ex omnia

qua ab eo didicuntur, & quæsiuerint, principē edocue-

nt, atq; ita sacra proferantur forma modis omnibus

obseruantur. Prival autem iij. de rebus præces ne por-

rigant. Nec relevatio vel deminuio perpetuo vel ad

tempus, nec inspeccio, nec perzequatio fiat aliter, quā

ex scripta iussione principis. Sed neque præfcti de-

legationes faciant pro tempore præcedenti, neque

annonas vel pecunias quibusdam seorsim addicant,

non præfctis initio, vel postea defacta causa præ-

fationis accipientiūne corporum defactū: verum-

hinc omnia fiant ex sola auſtoritate principis scriptio

comprehensa, quod non obseruantur, & data, &

omne damnum quod fisci fenerit, ei de suo refar-

cent. Is etiam qui debitioribus fisci dederit dilatio-

nes, præscriptive terminos alios quā legitimos

sunt auctoritate sine iuffione principis, quā debentur

fisco de suis facultibus exsolvant. Sed neque pecu-

nias ciuijies fisco inferendas, vel ciuitatis deputan-

tes, in alios viis transferant, vel quibusdam personis

deputat fine auctoritate principis. Et officium præf-

fectorum nisi omnia quā constitutione continentur,

obseruantur, intruxeritque præfctos & presides

provinciarum, obsequientia illis officia, & ceteri

qui res fiscales tractant, nisi iis iuffitionibus paruerint

fisco contingens damnum de suis facultibus pra-

ficiant, & legi contempores quinq; ginta l. br.

qui multabuntur. Triperio autem omnia fiscalia

inferantur, ea etiam quā Armenica votant, videli-
cer Kalendis Ianuariis, & Kalendis Maiis, & ad finem
indictionis in tres aquas partes diuina, nulla in me-
dio collatoribus innovatione facienda. Quidam vero

Armeniacorum tributorum præstatio duabus pen-
sionibus diuinitur, licet collatoribus si velint, pri-
orē confitudinem huic constitutioni præferre, &
duabus pensionibus solvere, & aliud dimidium Se-
piembri future indictionis. Quidam si velint triperi-
to solvere, habeant ad dilatationem totum Septem-
brem mensum futuræ indictionis. Ante missum ve-
ro ut conuenit inferantur in exordio cuiusque indi-
ctionis, nam & hoc eius significat appellatio, Dat.

Kal. Apr. Paulo v. c. Coll.

DE INDICATIONIBVS.

Tit. XVII.

1. Imp. Thod. & Honor. AA. Palladio P. P.

OMnes omnino quocumque titulo poliderit ex-
quod delegatio superindicti nomine videatur
amplexus, velut canones cogantur inferre, vi quā
sit dubitas, hac aperie definitione decernimus, ut id
potius canonis vocabulo postuletur. Nulla igitur

~~leg. 14. 10. De tracteur
tributaire.~~
Les contribuables peuvent être
contraints au paiement de leurs
impositions par emprisonnement
de leurs personnes.

Ley. 1e cod. De grotis
publics.

Suivant la disposition de celle
Loi si le contribuable n'ayant
quitté ce paysement qu'il
faut des parcelles enlevé de leurs
impositions ou seulement des
friches les collecteurs doivent
laisser faire un état qui fasse
explicite mention de la
Date d'épuisement et de
nom de celui qui l'a fait.

Ley. 2e. ejusdem.

Celui qui a des quittances de 3
années consécutives faites par un
collecteur et décharge de la
preuve du payement des ar-
gements antérieurs que ce
collecteur pourroit bien dem-
ander. corré. Du 18 avril
1607.

Ley. 3e. ejusdem.

L'exception non renouvelée
peut être rejetée si un
collecteur contre une
proposition de paye-
ment débatte. ante
du 14 juv. 1716 au rapport
dans. déclarante.

aut pondere, aliaque ab insolentia iudicium reperita supplicia in debitorum solutionibus, vel a peruersis vel ab iratis iudicibus expaefcat. Carter pugnatum, carec hominum noxiorum est, & officium, & cum denotione eorum iudicum, quorum de officio certiores esse debentur, qui contra hanc legem admisirint. Securi iuxta praesidem transeant solutores, vel certi si quis tam alienus ab humano sensu est, ut hac indulgentia ad contumaciam abutatur: contineatur aperta & libera, & in vnum homini instituta custodia militari. Si quis in obdurate nequit permanebit, ad res eius omnesque substan- tiam exadat: solutionis obsequio cum sub- stantia proprieate suscepio: qua facultate praedita omnes fore credimus prioribus ad soluenda ea que ad nostri viatu exercitus pro communis salutis pos- cuntur. Dat. Kalen. Feb. Constantino A. v. 1. & Con- stantino Cez. Cons.

3. Imp. Constantius A. Nemeiano

V.P. Com. Larg.

Quotiens quis & priuati debitor innuitur, & fisci: abrepus ab uno officio tenetur ad uniuersitatem debitori solutionem. Qui eum abficiat, coercentur: ac totius summae exactiōne in se suscipiant, qui eundem auellendum subirahendūque crediderit. Dat. viii. Id. Maij. Niz. bī. Amancio & Albino Cons.

4. Idem A. ad Euthaliūm P.P. post alia.

Actores, certi que rei priuatae ad solutio- nē specierum solennium, debiti vigoris au- toritate cogantur prouinciales rei priuatae no- strae fatiget immanitas. Dat. viii. Id. Mart. PP. Rōm. Limenio & Catullino Cons.

5. Imp. Theod. Arcad. & Honor. AAA.

Rufino P.P.

Aparitores quicunque in collationem aurū precepit fuerint officiū sui adhibere seruitum: titulorum debita, & collationum summas relationis sive fide & adiutoriae perfringantur quae ex officiis suis instructione officium conciū, quid exactum, quidē perlatum esse videatur: ne longinqui itineris diuersitate susceptor abdūctus, & curia sua desit, & rei familiaris detrimēta sustinet. Dat. prid. id. Apr. Constant. Theodosio A. viii. & Abundantio Cons.

6. Imp. Arcad. & Honor. AA. Theodoro P.P.

In fiscalibus debitis, hoc est annonaariis, certi que titulis, qui ad arcā eminentissima pertinent pre- fecturae: necnon in his debitis quae ratione viupat officium, rectores prouinciarum constringantur: & eos necessitas maneat exigendi, à quibus expectatur auditoria. Dat. viii. Kil. Iul. Mediolani, Honorio A. iii. & Eutychiano Cons.

7. Idem AA. Hadriano P.P.

Misi opinatores, id est exatores militaris anno- nacei delegatoris iudicibus, eorumque officiis insistant, ut intra anni metas id quod debetur, accipiant, nihil sit his cum possesso re commune: cui non militent, sed exactorem, si sunt obnoxios, conuicti immisere. Iudices itaque qui prouinciales pati fuerint opinatores delegari, eiūdem quantitatibus duplex pena retinebitur: & apparitores ex quolibet officio sententiam deportationis excipiunt, si perse- met exigendos voluerint delegare militibus: & cu- riales tempore manebit exilium, si eos quos solen- niter exigere conuerterunt, opinatores putauerint esse tradendos: cū iudicem oporteat inquirere debitores, tabularios fideliēt prouidere nomina debitorum: & apparitores sive curiales, conuicti de- seruata regionum, conuictis debitoribus imminent: ut perceptis congruis emolumētis opinatores imple- apno ad proprios numeros valeant remittere, qui si vltra annum protrahi fuerint: iudices eorumque officia absque illa mora de proprio cogantur exolu- ye militibus quod debetur, ipsi aduersari obnoxios

D E S V P R E X A C T I O N I B U S,

Tit. X.

1. Imp. Arcad. & Honor. AA. Apollodoro

Procons. Africæ.

2. Imp. Arcadius A. Constantino PP.

Vicemque ultra debitum sicut elicitum à curi- libus, vel cohoralibus, vel aliis exactoribz, in duplum eruantur: quo prouincialibus restituū protinus oportebit. Si quis autem exactorum in super- ratione criminis fuerit consutus, capitali periclo cupido eius amouenda atque prohibenda est, si in iisdem sceleribus perseveret. Dat. prid. Id. Mart. Sil- chone & Aureliano Cons.

DE CAPIENDIS ET DISTRAHEN-
dis pignoribus tributorum causa;

Tit. xxi.

1. Imp. Constantius A. ad Afros.

Res corum qui fiscalibus debitis per contumaciam faciliēt differunt, distrahanur: comparatibus dat perpeccūa firmitate possidendi. Dat. xv. Kalend. Ian. Serdicx, Constantino Cez. v. & Maximo Cez.

2. Imp. Constantius & Constans Augusti Restitu-
to præsidū Sardinie.

Satis sit debitorēm annonarum ad soluendi necessitate capione pignorum conueniri. Dat. viii. id. Decemb. Thessalonice, Constantio vi. & Constan- te iii. Cez.

DE APOCHIS PUBLICIS, ET DE
descriptionibus curialibus, & distributio-
nibus ciuilibus.

Tit. xxxi.

1. Imp. Honor. & Theod. Augusti Anthemio
prefecto pretorio.

Ad inferiorum curialium relevandas fortunas, & impulsionē potentiū, & idem curialium colubendam placuit, ut descripitiones si que per singulos ordines cogentibus diversis negotiis agitentur, non sumat, ante principiū, quam apud alia prouinciarum rectoribus intenetur, & ex eorum surerū recepti sententiis. Sed & autem, quod ex huiusmodi contributiōne redigitur, ita debet suscepiori agrario configurari, ut securitatis nomen inferentis, dies, consul, mensis, calends, & summa comprehendatur: que & descripitionis zequias illustretur, & descrip- tionis documentū evidenter fulciatur. Horū etiam obliterando, ut in quadrienniis quoque brevibus, qui ad excellētūm officiū solennētū dirigitur, celebraz descripitionis dispūctū societur: ut omnes vestris potestis scientiam formidantes nihil ad re-levacionem locupletum, atque in opum perniciē antecedentes. Quod si tunc optimum est custodiū, cum luctuaria facultates ex bonis curialium curia- rijs obuenient, & inopē & locupletēs spēctā prouisionis simili poterint. Quā dispository si quis iudicū, numerariorum, vel curialium multitudinē, nisi publica tributa expedierint, quācumque autem sunt delegations, canonario mittantur, ut eas per se expediat, nec ob eas auges- tio canoniciū solatum. 1. **E**rdmarus dul- lus accipiat, sed & nomen illud penitus aboleatur.

2. **Q**uid si qua ex parte quis legimus trans- grediatur, & aduersus officia prefectorū & aduersus prefides prouinciarum & officiales eorum, ex- coriorum publica tractantū personas, L. libra- rum aurū pena constituta est. Dat. xii. Kal. Aug. CP. Paulo v. c. Cez.

3. Imp. Arcadius A. Constantino PP.

Vicemque ex provincialibus & collatoribus, decurso pothac quilibet annorum numero, cū probatio aliquā ad tributarī solutionis ex- poscit, si in collationē sibi annorum apo- chas securitatisque proulerit: superiorū temporum apochas non cogatur ostendere, neque de præterito ad illationē functionis tributarīa coercentur: nisi forte aut curialis, aut quicunque apparitor, vel opio, vel aquarius, vel quilibet publici debiti exactor sive compulsor, possessorum vel collatorum habuerit cautionem: aut id quod reposeat, debet sibi manife- stā geritorum adserione patefecit. Dat. xii. Kal. Aug.

4. Imp. Inflavianus A.

Ecuritatisbus que, pulicarum functionum gratis siue in solidum siue, ex parte solus esse conser- buntur, nullam exceptionem non numerata pecunia penitus oppidi concedimus. Dat. Kalen. Jul. CP. Inflavian. A. ii. Cez.

5. Imp. Inflavianus A.

Sicue in solidum siue, ex parte solus esse conser- buntur, nullam exceptionem non numerata pecunia penitus oppidi concedimus. Dat. Kalen. Jul. CP. Inflavian. A. ii. Cez.

DE CANONE LARGITIONA-
lium titulorum.

Tit. xxii.

1. Imp. Grat. Valens. & Theod. Au-
gusti Juliano.

Quoniam summam auti vel argenti, & reliquā specierum que sacris largitionibus ex more pē- duntur, statim ut axatū fuerit celebrata, ad thefa- ros vniuersitatisq. prouinciaz, vel ad proximos referit sub obsignatione tabulariū ceterorumque quos foli- citos esse debere precedētū iussi decreuerunt, & thefaerū propōsitis consignari precipimus: ut exinde ad sacrum comitatum integer omnium titu- lorum numerus dirigatur. Dat. Kal. Augusti Mer- bande ii. & Saturnino Cez.

2. Imp. Honor. & Theod. A. Anthemio P.P.

Eque sacrum vel priuatarum largitionū pal- tina officia, ex quacunque causa, vel ex quocun- que iuri o' fiscalis debiti, cū ad prouinciam mittitur, possellos per se audeant conuenire, sive id ex præterito reliquā trahatur, sive præsentis temporis tributa solui conueniat: sed rectores prouinciarum frequenter adeundo commoneant, sorūmque officis incumbant. Quid si rectō prouincia inminentem sibi memoratorū declinare molestiam queret, vel qualibet alia ratione palatinis iisidem propria auctoritate publicē exactiōne permiserit curam tam ipse, quā n' officium eius vitena auti pono siccō dependat. Datum vii. id. Decem. CP. Bass & Philipp. Cez.

3. Imp. Leo & Anthemius Augusti, Heliodor.

Con sacrum largitionum.

PRecipit nostra seruitas, neque veloci cursu, ne- que alij præter ineteratram consuetudinem gra- uamis subiacere chartularios qui de cohortalibus officiis vniuersiusque prouinciaz largitionales titu- los retratārē constituitur: cū idem etiam ampli- cationē præfectura disponuisse peribatur. vi. his nec- essitatis liberati, silebant largitionales titulos va- leant retratāre. Quid si aliquo tempore nostra ius- ficio temeraria aula ex aliqua fuerit parte violata: tam rectō prouincia, quām apparitor eius xxx.lib. aurū condemnationē plecentur. Tūper virū spectabi- lem comitem Orientis, cūlque officium, licentiam habere conatus n' sarios inhibēti tam moderatorū, quām cohortalibus officiis cū de hac re admoniti sue- ritātē palatīnū: etandem penam formidantibus, si nō omnibus modis pietatis nostra iussi decretae congruum mercantur esse. Et illud etiam generali forma sanctū, vi. in omnibus prouinciis tam nominatio specialium suscepitorum largitionalium titulorum, quām de ensio tractatorū, non tantum per viros clā- ri simos moderatores prouinciarū, sed etiā per viros spectabiles proconsules, & prefectorū Augustalem, ac laudabiles vicarios vñācum eorum officiis admo- nibus semper, ac nonnūm inimicibus palatinis pro- cures, prouidentibus, vt post nominationem etiam specialium suscepitorum largitionalium titulorum, nulla minuētē actionis ad sacrum pertinentis zera- riū, aut transferēti ad arcarios, aut quilibet a- lios exarantes titulos; rectōribz prouinciarū, aut eorum officiis, seu etiā curialibus licentia per- mitiatur: quadrienniis brevibus per idoneū tractatorū titulorum, super commen- dandas ratiocinias publicis, pericolo rectōrum prouinciarum ad sacrasimā vībem trans- mitiātis, nam quacunque ex patre, quam ius-

Sit nostra tranquillitas, si minus fuerit procuratum: pena superioris designata tam ipsi iudices, quam eorum officia se puerint eti pleienda. Dat. viii. Kal. Augusti. Constantius. Anthemio A. et Consule.

4. idem Augusti, Heliodoro Com. S. L.

Precipimus, ut si forte delegatio quae ab amplissima praefectura in diuersas prouincias ex more quotannis emititur, minus cōtineat omnes largitiones titulos, aut quoquo modo exactio eorum debet procedere, nihilominus competenter exactio eorum à viris speciabilibus tam proconsulibus, quam viceariis, & viro spectabili comite Orientis, & praefecto Augustali, sicut & rectoribus prouinciarum, eorumque officiis & curialibus (omnium largitionium titulorum exactiōem) procurari vicenarum librarium auri condemnationem per oculi habentibus, si quid minus exactum vel illā fuit sacro ariano, quam prista & inueterata consueta facio largitionibus inferri constituit. Datum Kalend. Iulij, Constantin. Anthemio II. Consule.

NE OPERAE A COLLATORIBVS exigantur,

Tit. XXIII.

1. Imp. Valens. Valens & Grat. Augusti,
ad Viuentum. P.P.

Operarum præbitionem, quæ illicite à prouinciis suis excepit, est sinceras ita celsare præcipiat. Dat. x. Kal. Mart. Treuer. Valentianus N.B.P. & Victore Cons.

DE IMMUNITATE NEMINI concedenda,

Tit. xxv.

1. Imp. Grat. Valens. & Theod. Augusti,
ad populum.

His nostris serenitatibus editis, ciuitatibus tabulariis H. erit flamma suppliciū, si culusquam fraude, ambitu, potestate, iniustam cuiuspij & profiteatur immunitatem: ac non secundum precedenter definitiōem omnes omnino, abolita specialium immunitatum gratia, nec sis tributariorum functionis, firma ta censitorum per quæcavitorumque prouincialium iudicium per quatenus one constrinxerint. Dat. r. Non. Martias Mediolan. Merobande II. & Saturninus Coss.

2. Imp. Honor. & Theod. A. Anthemio P.P.
Per Bithyniam ceteraque prouincias possessores in reparacione publici aggeris, & ceteris huiusmodi iunioribus pro iugiter numero vel capitulo que possidere noscunt, dare cogantur. Dat. vii. Kal. Nouemb. Constantius. Honorius VIII. & Theod. v. Coss.

DE CONDITIS IN PUBLICIS horreis,

Tit. XXVI.

1. Imp. Valens. & Valens Augusti, ad
Volusianum P.P.

Omnia que in horreis habentur, expendi volūmus, ita ut non prius ad id sumendum extendatur expensio, quod sub praefectura tuae horreis inferatur, quam vetera condita fuerint erogata, & si forte veniente species ita corrupta est, ut per semet egregiū sic querela non possit redire ex noua portione mifceatur, cuius adiectione corruptio velata dānum fisco non faciat. Ad istud autem negotium arbitratu ac iudicio tuo, nobilis, prudens, fidelis, optimè sibi conscius, pro integritate mentis apponatur custos ac mensatoribus vel frumento modio metiatur, vel iustis estimationibus colligat quanta habeantur in quadam. Dat. v. id April. Dux Aquitanus Coss.

2. Idem Augusti, Anthemio praefidi.

Cum ad quanlibet vibem mansionemve accessio, paucus horrea inspicere te volumus: vide quousim milibus deputate & incorripix species præbeantur, nam si per incuriam officii grauitatis, factori testorum neglecta procreationis, aliqua pluviis infesta perierint damnum tuum referentur. Dat. vii. Kalend. Septem. Arelate, Ioutiano & Varoniano Coss.

3. Imp. Arcad. & Honor. AA. Anastasio PP. Illyrici.

Nylli post hac horreaticas species contingit copia præbeantur, si vero quisquam temerator horreorum extiterit, qui sibi ex prædictis aliquid audeat usurpare: hanc poemam scia: nostro arbitrio definim⁹ de porationis poemam subiectus, tonus substantia cogatur subire iudicari. Dat. vi. Id. Iul. Constantini, Cæsario & Attico Cons.

VT NEMINI LICET IN EMTIONE specierum se excusare, & de munere suo comis;

Tit. XXVII.

1. Imp. Anastasius A. Macronianus P.P.

Quotiens vigente necessitate comparationis, frumenti, vel olei, aliarumque specierum quibuslibet libet in iudicibus indicuntur, nulli penitus possidentiū sese sub iuriisquam priuilegijs occasione excusandi tribui facultatiē censemus: omnique quicquid possidentiū, quicunque modo, quicunque tempore: per facios apices, vel etiam pragmatam saeconem, aut iudiciale fortè dispositione huiusmodi excusat data est, vel postea data fuerit, licetis, minimè vñquam contra tenorem nostræ legis saluberrima valitura, adeo namque huiusmodi onera cunctis, pro qua singulis portione contingit volumus irrrogari, ut ab iisdem comparationibus nec scauris, nec pietatis, nec serenitatis & nostræ coniugis domum patiamur subtrahere. Datum iii. Kal. Aug. Constantius Olybrius v. c. Cons.

Ciuitatum incolz, vel qui in eis aliquid possidet, non cogantur in alijs ciuitatibus vel meropoliis species conferre. Sed & si inveniuntur quedam causa id fieri exigat, iustis pretiis, que in ea ciuitate obtinent ex qua præbeantur species, eas indigenibus vendant. Compensent autem venditoribus preiū cum auraria collatione, nec enim aquilz est, qui nū præbuit species, & annoz copiam auctiū, et postea preiū computari, & hoc si cura & solertia prædictis cuiusque prouinciis. Nullis vero cogantur vendere omne id, quod sui vñs, grata comitauri, sed superflua tantum: quandoquidem satiū impliū est sui quemque defraudari, eaque in alijs transfreri, præfide qui legem violari, violari concesserit. C. libris auri multando, & dignitate propria cingulique spolando. Nulla vñquam citra ingentem necessitatem iussionemque principis, possessoribus compatio indiscatur, nec aliter quamvis coemptionis aurum ex aurī collatione a possessoribus debita: si quidem ea omni modo ad coemptionem sufficiat, resineatur. Quod si nihil fisca debant iij quibus coemptio indicatur, aut partem tantum, prius in numis ponderis probi aurum accipiunt, quād ab eis species exiguntur, nemine audiente vel iniusti ponderis vel ex parte tantum dummos exsolvere, vel qua alia ratione collatoribus damnū date, danni quadruplicē & eo quod pretio decēbat, ab eo qui fecerit exigendo. Sed & si quis coemptionem indicere ausus sit, vel indicare illicet exigerit, libris auri multabutur & militiū ne dignitatem amittat, maiori etiam commotione subdebat. At tamen ex mandato principis coemptione iudicatur.

1. Imp. Valentinianus & Theod. Augusti Her. monachus.

Dispositionem amplissimam recordationis Antiochii, que certam quantitatem autē se referat possessoribus nomine carnis indexit, qm

sodicitur, unusquisque pro rata iugorum & capiū que possidet, coemptione subiectatur, nemine ex epito: eo qui in exigendo hanc rationem non seruauerit, L. librarium auri multam subiutor, & dignitatem ac cingulum amissuro, & maiorem aliam commotionem expectare. Exscriptus ab hac lege Thracis discussus. In Thracia eam quia tributa fiscalia in solidum non infunduntur, barbarorum incusibus colonis atritius, nec sufficiunt specierum collatione ad alendos milites in ea conflentes, quod omnium maximè interest, nec tamē sine coemptione præstari potest, ideo eam frequentissime fieri longe necessaria est. In ea igitur discussi, quæ haecen obtinuit, confuetudo seruetur, ei subiectis etiam negotiatoribus, vi collatoribus & negotiatoribus coemptionis aurum primum solutum in nummis obryzis & debiti ponderis, tum ab eis sine restagione & danno vlo conferantur species, illo qui huc non seruauerit, eidem subdendo poenis. Melius enim est instar priuatae negotiationis militibus etiam negotiatoris alij monia conferre. Quod si quandoque ob ciuitates aliquas inopere peccesse sit coemptionem fieri, liceat præsidibus eam facere in territorio duntaxat eius ciuitatis quæ frumento indiget: & in confinis eius, & eo præcio quod in locis pro tempore obtinetur, quod & patres ciuitatum obseruantur, & quilibet alijs coemptionis curam gerens. At si necessitas exigat ciuitem coemptionem fieri in vrbe regia: deficiens annos, ea verò procedat ex sacra iustione, auro prius sine danno & dilatione præstato, vt in foro rerum venalium distrahanunt species, ita vt & naula ex publico præbeantur, & collator vendat solummodo suppeditante egenis libis necessarias species. Nihil verò hæc Constitutione innovatur eorum que de coemptione magnæ Alexandrinorum ciuitatis disposita sunt sacra forma de annona milium euocatorum, subiunctione multz L. librarium auri & periculo dignitatis ac cinguli tam maximi apparitoris gloriosissimorum præfectorum prætorio, quæ clarissimi præfides prouinciarum, & eis obsequientia officia & locorum defensiones & alij publicorum tractatores, si hanc legem violauerint aut violari concesserint, aut confessum & verè eius violatores minimè detulerint.

DE COLLATIONE AERIS,

Tit. XXIX.

1. Imp. Arcad. & Honr. AA. Hilario.

Aeris pretia quæ à prouincialibus postulantur, ita exiguntur volumus, vt pro viginti libris aeris, vt nūs auri solidus a possesso reddatur. Dat. v. Kalend. Jun. Mediolani Arcad. II. & Honr. III. AA. Cons.

DE DISCVSSORIBVS,

Tit. XXX.

1. Imp. Valentinianus, Valens, & Gratus AA. ad Arthemium Vic. Hispaniarum.

Votiens in disceptatione cōsisteret, inquit discussio nūs possit confundam, & fidem facti non poterit approbare discussor: ipse in eodem titulo, & in eodem modo ad soluendum protinus vrgatur; in quo alterum perpetram fecerit debitorem. Dat. prid. id. Maij. Valentiniano N.B.P. & Victore Cons.

2. Imp. Arcad. & Honr. AA. Messalz PP.

Non casu amisa securitate, publica, quædam præda nascatur collatoribus seu apparitoribus expedit, ratiocinis publicis continentur, rursus per iniuriam non pertantur. Dat. v. al. Decemb. Med. Silichone & Aureliaao Coss.

3. Imp. Theod. & Valens. AA. Apollonia PP.

Eri singulas prouincias vel ciuitates, honoratis usque ad comitium consistoriū, necnon etiā militibus, & suis obsequitis non adharentibus, ad vocatis quæcumque fori prouincialis mandari discussio nūs iugorum sollicitudinem decernimus. Dat. v. Kalend. Ianuar. Eudoxio & Diocoro Coss.

4. Tit.

Nemo has discussor aliter quam ex iussione principis, specialiter discussoris faciente mentione, non præfectorum iudicū, non ex precepto alterius cuiusquam iudicū, non ciuitium operum vel pecuniariū frumento, comparandæ destinatarum, vel portuum vel eorum quæ impenduntur in aqueductis, murorūvne constructiones, vel ad vias sternendas, vel ad pontium & aggerum instruções, sed neque pecuniarum ad lauacra destinatarum, vel alio quocunque modo ad ciuitē ratione pertinentium. At princeps siue ex gratio pecunias miserit ad mœniū vel alterius operis constructionem, siue ab alio relictis ciuitibus pecunias inuegerit, vel quād sepluſus, cum ei seferit animo, militandis discussoribus.

qui opus admittatur: & rationes puer exadet: & ad se referat, ut si recte sumptus facti sunt, iis qui fecerunt sacra securitas consideratur, que fratii nulli postea vel heredes eorum aut bonorum possessorum questionem patiantur. Valeat & ab dies fore post rationum discussione emissa securitas, nec sacra epocha nec alia qualibet cautione indigens. Sumptus autem discursoribus pollicetur Constitutionis, vi sine danno ratiocinia transirent. Eos verò qui de suo impendunt in opera ciuitatis vel alias publicas necessitates, heredēs eorum: nullam vult discussionem sustinere vel luxuriam vel eorum quae dicuntur *πρωτόκολλα* aut *πρωτόγραμμα*, vel sumptuum qui sunt circa mulos fiscales aut miliones, vel prosecutionum ratione, vel eorum quae generali nomine vocantur *solemnia*. Ceterum praesidum nemo discutendum mittat, sed referat ad principem in hoc ut ab eomittatur qui hęc discussit, ac ne unum quidem obolum inde corrada, sed tam fisco quam collatoribus ius suum conservet, & si inuentas apud aliquos pecunias fiscales exegerit, & sacro ornamento inuenierit, lito iure sibi in singulis libras lex solidis pro solatio retineat. Quod si vel obolum inuitus aut volentibus prouincialibus accepit, is quidem quod accepit seddā, quadruplum fisco inferens, & criminaliter coercetur quasi proditor fisci, collatorumque co-tussor. Qui autem dedit, quasi hoc ipso confessus se filii rationibus obnoxium, turfus discussitur & exigatur. Discussione autem solemnium facta, & ad principes perlatas discursus sacra securitas deturari etiam ea potest à discursoribus, ita ut veroque casu nullam illi postea discussionem patiarur. Neque verò ob securitatem à se expostam discus-sor quidquam potest, vel si quid exigat, possessoibus & municipiis eum propulsandi ius est, referendi etiam ad principem, ut mittat aliquem qui hoc genus concussonis coercetur. Proses qui post hanc legem non accepta ex scripto iustio-ne principis, discusorem quacunque ex causa misericordia, viginti libras auri & officium eius quindecim paene subiectatur, qui nec occasione repugnacionis cloacarum, vel ad discolorum muris adiungitorum vel ruinae eorum, vel ob factas in publicis porticibus *πρωτότοποι* ut vocantur, & areas, vel eorum que in ciuitatis intercolumniis edificata sunt, quali delirienda sint, vel de imaginibus aliisque excoigitati modis, aut ciuitibus questionibus villas iussiones facere potest. Sed & si fieri, sicut eiūbus executioni carum obstare, minime que ei satisfacere, praesidiis prouinciarum hoc silentio transmittentibus, & omni ciuii publico quo auxilio eisdem subdendo paenam, facultatem facientes, & gera perdocere, ut principaliter dignationis correctione consequatur: praesidiis item talia iubentibus viginti libras auri multandis, maioremque principiis commitionem expectantibus, officio autem obsecundante prater multam quindecim libras auri in corpus castigando. Soli enim principi licet horum infestationem viro integro & fideliter atque ex vi ciuitatum hęc indaganti, nihilque protinus ob id accipienti mandare. Prudentiam autem patres ciuitatis possessorumque potiores, ne quis ciuilem vel publicum vulum locum in mari vel in publicis porticibus vel obliquis vel alibi iniusta ex causa detineat, & ne cuiquam detur quidquam ex publico sine sacra forma. Quae enim fuerint ab eis tradita, non refert residentur: & in damno versabuntur qui acceptent. Idem prouideant, ne qui ex sacra forma habent possessionem aqua, quid virulent prater certos, & hic quidem plus ille minus accipiat. Hęc autem magnificus Comes priuatarum & ei obsequentes Palatini perscrutari & deferrere debent, impositaque penas exigere vel si neglexerint, virginis libras auri multasque offiguntur. Vt & vix

DE DECVRIONIBVS ET FILII
corum, & qui decuriones habeantur, & quibus
modis à fortuna curia liberentur.

TIT. XXXI.
2. Imp. Valerian. & Gallien AA. & Valerianus
Cæs. Carriero.

Si cum te pater decurionem esse volueret, & illo in rebus humanis agente honor tibi iste delatus est: tenetur quidem etiam heredes eius reipublicæ nam in hac parte vice fideiussoris pater accipitur: sed non ante, nisi tuus propriis rebus exclusis. PP. vi. Kalend. Decembr. Diocletian. A. II. & Aristobulo Coss.

2. Exemplum sacrarum literarum *Divit. & Maximi. AA.*

Obseruare oportet magistratus, vi decurionibus solenniter in ciuitatis conuocatis, nominationem ad certa munera facient: eamque statim in notitiam eius qui fuerit nominatus per officiam publicam perfseri currente habituro appellandis voluntate, atque agendi facultatem apud praefidem causam suam iure confiserit, quem hęc constituit nominari minime debuisse: sumptum hius etiam a nominatore restituti oportebit. Sine die & consule.

3. Idem AA. & CC. Iulio.

Cum decurionum honorem sponte suscepere cab albo eximi, licet annosum te esse dicas, non potes. PP. Idem Nouembris. Diocletian. A. II. & Aristobulo Coss.

4. Idem AA. & CC. Cassiano S.P.

Cum adoptium filium ex adoptiis dignitate decurionis filium effici nulla dubitatio sit: pro atrocibus iniuriis eum quem ad vicem naturalis pignoris tibi adscribas: à praefide prouincie illicitis corporis cruciatis adsciri non oportet, hocque congruentia posse coercetur. PP. ii. Kalend. Decembr. Diocletian. A. II. & Aristobulo Coss.

5. Idem AA. Alexandro.

Filiis in postestate patris positos, ad munera seu honores non posse euocari falsi tibi persuasum est. Sanè si ad nominationem filij consentem non accommodaueris, ob administrationem ipsius minime conveniri poteris. PP. vi. Idem * Maximio II. & Aquilino Coss.

6. Idem AA. & CC. Leontio.

Expertes litterarum, decurionis munera perage re non prohibent iura. Dat. viii. Kalend. Maij. AA. Coss.

7. Idem AA. & CC. Diogeniano.

Licei indiuisa bona fratres habent: nihilominus tam singuli suo nomine ciuitilis tenentur muniberibus. PP. III. Idem Maij. ipsius AA. Coss.

8. Idem AA. & CC. Platonio.

In fama, quae tibi abominanda est, non etiam a missione oculorum casus, quæsumus tibi adimit honorem. Datum x. v. Kalend. Februar. Nicomedie. CC. Coss.

9. Idem AA. Aurelio.

In albo decurionum praescriptis, patrem, non habenti filios ante ferri constat.

10. Idem AA. & CC. Aurelio.

Si ultra septuaginta annos annum patrem esse praes decurionis adscribi, quos patris conditio nullius vindicaret iuri ciuitatis. Dat. v. Kal. Sept. Antiochiz, Mameritino & Neuitalia Coss.

11. Idem AA. & CC. ad Maximum.

Voxem pro marito decurione conueniri non posse, procul dubio est.

12. Idem AA. & CC. Zoticus.

Nec infames immunitate habere, cum hęc prouilegium non nos sit, conuenit. Datum v. Kalend. Febr. AA. Coss.

13. Idem AA. & CC. Proculo.

AMuneribus decurionatus nec sententia prædicta in perpetuum, nec anni quinquaginta

Pec podagra valetudo præstat excusationem,

14. Imp. Constantius A. ad Euagrinum.

Nemo iudex aliquem suo arbitrio de curia liberet: nam si quis fuerit huiusmodi infotatio depravatus, vt debeat fublevari, de eius nomine ad nostram scientiam referri oporet: vt certo tempore spatio ciuiliū munera ei vacatio porrigitur. PP. Id. Mart. Constantino A. III. & Licius III. Coss.

15. Idem A. Mechilus Hilariano correctori

Lucani & Britiorum.

Vniuersos decuriones volumus à tabellionum officiis temperare. Dat. xi. Kal. Febr. Sabino & Rufino Coss.

16. Idem A. ad Hilariandum procons. Africæ.

Si quis decurio vel proprii rei causa vel recipi-blice cogatur nostrum adire comitatum: si non ante discedat, quam insinuato iudici desiderio pro-cessendi licentiam consequatur, quod si pro sua audacia parvi aliquis hanc fecerit iussionem, indi-gnationem competentem fortioratur. PP. viii. Id. lul. Carth. Crisp. III. & Constantino III. Coss.

17. Idem A. ad Euagrum P.P.

Qui derelicta curia militauerit, reuocetur ad cu-riam. Dat. xvi. Kal. Jun. Constantino A. VII. & Constantino C. Coss.

18. Idem A.

Si ad magistratum nominari, aufugerint, requi-stant: & si pertinaci eos animo latere patueris, his ipsorum bona permittantur, qui presenti tem-pore in locum eorum ad duumiratus munera vo-cabuntur: ita vt si postea reperti fuerint, biennio integrō onera duumiratus evanescat agnosceret. omnes enim qui obsequia publicorum munera tentauerint declinare, simili conditione teneri oportet. Dat. III. Kal. Octob. Serdica, Constantino A. IX. & Constantio III. Coss.

19. Idem A. ad Lucretiu Paterum.

VAcutis rescripsi, per quæ munera ciuiliū nonnullis est vacatio præfita, omnes ciuilibus necessitatibus aggregentur: ita vt nec consensu ciuitatis vel curia præfita euivquam immunitas va-leat, sed omnes ad munera societatem conueniantur. Dat. viii. Kal. Nouem. Heraclez, Constantino A. XII. & Constantio III. Coss.

20. Imp. Constantius & Constans AA. Ordini ciuitatis Adelense.

Circensium magistratus desertores, ad eam graui-tas tua faciat necessitatem conditionis: virgines, vt quascunque pro his expensas ciuitas prærogari, refundere protinus ac repræsentare cogantur. Dat. xiii. Kal. Febr. Naissi, Acindyno & Proculo Coss.

21. Idem AA. Nemesiano Com.

Ciriales omnium ciuitatum nulla pro re priuilegia debent inquietudinem sustinere: nec huiusmodi oneribus vel extraordinaris occupari: quoniam satis est si ciuitatum munera per eos congrue compleantur. Datum ptid. Id. Aug. Belli, Acindyno & Proculo Coss.

22. Imp. Julianus A. Juliano Com. Orientis.

Eos indulescentur veteres principes ex materno genere ciuitibus Antiochensis adscribi, quos patris conditio nullius vindicaret iuri ciuitatis. Dat. v. Kal. Sept. Antiochiz, Mameritino & Neuitalia Coss.

23. Idem A. Juliano Com. Orientis.

Providendum est eorum nostrarum decurionum, qui super nomen ciuitatis addiderunt, ne præteritis debitis sufficiunt oneribus coenitentis præficiantur, qui a prædictis delegationibus contraxerint, nullam eos molestiam pro faciente nominationis aliena sustinere patiaris. PP. IV. Idem Julianus, Neuitalia & Mameritino & Neuitalia Coss.

24. Idem A. Leontius Consulari Palæstinæ.

Si quis decurio pater sit duodecim liberorum, ho-noratissima munera quiete donetur. Dat. Kal. Mart. Antiochiz, Iulianus A. III. & Sallustio Coss.

25. Imp. Valentinian & Valens AA. ad

Byzacenos.

Ciriales ultra terminos propriæ ciuitatis non iubentur à moderatibus prouinciarum exhibere sui presentiam: nisi publica necessitas exigeat. Dat. prid. Id. Sept. Aquil. diu Louianu & Varro-niano Coss.

26. Idem AA. ad Modestum præf. præt.

Quidam ignauis scatores, desertis ciuitatibus mu-neribus captivi solitudines, ac secessa, & sub specie religionis cum ceteris monachorum congregantur. Hos igitur atque in huiusmodi depre-cessibus, erit latibus consilia præceptio mandamus: atque ad principia patrarium subeunda reuocari, & pro tenore nostra sanctioris familiarium rerum, carere illecebris: quas per eos censuimus vindicandas, qui publicarum gentilium substituti munera functionum. PP. Byzac. Kal. Ian. Valentiniiano & Valente AA. Cons.

27. Idem AA. Mauris Sitifensibus.

Priuilegiū militis paternæ se non vindicet, quem plausus curiae oculus alringit. quid si militari aucto & pare decurione nascatur, paternæ erit suc-cessionis functionis. Dat. ix. Kal. Mart. Treu. Valentini-anio & Valente AA. Coss.

28. Idem AA. & Gratia ad Volusianum P.V.

Nullius qualiter prærogativa fultus, à debitis munibus habeatur immunitis. Datum iiii. Kal. Iul. Mediol. Valentiniiano & Valente AA. Coss.

29. Idem AAA.

Nati ex inquilinorum nostræ domini matrimonio & patre decurione, non parum suorum, verum matrua conditionem sequantur.

30. Idem AAAs.

Procuratores reipublicæ actionibus publicis de-bere vlt non venit in dubium.

31. Imp. Valens Valens & Gratian. AA. ad

Modestum P.P.

Ex omnibus dominis producunt, qui origine sunt ciuitales, ad subeundam publicorum munera functionem protrahantur: quippe cum occulato-ribus talium præter iacturam existimationis, etiam rerum discrimen incumbat, si veteris progressi, vita-lij publicam primitus custodiit & patrocinio postponat. Dat. iii. Id. Iul. Ançyræ, Gratiano A. & Probo Cons.

32. Imp. Gratian. Valens & Theodos.

Augusti ad Neotherium P.P.

Earibentes ordinibus restituantur, qui originem ciuitalem & propria mynera declinaverint ciuitatis, reliqui ne leui quidem inquietudine pulsentur. Dat. xvi. Kal. Apuli Theod. Gratiano v. & Theodos. AA. Cons.

33. Idem AAA. Eutropio P.P.

Omnes iudices prouinciarumque rei, con-fuerint temerari: usurpati abstinant, scientaque nemini, omnino principaliū aut de-

curiosisibus esse subeundum, quod si quis forte iu-dicium in fianc pertinaciam illiciti furoris erup-erit, quod audeat principalem aut decurionem, & suæ curiae (si sic dici oportet) senabrem, tormentis subdere, virginis libarum auri illatione multatus, & perpetua infamia inustus, ne speciali quidem re-scripta norat eluere mereatur: & officium quinqua-tinginta librarum auri multam fisco nostro cog-a-tur inferre: quoniam vt pertinacis iudicis sui refi-stat, liberam eidem contradicere non permittimus fa-cultatem. Dat. xii. Kal. Aug. Heraclez, Euchario & Syagrio Coss.

34. Idem AAA. Flora P.P.

AAA.